

YENİ ÇAĞ

- **F. Anton, A. Ferrari, V. Slavik:** Hareket birliği üstüne
- **M. Reimann:** Batı Almanya seçimlerden sonra
- **S. Karillo:** İspanya ve Franko diktatorası
- **J. Gibbons:** İngiltere Komünist Partisinin Kongresi

MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİ BUGÜN

Emperyalistlerin Kıbrıs entrikaları

Ürdünün tam kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm yalı

AKTÜEL KONULAR KÖŞESİ

Üçüncü Dünya Ülkelerinde:

küçük burjuva kitleleri ve devrimci hareketler

ÖNEMLİ OLAYLAR

Emperyalistlerin hücumları ve ilerici güçler

BATI ALMANYADA İŞÇİ SINIFININ DURUMU

Batı Almanyada işçi sınıfını sömürme metodları üstüne

2 (20)

Şubat

1966

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

B u s a y ı d a :

Fransisko Anton

İspanya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi

Alberto Ferrari

Arjentina Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi

Vatslav Slavik

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi

Santago Karillo

İspanya Komünist Partisi Genel Sekreteri

Fuat Nasır

Ürdün Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri

Anuar Ramzi

Ürdünlü gazeteci

Aleksey Levkovski

Sovyet gazetecisi – Ekonomik İlimler Doktoru

Hareket birliği hayatın yüklediği bir zorunluluktur

F. Anton, A. Ferrari, V. Slavik

Bugün milletlerarası alanda harekete geçen ilerici güçler, hiç bir dönemde bu kadar kuvvetli olmamıştır. Bu güçlerin etkisiyle tarihin gidişi kesinlikle değişiyor; eski toplumsal sistemde genel buhran derinleşiyor. Bu durum karşısında kapitalizm, büyük maddi kaynaklarını, siyasal ve ideolojik güçlerini seferber ederek, Büyük Sosyalist Oktobr Devrimi döneminde harekete geçen, İkinci Dünya Savaşından sonra büyük çapta kuvvetlenen ilerici güçlerin saldırılarını durdurtmaya çalışıyor. Bu ilerici güçler, güçlü sosyalist devletler sistemi; kapitalist devletlerin hayatında büyük rol oynayan işçi sınıfının bilinçli çevreleri, milli bağımsızlık hareketinin savaşkan ruhlu orduları; yeryüzünde barıştan ve demokrasiden yana olan bütün hareketlerdir. Bütün bu güçler, devrimci kurtuluş hareketinde büyük bir gelişme sağlamaktadır. Sosyalist sistemin elinde, milletlerarası gelişmeyi etki altında bırakacak, ideolojik politik ve ekonomik araçlar bulunması, bu sistemin oynadığı role özel bir önem kazandırıyor. Çağımızın en etkili siyasi hareketi olan dünya komünist sistemi, çok büyük bir sorumluluk taşımaktadır.

Bugüne kadar biriken bütün tecrübeler bize şu gerçeği göstermiştir: Toplumun ilerlemesini garanti altına alan, etken, tarihin canlı güçleri – yani dünya sosyalist sistemi, işçi hareketi, ve milli kurtuluş hareketinin yürüttüğü işbirliğine ve karşılıklı dayanışmaya dayanan hareket birliğidir. Bu bakımdan, bugünkü duruma sevinçle, iyimserlikle bakabiliriz.

Bununla beraber, bugünkü dünya durumu gerçekçi bir gözle incelenip değerlendirilirse, gelecekteki gelişme olanakları, çözüm yolu bekliyen sorunlar, ilerici güçlerde bir endişe uyandırabilir. Yürütülen çok yönlü, çok çeşitli savaşta beliren bazı olaylar, bu endişeyi haklı gösterebilir: Bugünkü dönemde meydana gelen bütün olaylar, emperyalizmin, özellikle Amerikan emperyalizminin, Viyetnam'da olduğu gibi, dünyanın başka bölgelerinde de saldırılarını arttırdığını göstermektedir. Emperyalizm, Lâtin Amerika halklarını, tehdit etmekle yetinmiyor; Dominika Cumhuriyetinde görüldüğü gibi, milli kalkınma yolunda ilerlemek isteyen halkların işlerine silâhla müdahale ediyor. Amerikan emperyalizmi, Amerikan kıtasında sosyalizmi kuran, özgürlüğe kavuşan tek ülkeye, Küba'ya karşı, hiç durmadan provokasyonlarda bulunuyor. Yeni sömürgecilerin plânları, iktisadi ve askeri müdahale yolu ile gerçekleştiriliyor. Bunu Kongo'da, özgürlükleri uğruna savaşan daha başka ülkelerde de görüyoruz. İki dünya savaşı geçiren Avrupada, sınırların gözden geçirilmesini isteyen, intikamcı sesler tekrar yükseliyor. Bunu Batı Almanya'da görüyoruz. Bütün halkların hayatı bakımından, büyük bir tehlike teşkil eden silâhlanma yarışı günden güne hızlanıyor. Emperyalistlerin yürüttüğü yeni-sömürgeci *politika, bugün dünyayı yeni bir savaşla – geçmiş harplerden bin kat daha yıkıcı bir savaşla tehdit ediyor.*

Bu şartlar içinde, barışı koruyacak, milletlerarası gerginliğe son verecek, emperyalistlerin saldırılarına karşı koyacak mücadele; milli kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm uğrunda yürütülen savaşla sıkı sıkıya bağlıdır.

Yükarıda saydığımız olay ve eğilimlere bağlı olarak, geniş kitlelerin endişelerini, düşüncelerini aksettiren şu sorularla karşılaşyoruz: Emperyalizmin saldırganlığını arttıran nedenler nedir? Bu saldırganlığa bağlı olarak, milletlerarası durumdaki kötüye gidişin sebepleri nedir? Tehlikenin günden güne arttığını gören, gerici güçleri kesin bir yenilgiye uğratmak isteyen bütün güçlerin en ivedili ödevi nedir? Bu ödevle ilgili olarak, komünist partileri nasıl bir faaliyet yürütmek zorundadırlar?

Emperyalizmin saldırganlığı, niteliğinden ileri gelmektedir. Bütün ilerici ve devrimci güçlerin birliği ancak, bu saldırganlığa set çekebilir.

Emperyalist saldırıların günden güne artması, emperyalizmin dünya alanında güçler dengesini kendi yararına değiştirmek üzere sarfettiği çabaları dile getiriyor. Emperyalizm, ilerici güçlere karşı, dünya politikasında statüquo'yu devam ettirmeye çalışıyor. Yaptığı müdahalelerle de, sosyalizmi, milli kurtuluş hareketini durdurtmaya çalışıyor. Bu amaçla, sosyalist ülkelere, devrimci harekete, milli kurtuluş hareketine karşı yönelmiş bir komünizm aleyhtarı kampanyasına girişiyor. Emperyalizmin saldırganlığını kolaylaştıran etkenler ise, barış ve milli kurtuluştan yana olan güçlerdeki dağınıklık; sosyalist ülkeler ve dünya komünist hareketinde birliğin yetersizliğidir. Öte yandan, emperyalizm, halkları atom savaşıyla tehdit ederek, şantaj politikasına başvuruyor.

Komünistler, daima harb yoluna giden emperyalizmin niteliğini her zaman hesaba katmış, emperyalizmin içinde gelişen süreçleri her zaman gerçekçi bir gözle incelemişlerdir. Komünistler, emperyalizmin hareket alanını daraltarak, ona karşı koyabilecek güçleri seferber etmektedir. Bugün, yani emperyalizmin karşı-devrimi çeşitli ülkelere «ihraç» ettiği, bütün insanlığı bir atom savaşı ile tehdit ettiği bu dönemde, komünistlerin bu tutumu, olağanüstü bir önem kazanıyor. Emperyalist politika yenilgiye uğratılmalıdır, uğratılabilir de. Bu yenilgi ilerici güçlerin yeni hamlelerine yol açacaktır. İlerici güçlerin – özellikle, büyük destekleri olan sosyalist ülkelerin – hareket birliğinde beliren her azalma, kapitalist ülkelerdeki sağcı çevreleri sevindiriyor. Bu çevreler, sosyalist devletler arasında, dünya komünist hareketinde, milli kurtuluş hareketinde, ve kendi ülkelerindeki demokratik harekette meydana gelen bütün anlaşmazlıklardan yararlanmaya çalışıyorlar.

Şu gerçeği kabul edelim: Dünya komünist hareketinde beliren anlaşmazlıklar, kitlelerin barış, demokrasi ve sosyalizm uğruna yürüttüğü savaşa, bazı sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilere, milli kurtuluş hareketine, çok olumsuz etkiler yapmıştır. Bu anlaşmazlıklar, bazı kapitalist ülkelerde, işçi sınıfının hareketini de zorlaştırıyor. Viyetnam halkına yardım sağlamak üzere, bütün sosyalist ülkeler arasında hareket birliği gerçekleşebilseydi, Amerikan emperyalistleri Viyetnam vatandaş savaşına bu kadar uzun süre müdahale edebilir miydi acaba? Viyetnam Demokratik Cumhuriyetine, yani egemen bir sosyalist devlete karşı askeri gücünü açıktan açığa kullanabilir miydi?

Viyetnam'da Amerikan saldırısının püskürtülmesi, harbin, dünyanın bu bölgesinde yayılmasına engel olacağı gibi, daha başka olumlu sonuçlar doğururdu: dünyanın genel durumu düzelirdi; işçi sınıfının yürüttüğü savaş kolaylaşırdı; çağımızın büyük sorunlarına çözüm yolları bulmak üzere ilerici ve demokratik güçler arasında anlaşma olanakları artardı. Bu saldırıya son verilmesi, barış uğruna savaşan bütün güçlerin faaliyetinde bir dönüm noktası teşkil edebilir, bütün emperyalist harplerin püskürtülmesi, barışçı bir politikanın izlenmesi, karşı-devrimin zor yolu ile «ithal»ına son verilmesi; yeni-sömürgeci sistemlerin kanundışı edilmesi gibi, bütün dünyayı ilgilendiren önemli sorunlara çözüm yolları sağlayabilir. Şu gerçeği unutmayalım: Bağımsızlığa yeni kavuşan ülkelerde, bu sorunlar karşısında, bütün ilerici güçler – başta komünistler – arasında en ufak düşünce ayrımı olmadığı gibi, bu sorunlar belirli bir hareket birliği de sağlamaktadır. Bu hareket birliği, tecrübeler arttıkça, daha da sağlamlaşabilir.

Bugünkü şartlar içinde, milletlerarası durum, çeşitli ülkelerdeki siyasi olaylara, siyasi gelişmeye etki yapmaktadır. Bugün, çeşitli ülkelerde, devrimci güçlerin karşısına dikilen ödevlerin önemi, çeşitliği ve ölçüsü durmadan artmaktadır. Ama bu özellik, dünya çapında yürütülecek ortak çabalara lüzumkalmıyor anlamına gelmez. İlerici güçlerin, kendi ülkele-

rini ilgilendiren sorunları çözümlmek üzere yürüttüğü savaş, milletlerarası alanda yürütülürse, daha etkili olur, daha önemli sonuçlar elde edilir. Çağımızda milli ve milletlerarası sorunların çözümlenmesi, ilerici güçlerin milli ve milletlerarası alanlarda yürüttüğü hareket birliğine dolaysız şekilde bağlıdır.

Dün olduğu gibi bugün de, ilerici güçlerin hareket birliği, konke siyasi gelişmenin, tarihsel durumun sonuçları olan objektif temellere dayanır. Komünistler, bu birliğin sağlanmasına yardım etmek istiyorlar; bunu yaparken de, kendilerine özgü belirli amaçları değil, geniş halk kitlelerinin çıkarlarını göz önünde tutuyorlar. Bütün emperyalist aleyhtarı, demokratik hareketlere; bütün dünyada barış uğruna savaşan halklara karşı komünistlerin taşıdığı sorumluluk büyüktür. Emperyalistlerin saldırılarını durdurmak, üçüncü dünya savaşı tehlikesini önlemek, bütün dünyada barışı garanti altına almak, ulusal ve toplumsal kurtuluş uğruna halkların yürüttüğü savaş zafere ulaştırmak, dünya emperyalizmini yok etmek için, bütün ilerici güçlerin birliğini sağlamak, komünistlerin ödevidir. Komünistler, ülke çapında olduğu gibi dünya çapında da bu birliğin yönetici gücü olmak zorundadır. Ama bu ödevlerini yerine getirebilmeleri için, dünya komünist hareketinin içinde, hareket birliğinin sağlanması şarttır.

Dünya komünist hareketinin yürüttüğü savaşlarda, elde ettiği başarıların tarihinde en önemli özellik, bu hareketin karşılaştığı bütün zorluklara rağmen, *birliktir*. Dünya komünist hareketinin en güzel geleneklerini gözümüzün önüne getirelim: Örneğin, «Rusyaya sataşmak yok!» hareketi; Çin devriminin savunulması; demokratik İspanyaya sağlanan yardım; İkinci Dünya Savaşından önce, bu savaş içinde, ilerici güçlerin yürüttüğü ortak hareketler; komünist partilerinin geniş halk kitleleri arasında düzenlediği sayısız konke aksiyonlar vb. Bütün bu hareketlerin yardımı ile, barıştan, demokrasiden ve sosyalizmden yana olan güçler, gerek ülke çapında, gerekse dünya çapında, yeni yeni başarılar sağlayabildi.

Komünist hareketin birliği statik bir kavram değildir; canlı bir süreçtir. Bugün çeşitli şekiller alan bu birlik; komünist hareketinde yeni hamleler sağlamak üzere bütün komünistlerin ortak çabalar sarfetmesi, bu hareketi meydana getiren bütün unsurların, eşitlik ve otonomi içinde, aksiyonlar yürütmesiyle ancak sağlanabilir.

Genel teorik, stratejik ve taktik sorunlar karşısında anlaşmazlıklar belirince, bu ayrımlara son verecek en emin yol, ortak düşmana karşı yürütülen savaşta anlaşmayı sağlayacak sorunlarda hareket birliğini temin etmektir. Bugün, bu sorunların en önemlisi, en konkresi, komünistleri ilgilendirdiği gibi, bütün milli kurtuluş hareketini, barıştan ve demokrasiden yana bütün güçleri de ilgilendiriyor. Bu sorun, Amerikan emperyalistlerinin Viyetnam Halk Cumhuriyetine karşı giriştiği saldırıya, Güney Viyetnam halkına karşı uyguladıkları terör ve ezgi politikasına son verilmesi; Güney Viyetnam halkına kendi kaderini tâyin etme hakkının garanti altına alın-

ması; bu sorunla ilgili milletlerarası anlaşmalara saygı gösterilmesi sorunudur.

Bugün birlik yolunun, pratik hareket beraberliği yolunun aranması, tarihsel bir önem kazanmaktadır. Kimisine göre, komünistleri bölen anlaşmazlıklar, onları birleştiren unsurlardan çok daha kuvvetlidir. Bu düşünceye katılmak, Marksist prensiplerden vazgeçmek demektir. Göstermelik bir birliğe taraftar değiliz, ama bütün anlaşmazlıklara rağmen, bütün komünistlerin, kendilerini birleştiren unsurların üzerinde durmasını istiyoruz. Bunu yapabilirlerse, çok ciddi sonuçlar doğuracak, en ivedili ödevlerin yerine getirilmesine engel olacak yeni anlaşmazlıklarını çıkmasını önlemiş olacaklar. Bunu söylemekten maksadımız polemiğe girişmek değil; varolan eğilimler göz önünde tutularak, birliği sağlayabilecek doğru bir metodun bulunmasını istiyoruz. Geçenlerde beşinci yıldönümü kutlanan 1960 Moskova Konferansı, kardeş partiler arasında işbirliğinin nasıl kurulabileceğini, önemli anlaşmazlıkları önlemek üzere hangi metodlara başvurulacağını göstermişti. Aralarında anlaşmazlıklar varolan partilerin bu metodları kabul etmesi, bu metodları daha da etkili bir hale getirmeye mi?

Birlik, özellikle hareket birliği derken, hareket ettiğimiz nokta şudur: Çeşitli komünist partileri, birbirine çok yakın önemli amaçlar gütmekte; en hayati sorunlarda aynı görüşü benimsemektedir.

Bu gerçeği ispatlayan olaylar çoktur: Özellikle Magrip ülkeleriyle Doğu Arap ülkelerinin temsilcilerini bir araya getiren konferans; Lâtin Amerika Komünist Partileri Konferansı; Avrupa Kapitalist Ülkeleri Komünist Partileri Konferansı vb. Buna benzer olaylar çoktur. Bütün partilerden, en önemli nazari ve tarihi sorunlar hakkındaki görüşlerini sormak; günün meseleleriyle ilgili görüş değiş tokuşu düzenlemek bir yoldur. Tecrübeler bize şunu göstermiştir: Görüşlerin birbirine uyması, komünist ve işçi partilerinin etkili ortak hareketler yürütmesi demektir. Örneğin, Varşova anlaşmasını imzalayan devlet ve partilerin temsilcilerini bir araya getiren son toplantı, bütün dünyada büyük yankılar uyandırdı. Bu toplantıda, bu devletler arasındaki bağları kuvvetlendirecek, emperyalist saldırılara set çekecek kararlar alınmıştır. Çeşitli sosyalist ülkeler arasında daha konkre bir iktisadi işbirliği sağlayan çeşitli iki taraflı toplantıları da örnek verebiliriz. 1964 sonlarında toplanan Lâtin Amerika Komünist Partileri Konferansı, Lâtin Amerikada emperyalist aleyhtarı harekete yeni bir güç sağladığı gibi, partiler arasındaki anlayışı ve yakınlığı arttırdı. Bu Konferansın etkilerini, emperyalist saldırısına karşı savaşan Dominika Cumhuriyeti halkı lehine düzenlenen kampanyalar dile getirdi.

Komünist partilerinin Viyetnam Emekçiler Partisine, Güney Viyetnam Milli Kurtuluş Cephesine ve kahraman Viyetnam halkına sağladığı destek, arzu edilen çapta olmamakla beraber, yine de lâftan ibaret kalmadı, ve büyük anlam taşıdı.

Barış uğrunda, emperyalizme karşı yürütülen savaşta gereken hareket

birliği ve dayanışma sorunu, dünya komünist hareketinin çerçevesi içinde kalmıyor. Bu bakımdan, dünya komünist hareketinin tarihsel rolü, çeşitli ülkelerde geniş halk ve emekçi kitlelerinin enternasyonalist bilincine yaptığı büyük etkiler göz önünde tutulmalıdır. Dünya komünist hareketinin oynadığı rolün önemi, hareketin bütününe ve partilerin her birine, emperyalist aleyhtarı, demokratik ve devrimci harekete karşı daha da büyük bir sorumluluk yüklemektedir. Son zamanlarda, kapitalist ve sosyalist ülkelerdeki komünist partilerine, bağımsızlığa yeni kavuşmuş ülkelerde iktidarda bulunan parti ve örgütleri ile temaslar kurmalarını, arttırmalarını tavsiye etmemiz bir tesadüf değildir.

Hiç bir komünist partisi, dünya komünist hareketinin gelişmesini sağlayacak herhangi bir unsuru küçümseyemez, zayıf düşüremez. Aksine, tek doğru yol: Dünyanın çeşitli bölgelerinde, hareket birliğini kuvvetlendirmek üzere sarfettikleri çabalarda, komünist partilerinin geçirdiği tecrübeleri, giriştiği teşebbüsleri, enine boyuna incelemek; bütün dünyada emperyalist aleyhtarı dayanışmayı artırmak üzere, bu tecrübelerden yaratıcı bir şekilde faydalanmaktır.

Kitlelerin geniş bir kesiminde enternasyonalist bilinç bugün düzenli şekiller almakta, konkre aksiyonlarla dile gelmektedir. Dünya Sendikalar Federasyonu, Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu, Milletlerarası Telebe Birliği, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu gibi örgütler, çeşitli ilerici eğilimlerle işbirliği yapmaktadır. Dünya Barış Hareketi yeni faaliyetlere girişmek zorundadır. 1965 Helsinki Barış Kongresinde birliğe çağırın önemli kararlar alındı. Ama emperyalizme karşı, halkların ulusal ve toplumsal kurtuluşu uğruna yürütülen savaşta, hayatın zorunluluklarından meydana gelen bu savaş yollarından başka, yeni yeni şekiller doğmaktadır.

Bununla beraber, kitleler arasında meydana gelen bu yeni dayanışma şekilleri büyük zorluklarla karşılaşılıyor. Emperyalistlerin elindeki bütün propaganda mekanizması, bu savaş şekillerine karşı işlemektedir. Bu dayanışma yollarına başvuranlar, çeşitli ayırımlara tabi tutuluyor, haklarında kovuşturma açılıyor. Çeşitli milletlerarası teşkilâtların iç sorunları da küçümsenmiyecek kadar önemli oluyor. Özellikle bu teşkilâtlar, siyasi gelişmeye veya yeni akımların çatışmasına bağılı olaylarla karşılaştığı zaman, bu sorunlar daha büyük bir önem kazanmaktadır. Asyada, Afrikada, Lâtin Amerikada, milli kurtuluş ve devrim hareketinde, kitlelerin yürüttüğü hareketler günden güne daha önemli bir rol oynamaktadır, 1966 Ocağında, Havana'da Asya, Afrika, Lâtin Amerika Kıtaları Dayanışma Konferansı toplandı.

Halkların kendi kaderlerini tâyin etme hakkını savunan Lâtin Amerika halklarıyla Dayanışma Hareketi gibi örgütlerin kurulması, milletlerarası alanda, büyük önem taşımaktadır. Bu hareketin düzenlediği 1964 Buenos-Ayres toplantısına, Lâtin Amerikanın çeşitli ülkelerinden gelmiş, işçi sınıfının, sendikaların ve çeşitli siyasi teşekküllerin (aralarında sosyalistler,

hristiyan-demokratlar, komünistler bulunuyordu) temsilcileri katılmıştır. Bu toplantı böylece Rio de Janeiro'da toplanan olağanüstü Amerikan Ülkeleri Konferansına sert bir cevap teşkil etti.

Burada birkaç tanesini saymakla yetindiğimiz bu olaylar bize şu gerçeği ispatlamaktadır: Emperyalist aleyhtarı, demokratik ve komünist hareketlerin birliğini istemek, soyut bir dilekte bulunmak anlamına gelmiyor. Biz, birlikten bahsederken, şimdiden varolan, geliştirilebilecek, kuvvetlendirilebilecek konkre gerçeklere dayanıyoruz.

Bütün milletlerarası hareketlerde, komünistler aktif, birleştirici, seferber edici bir rol oynamakta, oynamak zorundadırlar. Bununla beraber, şu gerçeği kabul etmeliyiz: Komünist saflarında arada sırada meydana çıkan anlaşmazlıklar, kitle hareketini olumsuz yönden etkiliyor, aksiyonlarını köstekliyor, gereken birliği zayıflatıyor, komünistlerin etkisini, otoritesini gölgeliyor.

Bu anlaşmazlıkların dünya komünist hareketine yapabileceği, yaptığı kötü etkilerini küçümsemek, büyük bir hata olur. Emperyalistlerin başlıca amacı, komünistleri – ülke çapında olduğu gibi, dünya çapında da – kitlelerden tecrid etmektir. Emperyalistler, komünistleri günün en önemli sorunlarını çözümlemekten aciz göstermeye çalışıyorlar.

Şu noktayı da unutmıyalım: Komünist aleyhtarı propagandada kullanılan kanıtlar arasında; burjuvazinin dünya komünist hareketine karşı yürüttüğü savaşta; en etkili kanıt, en etkili ideolojik silâh, hiç şüphesiz, komünist hareketinde varolan bu anlaşmazlıklardır. Bütün komünist hareketlerinin itibarını düşürmeye çabalayan emperyalistler, sosyalist ülkelerin ve özellikle Sovyetler Birliğinin bütün davranışlarını büyük bir dikkatle izliyorlar. Bu ülkelerdeki hayatı, alınan kararları, güdülen amaçları gerçeklere uymayan şekilde göstermeye çalışıyorlar. Düşmanın bu iftiralarına verilecek en güzel cevap, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşunda ortaya çıkan sorunların çözülmesi, bu alanda yeni başarılar elde edilmesi, sosyalist ülkelerin izlediği dış politikada olumlu ve canlı bir enternasyonalizme yer verilmesidir.

Toplumsal özleri, ideolojileri, nihai amaçları ayrı olan güçler arasında, gerektiği anda ortak düşmana karşı saldırıya geçebilmeleri için, hareket birliğini kurma zorunluluğunu kitlelere gösteren komünistlerdir. Aynı sınıf temeline, aynı ideolojiye dayanan komünistlerin, emperyalizme karşı yürüttükleri savaşta, hareket birliğini aramadıklarını gören kitleler, bunun nedenini elbette anıyamaz. Viyetnam, Küba, Kongo, Venezuela, Portekiz, Kolombya halkları, akderili, karaderili Amerikalılar, Perulu kızılderililer; sefaletin, sömürgeciliğin hüküm sürdüğü bölgelerde, emperyalistlerin silâhlı müdahalesine, siyasi baskı ve terörüne hedef olan bütün emekçiler; komünistler hakkında hüküm verirken, sözlerine değil, hareketlerine bakıyorlar. Çok haklı olarak şu soruyu sorabilirler: Komünistlerin bu davranışını tâyin eden nedenler nedir? Bunlar, barış, halkın özgürlüğü ve bağımsızlığı dâvalarından, sosyal adalet isteklerinden daha önemli midir acaba?

Geçirdikleri acı tecrübeler, halk kitlelerine birliğin değerini öğretmiştir. Bu kitleler, Moskova Danışma Toplantısının (Mart 1965) Bildirisinde yer alan şu açıklamayı iyi anlıyorlar: «Bütün komünist partileri, emperyalizme, sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe, tekelci sermayenin egemenliğine karşı ortak savaş yürütmek; kurtuluş hareketine kesin bir destek sağlamak; emperyalistlerin saldırılarına uğrayan halkları savunmak, bütün devletlerin egemenliği ve bütünlüğü temelinde, dünyada barışı sağlamak üzere, saflarını sıklaştırmak, dünyaya karşı taşıdıkları sorumlulukları kavramak zorunluluğundadırlar.»

Böylelikle, dünya komünist hareketinin hareket birliği, komünistlere özgü bir dilek olmaktan çıkıyor, geniş kitlelerin hayati menfaatleri uğrunda yürütülen savaş sürecinin ayrılmaz bir parçası haline geliyor.

Son olaylardan anlaşıldığı gibi, dünya komünist hareketindeki anlaşmazlıklar azalmamıştır, aksine derinleşmiştir. Hiç şüphesiz, bu anlaşmazlıklara, gerek ilk belirlediği zaman, gerekse son zamanlarda, çözüm yolları arandı, bölücü faaliyetlere karşı başvurulacak yollar ve biçimler tesbit edildi, dünya komünist hareketinin gerek bütününde, gerek çeşitli kesimlerinde, ortak ödevlerin daha iyi anlaşılmasına çalışıldı. Dünya komünist hareketinde, herkes, bu fevkalâde önemli sorunları, – sorumluluğunu bilinçle duyarak – çözmeye çalışsa, bu yolda büyük sonuçlar elde edilebilir. Dünyanın çeşitli bölgelerinde, partilerin büyük çoğunluğu Marksist-Leninist prensipler temelinde kurulacak birliğe taraftar olmasına rağmen, bu isteklerini gerçekleştiremiyorlar. Bununla beraber, bu çoğunluk bu görüşünden vazgeçmiyor; vazgeçemez. Ve birliğin tekrar kurulmasına çalışılıyor.

Başlıca ödevimiz, dünyanın her bölgesinde emperyalist saldırılarına son verdirtmektir. Bu saldırıların en önemlisi, en kanlısı, Amerikan emperyalistlerinin Viyetnam halkına karşı giriştiği müdahaledir. Bu saldırıyı bir an önce durdurtmak zorundayız. Bu utanç verici savaşın sona ermesiyle, Viyetnam halkına haklı dâvasını zafere götürme, kendi kaderini özgürlük içinde tâyin etme olanakları sağlanmış olacaktır. Öte yandan, harbin daha geniş bölgelere yayılmasına imkân kalmıyacaktır.

Hiç şüphesiz, istisnasız bütün komünist ve işçi partileri Viyetnam halkının kahramanca yürüttüğü haklı savaşı desteklediklerini açıkladılar. Birçok parti, bu savaşa; etkili, oldukça önemli maddi yardımlar sağlamaktadır. Örneğin, Sovyetler Birliği ile sosyalist ülkelerin sağladığı yardım, Viyetnam Demokratik Cumhuriyetinin isteklerine ve bu devletle imzalanmış anlaşmalara uygun düşmektedir. Dünyanın her tarafında, Viyetnam halkıyla dayanışma hareketleri günden güne çoğalmaktadır. Kapitalist ülkelerde, Amerikan emperyalistlerinin saldırısına son verilmesini isteyen gösteriler düzenleniyor. Amèrikada bile, Amerikan halkının en asil geleneklerini dile getiren ilerici güçler, Viyetnam savaşına karşı ve Viyetnam halkının haklarını tanıtmak üzere, gösteriler düzenliyor, emperyalizmin kalesinde karşılaştıkları bütün güçlülere göğüs geriyorlar. «Viyetnam

Demokratik Cumhuriyetine yapılan bombardımanlara son veriniz!» şiarı, büyük yankılar uyandırıyor.

Bugün hareket birliğinin genişlemesi ve tekrar canlanması fevkalâde önemlidir: Bu şartla ancak bütün dünyada ve özellikle Amerikan saldırısını destekliyen devletlerde, destekleme ve dayanışma gösterileri çoğaltılabilecek, kuvvetlenebilecektir. Amerikan emperyalistleri bu saldırıyı genişletmeye kalkıştıkları takdirde, ilerici güçlerin daha etkili yardım yollarına gidebilecekleri isbat olunmalıdır.

Her parti bu hareket birliğini gerçek haline getirmek üzere, bütün güçlerini, bütün imkânlarını kullanmak zorundadır.

Bu ödev, bütün ilerici ve devrimci güçlerin sarsılmaz desteği, dünya işçi sınıfının öncüleri, devrimci savaşın, bu savaşı destekliyen halklara sağlanacak bütün yardım şekillerinin sorumluluğunu taşıyan dünya sosyalist sisteminin, sosyalist ülkelerdeki komünist ve işçi partilerinin başlıca ödevidir. Yardımın bütün şekillerine başvurulmalıdır. Viyetnam halkı, bütün dünya halkları bunu beklemektedir. Sosyalist dünyanın sıkı birliği, uyarıcı ve cesaret verici bir örnek, gerek kapitalist dünyadaki halk kitlelerinin, gerekse emperyalizm boyunduruğundan yeni kurtulmuş halkların seferberliğini kolaylaştıran fevkalâde önemli bir destek teşkil edecek, bütün ilerici güçlerin hareket birliğini kolaylaştıracaktır.

Bu ödev, sosyalist olmayan ülkelerin, komünist ve işçi partilerine de düşen bir ödevdir. Bu partilerin büyük bir kısmı, kendi ülkelerindeki işçi sınıfını ve diğer demokratik güçleri etkileyebiliyor. Bütün bu güçler, Amerikan emperyalistlerinin saldırısına şiddetle karşı koymakta, kahraman Viyetnam halkını desteklemektedir. Bu saldırıya bir an önce son verilmesini istiyen bu güçler, isteklerini çeşitli şartlar içinde, çeşitli şekiller altında belirtmektedir. Bu partilerin, bu örgütlerin politikası ve faaliyetleri arasında birlik, bir zorunluluktur; bu birlik, işçi sınıfının, geniş halk kitlelerinin, sendikaların, çeşitli demokratik teşkilâtların yürüttüğü hareketleri, birlik içinde, bölge, kıta, hattâ dünya çapında yürütülen, daha etkili hareketler haline getirecektir. O zaman ancak, Amerikanın emperyalist çevreleri kendilerini destekliyen ülkelerde bile bu kadar kesinlikle dile getirilen istekleri hesaba katmak zorunda kalacaktır.

Bütün komünistlerin başlıca dayanağı olan proletarya enternasyonalizmi bunu istemektedir. Bu hareket birliğinin gerçekleşeceğini umut ediyoruz. Ama bu birliğin biran önce gerçekleşmesi şarttır. Durumun daha da kötüye gidebileceğini unutmıyalım. Bugün, bütün güçlere rağmen hâlâ geçebilmek olanakları olan yollardan geçmek, o zaman, bir kat daha zorlaşacaktır.

Batı Almanyada Bundestag seçimleri

Max Reimann

1965 yılının Eylülünde yapılan Bundestag seçimleri, bütün dünyada olduğu gibi, Almanyada da gerginliğin çok arttığı, durumun tehlikeli bir hal aldığı bir dönemde cereyan etti. Amerikan emperyalistleri Viyetnam saldırısını devam ettiriyorlardı. Bütün dünyada, gerici ve saldırgan güçlerin başlıca kuvvetini teşkil eden; halkların yürüttüğü kurtuluş hareketini engellemek üzere çeşitli devletlerin iç işlerine silâhla müdahale eden Amerikan emperyalistlerinin en faal müttefikleri, Batı Almanyadaki militarist ve intikamcı güçlerdir. Batı Almanya yöneticileri, şovnist, intikamcı faaliyetlerini devam ettiriyorlar. Silâhlanma politikasını hızlandırdıkları gibi, atom silâhları da elde etmeye çalışıyorlar. Demokratik Alman Cumhuriyetinin ileri sürdüğü, nükleer silâhlardan vazgeçilmesi, silâhlanma politikasına son verilmesi, iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi ile ilgili tekliflerin hiç birini kabul etmiyorlar. Onların istediği, İkinci Dünya Savaşının sonuçlarını, Alman emperyalizmi yararına değiştirmektir. Yönetici çevrelerin saldırgan politikası, Federal Alman Cumhuriyetini, Avrupada, en büyük harp tehlikesi merkezi haline getirdi.

Dış politika alanında amaçlarına rahatça varmak için de, gerici güçler, Anayasayı kaldırmak, «harb»⁽¹⁾ hazırlıyacak bir diktatorya kurmak istiyorlar.

Bu durum karşısında, Alman Komünist Partisi, seçim kampanyası süresince, siyasi durumu açıklıyarak, kitle hareketini geliştirerek ve destekliyerek, Federal Almanyada yönetici çevrelerin anti-demokratik, tehlikeli yönelişine son vermeye çalıştı. Barışa ve demokrasiye bağlı bütün güçlerle, sendikalarla, sosyal-demokrat militanları ve kadrolarıyla, aydınların ve gençliğin temsilcileriyle iş birliği yapan; Hristiyan Demokrat Partisinin savunduğu politikayı yenilgiye uğratmaya, barış, anlaşma, demokrasi ve toplumsal kalkınma politikasının başarısını sağlamaya çalışan partimiz, seçim kampanyasını bu yönden düzenledi.

I

Seçimlerin sonuçları, demokrasiye, barışa bağlı bütün emekçi güçlerinin, bütün halk kuvvetlerinin bu amaca varamadıklarını göstermiştir.

(1) Total harb.

Federal Cumhuriyetin nükleer silâhlara kavuşmasını istemiyen, Amerikalıların Viyetnam saldırısına cephe alanların kampanya boyunca sarfettiği büyük çabalara; harp suçlularının affedilmesini protesto eden harekete; sendikaların ve aydınların «olağanüstü tedbirler kanunu»nun kabul edilmesine karşı gösterdiği büyük direnişe rağmen, barış güçleri, bu seçimlerde, gerici güçleri, bu güçlerin politikasını yenildiye uğratamadı. Bu son seçimlerde, iktidar partisi, Hristiyan-Demokrat Partisine ve Bavaryalı hristiyan demokratların partisi olan Hristiyan-Sosyal Birliği Partisine verilen oy miktarı çok artmıştır.

Seçime katılma oranı % 87'yi bulduğu halde, oyların % 47,6 ini alan (1961 seçimlerinde oyların % 45,3 ünü almıştı) Hristiyan-Demokrat Partisi 15,3 milyon oy topladı. (1951 seçimlerine oranla bir milyon fazla oy almıştır.) Bununla beraber, Hristiyan-Demokrat Partisi 1957'de olduğu gibi, Bundestağ'da mutlak çoğunluğu sağlayamadı. Seçimlerden önce koalisyon hükümetinde bulunan Alman Liberal Partisi, bir milyona yakın oy kaybetmiştir.

Alman Sosyal-Demokrat Partisi, 12,8 milyon oyla, genel oy tutarının % 39,3 ünü (1961 seçimlerinde % 36,2) toplamıştır. Böylelikle, bu partiye verilen oy tutarında 1,3 milyonluk bir artış görülmektedir. Sosyal-Demokrat Partisi çoğunluğun partisi olmak, yeni hükümeti kurmak niyetindeydi. Ama bu işi başaramadı.

Seçimlere katılan partiler arasında barışın, Anayasanın korunması ve siyasi gerginliğin azaltılması gibi amaçlar güden tek parti, Alman Barış Birliği, 1961 seçimlerinde 607.000 oy toplamışken, bu seçimlerde 434.188 oy topladı (% 1,3).

Yeni Bundestağ'daki 496 milletvekilinden 245'i Hristiyan-Demokrat Partisinden; 202'si Sosyal-Demokrat Partisinden ve 49'u Alman Liberal Partisindendir. Bundan önce olduğu gibi, Hristiyan-Demokrat Partisi ile Alman Liberal Partisi yeni koalisyon hükümetini kurdu.

Partimizin kanaatine göre, bu seçimlerin sonuçları, olağanüstü bir önem taşımaktadır: 1961 seçimlerinde, Hristiyan-Demokrat Partisinin kitleler üzerindeki etkisi azalmıştı. Bu parti son seçimlerde bunu telâfi ettiği gibi, geçen seçimlere oranla daha çok oy alabildi. Bu değişikliğin sebebi nedir?

Hiç şüphesiz, ülkenin gelişmesi için büyük bir tehlike teşkil eden bu sonuçlara engel olunabilirdi. Bu seçimler, Hristiyan-Demokrat Partisini ve politikasını yenilgiye uğratacak bir fırsattı. Federal Cumhuriyette yönetici güçlerin izlediği politikaya karşı, halk için daha çekici olacak bir politika teklif edilmeliydi. Birçok seçmen, çıkarlarına uygun düşecek bu yeni politikanın, bu yeni hükümetin gerçekleşmesini isterdi. Üstelik son zamanlarda, hristiyan-demokratların politikası halkımızda endişeler uyandırmaya başlamıştı.

Ama ne olursa olsun, Hristiyan-Demokrat Partisine oy veren seçmenlerin, özellikle emekçilerin, bu partinin barışı tehlikeye düşüren politi-

kasını desteklediklerini söyleyemeyiz. İktidar partisi, seçim kampanyasında, elindeki muazzam baskı mekanizmasından iyice yararlandı: tekelci basın, devlet propaganda mekanizması, radyo, televizyon gibi çeşitli araçlara başvurduğu gibi, büyük paralarla da oynıyabildi. Bu parti, kurnaz demagojisi ile, milliyetçi, komünist düşmanı duyguları kışkırtarak, ülkemizde milyonlarca insanı aldattı, onlardan politikasının gerçek amaçlarını gizledi. Halkımızın geniş kesimlerinde – işçi sınıfı de dahil – intikamcı ve militarist politikanın teşkil ettiği tehlikenin henüz anlaşılmamış olması, Hristiyan-demokratların işini kolaylaştırdı.

Bütün seçim kampanyası boyunca, Hristiyan-Demokrat Partisi, halkımıza, Sovyetler Birliğinin tehditi altında bulunduğunu telkin etti. Hristiyan-Demokrat partisi, Federal Cumhuriyetin güvenliğini savunduğunu söyledi; «Almanyanın kaderini düşünen parti», «gerçek milli güç» olmakla böbürlendi. Çeşitli demagojik yollara başvuran Hristiyan-Demokrat Partisi, Federal Almanyanın yüksek iktisadi gelişmesini; işçi sınıfının, tekellere karşı savaşılarak gerçekleştirdiği toplumsal reformları, hükümetin ve iktidar partisinin eseri olarak gösterdi.

Bu seçimlerde Sosyal-Demokrat Partisinin amacı, Hristiyan-Demokrat Partisini yenilgiye uğratmaktı. Ama Sosyal-Demokrat Partisi bu amacını gerçekleştiremedi. Aldığı oylarda görünen % 3 lük artış, her halde, sosyal-demokrat kadrolarının, üyelerinin yürüttüğü dürüst faaliyetlerin sonucu olmuştur.

Sosyal-demokrat kadro ve örgütlerinin sendika faaliyet ve mücadelesini desteklediklerini, politikada bir değişikliğe taraftar olduklarını açıkladıkları yerlerde, elde ettikleri başarılar daha önemli olmuştur.

Bunu ispatlayan, büyük şehirlerde, özellikle Ruhr bölgesinde, elde edilen sonuçlardır. Sosyal-Demokrat Partisi buralarda ilk defa olarak mutlak çoğunluğu kazanmıştır.

Bu sonuçlar, programımızın ileri sürdüğü tekliflerin doğruluğunu ispatlamıştır: Kanaatımıza göre, Hristiyan-Demokrat Partisi ve politikasını yenilgiye uğratabilmek için, bu politikadan bambaşka bir politika teklif etmek şarttı. Bu görüşümüz; Sosyal-Demokrat Partisiyle Hristiyan-Demokrat Partisi arasındaki farkları açıklıkla belirten bir seçim kampanyasının yürütülmesini isteyen bazı sosyal-demokratların görüşüne yaklaşmaktadır.

Sosyal-Demokrat Partisi amacını gerçekleştiremedi, aldığı oy sayısı ile en kuvvetli parti haline gelemedi. Bunun nedeni açıktır: Herbert Wehner'le Fritz Erler gibi yöneticilerin izlediği; halkımızın en hayati sorunlarına herhangi bir çözüm yolu aramaya yanaşmayan «birlikçi» politika, Sosyal-Demokrat Partisine hiç bir fayda sağlamadı. Aksine, sadece Hristiyan-Demokrat Partisinin işine yaradı. Wehner'in, Erler'in, orta tabakalardan oylar almak bahanesiyle, bağımsız bir işçi politikasına karşı koymaları, Sosyal-Demokrat partisinin aleyhine işledi. Bu «birlikçi» politika, sadece Hristiyan-Demokrat Partisinin işine yaradı.

Gerçekte, Wehner'le, Erler'in «sağa kayma» şiarı ile, Sosyal-Demokrat Partisi, sendika istekleriyle tezat haline düştü. Bu politikanın tehlikesini gören sosyal-demokratlar çoktur. Bu unsurlar, Sosyal-Demokrat Partisi ile sendikalar, bütün ilerici güçler arasında beliren çatlağın, gelecekte sosyal-demokratların alacağı oyları olumsuz yönden etkileyecektir.

Wehner'in, Erler'in Hristiyan-Demokrat Partisinin şöven ve intikamcı şiarlarını benimsemesi, intikamcı güçlerin ekmeğine yağ sürdü. Seçimlerden sonra, sosyal-demokrat kadrolarının belirttiği gibi: «Milliyetçiliği tavsiye etmek, başkalarının işine yarıyacak şeyi tavsiye etmek demektir.»

Şu anlam dolu noktayı belirtelim: Sosyal-demokrat yöneticilerin «birlikçi» politikasını destekliyen adayların bulunduğu seçim bölgelerinde, oyların çoğu, Hristiyan-Demokrat Partisine gitti. Sosyal-Demokrat Partisinin aldığı oy tutarında herhangi bir artış görülmediği gibi, bazı yerlerde bir düşüş bile görülmüştür.

Yönetici çevrelerin izlediği, ülkeyi yalnızlığa sürükliyen, nükleer silâhlanma ve intikam politikasının etkisiyle, Batı Almanyada beliren siyasi gelişmenin ve milletlerarası durumun baskısı altında, Sosyal-Demokrat Partisi üyelerinde günden güne artan değişiklik isteği karşısında, bazı sosyal-demokrat yönetici leri, bu seçim kampanyasında, gerçekçi bir politikaya temel olabilecek tekliflerde bulundular. Örneğin, Sosyal-Demokrat Partisi başkanı Willy Brandt, barış anlaşması zorunluluğunu belirtti; hattâ şu olumlu sözleri etti: «Federal Almanya Cumhuriyeti, büyük bir askeri devlet haline gelmek amacını gütmemelidir, faaliyetinin temeli barış içinde çalışma olmalıdır.»

Bununla beraber, Sosyal-Demokrat Partisinin politikasını tâyin eden, Wehner'le, Erler'in temsil ettiği eğilimdir. Bu eğilim, hükümetin politikasından apayrı bir politika istiyen seçmenleri memnun etmedi. Böylece sosyal-demokratlar bu seçimlerde zafere ulaşamadı.

Seçimlere katılan partiler arasında, Hristiyan-Demokrat Partisinin politikası yerine geçebilecek bir politika teklif eden tek parti, Alman Barış Birliği Partisiydi. Bu parti, silâhsızlanmayı, demokrasiyi savunan, olağanüstü tedbirler kanunlarına karşı koyan bir politika teklif etti. Bu görüşlere birçok taraftar kazandı, ama bugünkü şartlar içinde, Alman Barış Birliği'nin başarısına engel olan, objektif etkenler olmuştur. Bu partinin siyasi görüşlerini benimsiyen seçmenler, hükümetin devrilmesini sağlamak için, oylarını Sosyal-Demokrat Partisine verdiler. Üstelik, genel oy tutarının % 5'inden az oy alan partilerin parlâmentoya girmesine engel olan anti-demokratik seçim sistemi de olumsuz rol oynadı. Verecekleri oyların boşa gidebileceğini düşünen seçmenler, Alman Barış Birliği'nin görüşlerine katıldıkları halde, bu partiye oy vermediler.

Bu seçim kampanyasında büyük burjuva partilerinin elindeki muazzam imkânlarla oranla, Alman Barış Birliğinin elindeki imkânların yetersizliği de küçümsenmeyecek bir etkidir.

Bu seçimlerden sonra, Almanya ve Avrupadaki durum, bir kat daha gerginleşti. Saldırgan Amerikan emperyalist güçlerinin başlıca desteğini teşkil eden Alman militaristleri intikamcılar, durumun kötüye gitmesinden, Almanyadaki son seçim sonuçlarından faydalanarak, ülke içindeki istibdat rejimini kuvvetlendirmek, tehlikeli intikamcı politikalarını devam ettirmek niyetindedirler. Bugün kapitalist dünyasının ikinci sanayi devleti haline gelen Federal Alman Cumhuriyetinin iktisadi gelişmesi fevkalâde yükseldiği için, tekelci sermayenin «yayılma» eğilimi, bir kat daha keskinleşmiştir.

Hiç şüphesiz, Alman emperyalistleri, kendilerine umut bağlayanları şimdiye kadar hayal kırıklığına uğratmadılar. Şimdi de iktisadi, siyasi ve askeri durumlarını bir kat daha kuvvetlendirmeye hazırlanıyorlar. Hitlerin eski Kurmay subaylarından, Bundeswehr'albaylarından Adelbert Weinstein, seçimlerden üç hafta sonra, burjuva çıkarlarını savunan *Frankfurter Allgemeine Zeitung* gazetesinde, Genel Kurmayın görüş ve isteklerini şöyle açıkladı: «İktisadi ve sanayi güçümüz çok büyüktür. Bu gücün bize verdiği güvenle, dostlarımızın Alman tümenlerine, kilit altında tutulacak bir süs eşyası gibi bakmalarına artık tahammül edemiyoruz. Askeri mekanizmamıza 100 milyon marka yakın para yatırdık. Tümenlerimizin görevi, ürkütme stratejisi çerçevesi içinde, Kızıl Ordunun müttefiklerine karşı bir politik engel teşkil etmektir. Tümenlerimizle hava filolarımız nükleer silâhlarla donatılmış bir ordunun kadrolarını sağlamak üzere hazırlanmıştır. Birliklerimize bu siyasi ödev verilmediği takdirde, bunların bir takım demir parçasından farkı mı kalır?»

Nükleer silâhlar kullanma yetkisini istiyen Federal Almanyada, militarist ve intikamcı eğilimler halkımız için, Avrupa barışı için günden güne artan bir tehlike teşkil eder. Yeni Erhardt hükümetinin programında, başlıca amaç, Federal Almanyaya nükleer silâhlar sağlamaktır. Yönetici çevreler için, temel milli sorun, Almanyanın nükleer silâhlara kavuşmasıdır. Bu amacın gerçekleşmesi için, yönetici çevreler bütün iktisadi güçlerini kullanıyorlar, hattâ çeşitli devletlere karşı şantaja başvuruyorlar. Örneğin, Federal hükümet bakanları, şu tehditi savurmaya başladılar: Ülkemize NATO çerçevesi içinde nükleer silâhlardan faydalanma yetkisi tanınmadığı takdirde, Federal Almanya bu silâhları kendi imkânlarıyla sağlamaya çalışacaktır.

Bugünkü şartlar içinde, Bonn hükümetinin kanaatına göre, Federal Almanyanın Bonn–Vaşington mihverinden faydalanarak nükleer silâhlar elde etmesi çok daha kârlı bir iş olacaktır. Bununla beraber, Federal Almanyada atom silâhlarının, atom füzelerinin yapımını sağlayabilecek bağımsız bir üretimin temelleri atıldı. Örneğin, Jülich ve Karlsruhe'daki atom merkezlerinin başlıca ödevi, nükleer silâhlar için gereken plütonyomu üretecek reaktörler hazırlamaktır. Batı Almanyada füzeler de yapıl-

maktadır. Pakistan–Hindistan savaşında, Pakistan bu füzelerden kullanmıştır.

Alman tekelleri, hükümeti, başbakanı, nükleer silâhların Federal Almanyanın güvenliği için gerektiğini utanmadan iddia ediyorlar. Oysa gerçekte, halkımızı tehdit eden asıl tehlike, nükleer silâhların Hitlerci generallerin eline geçmesidir. Bu çevreler bu silâhları nerede kullanacaklarını hiç gizlemiyor: Orta Avrupada bir savaş açmaya hazırlanıyorlar. NATO'daki nükleer silâhları kullanmaya yahut da kendi silâhlarını yapmaya kalkışmaları, İkinci Dünya Savaşının sonuçlarını değiştirme isteklerine bağlıdır. Bu çevreler Almanyayı, Alman halkını düşünmüyorlar. Amaçları, Demokratik Alman Cumhuriyetini ilhak etmektir. Polonya Halk Cumhuriyeti, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti, Sovyetler Birliğine ait topraklar üzerinde hak iddia ediyorlar. Öte yandan, NATO'da ve Ortak Pazar'daki durumlarından faydalanarak, Batı Avrupayı da egemenlikleri altına sokmak istiyorlar.

Halkımız bu tehlikenin farkında mıdır acaba? Çoğunluk bunu göremiyor. Aksine; ulusun geniş kesimleri – hattâ geniş işçi tabakaları – Bonn hükümetinin barış isteklerine inanıyor. Askeri gizlilik perdesi altında bu hükümet harbe hazırlanıyor, ama bu hazırlıklarını halka, ülkenin güvenliği için gereken tedbirler diye gösteriyor.

Oysa gerçekte, Federal hükümetin nükleer silâhlanma politikası halkımız için günden güne artan bir tehlike teşkil ediyor. Federal Almanya hükümetinin provokasyonları Alman halkını olduğu gibi bütün dünya halklarını da tehdit ediyor. Cenevre silâhsızlanma konferansı münasebetiyle takındığı tutum, gerginliği azaltacak her tedbire cephe alacağını göstermiştir. Demokratik Alman Cumhuriyeti, nükleer silâhların yapılmamasını sağlayacak görüşmelere katılmaya hazır olduğunu, ama bunu, Federal Almanyanın de toplantılara katılması şartıyla yapacağını bildirdiği zaman, Bonn hükümeti bu teklifi «kabulu imkânsız» diye vasıflandırarak reddetti.

Nükleer silâhlar Federal Alman Cumhuriyetine gerçek barışı, gerçek güvenliği sağlayamaz. Bu barışın, bu güvenliğin gerçekleşmesi, gerginliği azaltacak olan silâhsızlanma, karşılıklı anlaşma ve demokrasi politikasıdır. Büyük devletlerin garantisi altında Orta Avrupada kurulacak bir tarafsız bölge ile bir kolektif güvenlik sistemi, bütün Alman halkının güvenliğini sağlayabilir. Partimiz, NATO anlaşmasının feshedilmesini, bütün Avrupa devletlerini içine alacak bir kolektif güvenlik sisteminin kurulmasını istiyor. Bu kolektif güvenlik sistemi ile başlıca milli isteğimizi – yani iki Almanyanın birleşmesini sağlayacak yeni olanaklar temin edilebilir.

Alman emperyalistlerine nükleer silâhların verilmesi, iki Almanya arasındaki ayrımları bir kat daha keskinleştirir, birleşmesini geciktirir. Alman meselesinin çözülmesi için ilk şart, gerçek bir barış politikasıdır. Bu politika ise, Bonn hükümetinin intikamcı politikası ile, nükleer silâhlar istemesiyle, gerçekleşemez. Almanyanın birleştirilme sürecinin gerçekleş-

mesi için, iki Alman devleti arasında, bir konfederasyon çerçevesi içinde akteedilecek barış ve işbirliği anlaşması bir zorunluluktur. Bundan başka da yol yoktur.

Demokratik Alman Cumhuriyetiyle bütün sosyalist ülkeleri Alman emperyalistlerinin, militaristlerinin yayılma eğilimine karşı koymaktadır. Öte yandan, Demokratik Alman Cumhuriyetinin milletlerarası otoritesi arttıkça, bu eğilim, Batı Avrupada bazı etkili çevrelerin, hattâ bazı hükümetlerin de günden güne güçlenen muhalefetiyle karşılaşmaktadır.

Dış politika alanında, Bonn hükümeti geçen yıl büyük başarısızlıklara uğradı. İntikamcı politikası, nükleer silâhlar isteyişi, bütün Almanyayı temsil ettiğini iddia edişi, Hallstein doktriniyle bütün Avrupaya egemenliğini kabul ettirme çabaları, Federal Almanya hükümetinin aleyhine işliyor, ve onun yeni bir harp çıkarmasına engel oluyor. Halklar bu intikamcı politikaya boyun eğmek niyetinde değildir.

Alman emperyalistleri saldırgan amaçlar güdüyorlar; ama bu amaçlara varmalarını sağlayacak imkânları nedir? Güçler dengesinde barışın ve sosyalizmin lehine değiştiği için, Bonn'un askeri ve siyasi iddiaları aşılmaz engellerle karşılaşılıyor. Ama Bonn hükümeti gerçeklere uymıyan isteklerinde ısrar ettikçe, politikası da günden güne daha maceracı bir nitelik kazanıyor, barış için daha büyük bir tehlike haline geliyor. Kanaatımıza göre, başlıca ödevimiz, Alman topraklarından çıkacak üçüncü bir dünya savaşına engel olmaktır. Bugün bir dünya savaşı Avrupayı çöl haline getirir, halkımızı yok eder.

Bonn hükümetinin iddiaları Federal Almanyanın içinde de büyük bir muhalefetle karşılaşılıyor. Tekelci sermaye, onun temsil eden hükümeti, partiler, harbçi politikalarının çerçevesi içinde, emekçilerin haklarına, hayat seviyesine karşı 1945'den bu yana Federal Almanyada görülmemiş ölçüde şiddetli saldırılara geçtiler. Öte yandan, hükümet, kiralara arttırılması, istihlâk vergilerinin, taşıt ücretlerinin yükseltilmesi, sosyal hizmetlere ayrılan bütçenin kısılması, hükümetin köylülere sağladığı yardım ve kredilerin azaltılması gibi, çeşitli olumsuz tedbirlere başvurmaktadır. Silâhlanma bahanesiyle, emekçiler daha çok çalışmak zorunda bırakılıyor, ama daha fazla ücret alamıyorlar. Seçimlerden az önce ve hemen sonra toplanan sendika kongrelerinde belirtildiği gibi, işçi sınıfı, politikada değişiklik sağlanması, gerginliğin azaltılması, silâhlanmaya son verilmesi ile ilgili istekleri desteklemektedir. Böyle bir politika gerçekten demokrasiyi garanti altına alır, genel hayat seviyesini yükseltir. Ücretlerin arttırılması için yürütülen savaş devam etmektedir. Hükümetin sosyal politikasında görülen gerici eğilimlere cevap olarak, sendikalar 5,6 milyon işçi ve memurun ücretlerini ilgilendiren anlaşmalar konusunda tutumunu açıklamıştır.

Hükümetle, orta ve köylü tabakaları, aydın çevreleri arasında beliren çelişme de günden güne keskinleşiyor. Hükümetin kuruluşu sırasında bu muhalefetin hükümet çevrelerinde bile geliştiği anlaşılmıştır.

Seçim kampanyası boyunca ve seçimlerden sonra, yönetici çevreler

sendikalara karşı saldırılarını arttırdılar. Sendikaların işletmelerde, genellikle iktisadi ve toplumsal hayatta yönetime katılma isteği, tekellerin şiddetli muhalefetiyle karşılaşmaktadır. İşçilerin bu çok haklı isteğine, tekellerin gazetesi olan *Industriekurier* şu cevabı verdi: «İşletmelerde işçilerin yönetime katılmasını istemek, kışlalarda ve cezaevlerinde askerlerin veya tutukluların yönetime katılmalarını istemeye benzer.»

Sendikalara, işçi haklarına karşı yürütülen bu saldırı, «olağanüstü şartların» gerektirdiği diktatörlüğün kurulmasını isteyen eğilimlerin kuvvetlenmesiyle ilgilidir. Federal Almanya başbakanı Erhardt'ın teklif ettiği «şekillenmiş toplum» formülü altında, yönetici çevreler bütün halkı sıkı hükümlerle bağlayıp «hazırlamak» istiyorlar. Siyasi ve askeri amaçlarına varmak için, bütün iktisadi ve toplumsal güçleri yok etmeye çabalyorlar. Erhardt, Strauss, Barzel gibi hristiyan-demokrat yöneticileri «yeni bir iç politika ortamı» kurma zorunluluğundan açıkca bahsediyorlar. Böyle bir ortamda ancak, dış politika ve askeri alanlarındaki amaçlarını gerçekleştirebileceklerdir.

Bu amaçla, Erhardt, – Anayasa ile temel haklar dahil – «Alman demokrasisinde bir reform» yapılmasını istiyor. Anayasada yapılacak «reform»la, Batı Almanya yönetici çevreleri militarist bir devlet, tekeli sermayenin açık diktatoryasını kurabileceklerini umuyorlar. «Şekillenmiş toplum» plânları arasında, Parlâmento reformu, olağanüstü tedbirler kanunu, seçim reformu projeleri de var. Seçim reformuyla hristiyan-demokratlar Bundestag'da mutlak çoğunluğu elde edeceklerini umuyorlar.

Politikalarına ve egemenliklerine karşı her çeşit muhalefeti – özellikle işçi sınıfının yürüttüğü muhalefeti – ortadan kaldırmak isteyen tekeli sermayenin gerici güçleri, gerekirse olağanüstü tedbirler kanunundan faydalanabilmek istiyor.

Bu şartlar içinde, yönetici çevreler projelerini gerçekleştirdiği takdirde, işçi sınıfı ile bütün emekçilerin başına gelecek felâketleri belirtmek ödevimizdir. Bugün elde edilmiş sonuçları korumak üzere bütün halkı seferber etmeliyiz. Merkez Komitemiz bu konuda şu açıklamada bulunmuştur: «Halkımızın yirmi yıldır sarfettiği ısrarlı çabalarla, elde ettiği sonuçlar korunmalıdır. Harb isteyen güçlerin maceracı politikası bu başarıları tehlikeye atmamalıdır. Bütün saldırılara karşı barışı koruyan, demokrasiyi savunan, geliştiren, Alman halkının bilincini yükselten, emekçilere yönetime katılma hakkını sağlayan, silâhlanmadan vaz geçip toplumsal donatımı amaç edinen bir politikaya ihtiyacımız vardır.»

Başka bir deyimle, tekellerin, saldırgan intikam politikasını güden çevrelerin istediği harbe set çekmek; bu unsurları ekonomik ve toplumsal hayatın dışına çıkarmak, böylece Federal Alman Cumhuriyetinin barışçı ve demokratik gelişmesini sağlamak, bir zorunluluktur. Partimizin ileri sürdüğü teklifler, Federal Almanyanın, ülkemizi faşizme götüren durumu hatırlatan bugünkü durumuna, ve Komünist Enternasyonalinin VII. Kongresinde alınan bu konu ile ilgili kararlara dayanmaktadır.

Bundestag seçimlerinden sonra, Federal Almanya hükümet çevreleri karşılaştıkları engellerin hafiflemediğini; aksine keskinleştiğini görüyorlar. Barışçı güçler için de yeni yeni savaş olanakları beliriyor.

III

Bundestag seçimleri sona erdikten sonra yeniden karşımıza çıkan en önemli sorunlardan biri de şudur: Federal Almanyadaki güçler dengesinde barış, demokrasi ve toplumsal kalkınma yarorına değişiklik nasıl sağlanabilir? Barışçı ve demokratik güçler arasında ne gibi ilişkiler kurulmalıdır?

Seçim sonuçlarıyla Federal Almanya Cumhuriyetindeki güçler dengesini doğru değerlendirebilmemiz için, şu noktayı göz önünde tutmak zorundayız: Demokratik ve barışçı güçlerin geçen yıl parlamento dışında yürüttüğü hareketler fevkalâde önemliydi. Örneğin, nükleer silâhlara karşı yürütülen hareket çok gelişti; silâhsızlanma, nükleer silâhların kabul edilmemesi ve Avrupada atomsuz bir bölgenin kurulması şiarları altında 1965 Paskalya Bayramında düzenlediği büyük yürüyüşle en yüksek noktasına vardı. Bu savaşa 100.000'den fazla vatandaş katıldı; bunlar çoğunlukla gençler, üniversite öğrencileri ve sendikacıları. İkinci Dünya Savaşında işlenmiş suçların zaman aşımına uğramasına, suçlu nazilerin affedilmesine karşı yürütülen hareket; Amerikalıların Viyetnama saldırısını protesto eden sayısız gösteriler de büyük bir rol oynadı. Olağanüstü tedbirler kanununa karşı sendikaları, aydın çevrelerini, gençlik örgütlerini üniversite talebe teşkilâtlarını harekete geçiren büyük gösteriler İkinci Dünya Savaşından sonra, Batı Almanyanın politik hayatında, parlamento dışında yürütülen kitle hareketlerinin en önemlilerinden sayılabilir.

Aydın çevrelerini temsil edenler arasında, yeni bir politikaya taraftar olduklarını açıklayan unsurların davranışı çok olumlu bir etken teşkil etmektedir. Gençliğin içinde de birçok büyük teşkilât Anayasayı savunmaya hazırlanıyor. Bunlar, Demokratik Almanya ile Federal Almanyanın yan yana barış içinde yaşayabileceğini görüşünü yayıyorlar. Nihayet bu olumlu eğilimler birçok dinsel örgütte, din adamlarında, Hristiyan-Demokrat Partisinde – özellikle bu partinin «işçi» kanadında belirmeye başlamıştır.

Bu aksiyonların harekete geçirdiği güçler, savaşı birlik içinde yürüttükleri takdirde, Hristiyan-Demokrat Partisinin politikasına son verebilir, yeni bir politika sağlayabilir. Bugün bütün bu güçlerin karşısına çıkan soru şudur: «Daha ileriye nasıl gidilir?» Kanaatımıza göre, bugün Almanyada, siyasi güçler dengesinde barışın, demokrasinin, toplumsal kalkınmanın lehine önemli değişiklikler sağlayabilecek bir yol vardır; bu yol, barıştan ve demokrasiden yana bütün güçlerin birleşmesidir.

Halk güçlerinin başarıya ulaşmasını sağlayacak başlıca şart, bu güçler

arasında kurulacak birliğin ve işbirliğinin temeli, Federal Almanyanın siyasi durumunda değişikliğin baş şartı, işçi sınıfının hareket birliğidir.

Partimiz seçim kampanyasını, parlâmento-dışı hareketleri çoğaltma yolu ile bütün işçi sınıfının, bütün halk güçlerinin birleşmesini sağlayacak bu mücadeleye yardım etmek amacı ile yürüttü. Kampanyanın daha ilk gününde, komünistlerle sosyal-demokratlar arasındaki işbirliği ilişkilerini ilerletmeye çalıştık. Bu maksatla, Sosyal-Demokrat Partisi başkanı Willy Brandtla hristiyan-demokratlarla bir ortak savaş anlaşması teklif ettik. Seçimlerde benimsediğimiz tatkik hep bu amacı güdüyordu. Seçmenleri, ilk oylarını nükleer silâhlanmaya, olağanüstü tedbirler kanununa karşı cephe alan sosyal-demokratlara vermeye çağırıyorduk. Seçim kampanyası süresi içinde, komünistlerle sosyal-demokratların düzenlediği çeşitli gösteriler de bu birlik politikasını güdüyordu.

Seçim sonuçları ve hükümetin gerici niteliği karşısında Sosyal-Demokrat Partisi üyeleri ve kadrolarıyla temaslarımızı bir an önce arttırmak, bir zorunluluktur; üstelik, bugün Sosyal-Demokrat Partisinin içinde, seçimlerle ilgili siyasi tartışmalar başladı. Bu tartışmaların amacı, Sosyal-Demokrat Partisinin gelecekte izliyeceği politikanın tesbiti, benimsiyeceği taktiğin tâyini; ve artık kaçınılmaz hale gelen şu soruların cevaplandırılmasıdır: «Birlikçi» politika doğru mudur? Bu politika Hristiyan-Demokrat Partisinin işine yaramadı mı? Hristiyan-Demokrat Partisinin yerine geçebilecek akımların yenilgisine sebep olmadı mı? Sosyal-Demokrat Partisinin benimsiyeceği bağımsız ve yaratıcı politika ne olmalıdır?»

Bu tartışmalar sırasında, bazı partililer – hattâ bazı kadro üyeleri – Hristiyan-Demokrat Partisine karşı izlenen «birlikçi» politikaya cephe alıyor, bunun yerine sendikalarla işbirliği yapacak bir politika istiyorlar. Sosyal-Demokrat Partisinden, hükümetin anti-demokratik plânlarını tenkit etmesini; seçmenlere «olağanüstü tedbirler kanunu»nun gerçek niteliğini açıklamasını; sosyal-demokrat milletvekillerinden bu kanunlara oy vermelerini istiyorlar. Sosyal-Demokrat Partisinin bağımsız bir politikaya dönmesi; yeni bir politika – özellikle Almanya sorunu ile silâhsızlanma sorunu alanında – yeni bir politika izlemesi için ısrar ediyorlar. Sosyal-Demokrat Partisine gerginliği azaltacak, Doğu Avrupa ülkeleriyle ilişkileri düzeltetecek bir politika savunmasını tavsiye ediyorlar.

Sosyal-Demokratlarla doğru tesbit edilmiş ilişkiler temeline dayanan yaratıcı, olumlu bir tartışmaya varmak istiyorsak, biz, komünistler, sosyal-demokrat yoldaşların anlıyabileceği bir dil kullanmak zorundayız. Sosyal-demokratlarla bir anlaşmaya varmak istiyoruz. Bu alanda sosyal-demokrat yoldaşlarla karşılıklı anlayışa varmak; böylece bağımsızlık ve otonomi içinde, ortak hareketler yürütmek, ortak amaçlar uğruna ortak saldırılara girişmek istiyoruz.

Kanaatımıza göre, sosyal-demokrat yoldaşlarla, Sosyal-Demokrat Partisi teşkilâtlarıyla, atomsuz bir bölgenin kurulması, Federal Almanyanın silâhsızlanma alanında teşebbüse girmesi; Almanya sorunu alanında

yeni, gerçekçi bir politikanın kabul edilmesiyle ilgili bütün meselelerde sosyal-demokratlarla işbirliği yapabileceğimizi sanıyoruz. Ücretlerin artırılması için, fabrikalarda işverenlerin aldığı yeni tedbirlere karşı yürütülecek savaş da büyük işbirliği olanakları sağlayabilir. Bundan başka, olağanüstü tedbirler kanununa karşı, sendikalara, yönetime katılma hakkının tanınması için, sosyal-demokratlarla ortak bir harekete geçme olanakları da, kanaatımıza göre, çoktur. Sosyalist ülkelerle diplomatik ilişkilerin kurulması; ticaretin geliştirilmesi; Demokratik Alman Cumhuriyeti ile olumlu tartışmalara girilmesi gibi önemli konularda bile, komünistlerin görüşü ile sosyal-demokratların görüşü arasında büyük bir fark olmadığına eminiz.

Sosyal-demokratlarla komünistler arasında karşılıklı anlayışı sağlayabilecek önemli bir etken de, hiç şüphesiz, sendikalarla beraber yürüteceğimiz ortak faaliyetlerdir. Seçimlerden hemen sonra toplanan sendika kongrelerinde, bu sorunlarla bu istekler kesinlikle belirmiştir. Bu temele dayanarak, bugün komünistlerle sosyal-demokratların ortak faaliyet yürütmesi mümkündür. Sendikaların oynadığı rolün önemi, Federal Almanyanın iktisadi ve toplumsal hayatında olduğu gibi, politik hayatında da fevkalâde artmıştır. Teknik devrimin sonuçları; bu devrimin etkisiyle sınıf güçlerinin büyük bir hızla kutuplaşması; siyasi egemenliğin büyük tekel-lerin elinde toplanması; hükümetin gerici bir politika yürütmesi karşısında, sendikalar siyasi mücadeleye girişmek zorunda kalıyor. Bu eğilim, parlâmento dışında yürütülen hareketlerde; olağanüstü tedbirler kanununa karşı yürütülen mücadelede dile gelmektedir. Sendikalar, en önemli sorunlar, durumlar hakkındaki görüşlerini açıklıyorlar. Örneğin, demir-çelik sendikaları Kongresi, Bundeswehr'e nükleer silâhlar verilmemesini istemiştir. Sendikalar, Cenevre Silâhsızlanma Konferansı konusunda çok doğru görüşler ileri sürmekte; milletlerarası alanda, buhranlara sebep olacak sorunların çözülmesini, Batı ile Doğu arasında gerginliğe son verecek bir politikanın izlenmesini, utanç verici Viyetnam savaşına son verilmesini istiyorlar.

Demir-çelik sendikalarının VIII. Kongresinde önemle belirtildiği gibi: Sendikalar işçi sınıfının menfaatleriyle ilgili siyasi sorunlara müdahale hakkından vazgeçmiyecektir; bundan böyle siyasi alanda tarafsız bir tutum takınmayacaktır.

Teknik devrimle iktisadi merkezleştirme süreci göz önünde tutulunca, işletmelerde sendikaların yönetime katılması uğruna yürütülen savaş, bütün işçiler, bütün sendikalar için hayati bir sorun haline geldi. Son seçimlerden sonra, sendikalar, iktisadi hayatta fevkalâde önemli bir rol oynayan büyük «konzern»lerde işçilere tanılan yönetime katılma hakkının genişletilmesini istediler. Böylelikle, olağanüstü tedbirler kanununa karşı yürütülen savaş çerçevesi içinde büyük çapta gelişen demokratik harekete, yeni bir güç sağlandı. Tekelci sermaye ile işçi sınıfı arasındaki çatışmalar keskinleşiyor; büyük sermaye, tekelci basın, federal hükümet, sendi-

kaların isteklerine şiddetli bir muhalefet gösteriyor; gerici güçlerin sendikalara karşı tedbirler alacağı anlaşıyor.

Hiç şüphesiz, tekellerin ve hükümetin günden güne şiddetlenen saldırıları karşısında, işçi sınıfının savaşçı örgütleri olan sendikaların elde ettiği bağımsızlığın, otonominin korunması, Federal Almanyada demokrasi uğrunda tekelcilerin hâkimiyetine karşı yürütülen savaşın en önemli sorunlarından biridir.

Barışı, demokrasiyi, sosyal sigortaları, yönetime katılma hakkını savunmaya karar veren sendikalara, biz, komünistler, yapıcı yardımlar sağlayabiliriz. Hükümetin sendikaları bağımlı örgütler haline getirme teşebbüslerine karşı koyacağız. Bu son seçimlerde 13 milyon seçmen – özellikle sendikalar çerçevesi içinde örgütlenmiş işçi sınıfının büyük çoğunluğu; geniş aydın çevreleri; gençliğin büyük bir kesimi Hristiyan-Demokrat Partisine karşı cephe aldı. Bu durum, bundan sonra Federal Almanyada güçler dengesini değiştirebilecek önemli bir etkidir. Bütün bu güçler; birleştiği, savaş isteyen partinin güçlerine karşı kendi kuvvetlerini birleştirdiği takdirde, geleceği olumlu yönden etkileyebilir; bundan sonra kurulacak bütün hükümetleri, kamu oyunun, barıştan, demokrasiden yana kuvvetlerin etkisi altında bulundurabilirler.

Son seçim kampanyası bir kere daha şu gerçeği ispatlamıştır: Federal Almanyada komünist partisinin kanuni bir parti haline gelmesi bir zorunluluktur. Gücümüzü, etkimizi, büyümsemiyoruz. Ama hiç şüphesiz, komünist partisi legal olarak seçim kampanyasına katılmış olsaydı, diğer bütün siyasi güçler, hayatımız için hayati önem taşıyan sorunlar karşısında, tutumlarını belirtmek zorunda kalırdı. Halkın çeşili kesimleri bu gerçeği anlamaya başladı. Alman Komünist Partisinin yasaklanmasına sebep, her çeşit muhalefetin, her çeşit demokratik hareketin, hükümet çevrelerinde uyandırdığı endişelerdir. Seçim kampanyası bu gerçeği ispatlamıştır. Alman Komünist Partisinin legal bir parti haline gelmesi, Federal Almanyanın bütün siyasi hayatını, bütün demokrat unsurlarını ilgilendiriyor. Alman Komünist Partisini kanun dışı eden anti-demokratik hükümlere karşı, partimizin özgürlüğe kavuşması uğrunda, savaşmaya devam ediyoruz.

Komünist partisinin legal bir parti haline gelmesi konusunda, ülkemizde çeşitli tartışmalar yürütülüyor. Yasaklandığı günden bu yana ilk defa olarak, Dış İşleri Bakanı parlâmentoda Alman Komünist Partisinin faaliyetleri ile ilgili bir rapor verdi; komünistlerin son zamanlarda büyük başarılar elde ettiklerini kabul etmek zorunda kaldı; komünistlerin partinin kanunen tanınması konusunu yeniden ortaya attıklarını, halkı, Demokratik Alman Cumhuriyetinin iyi niyetine inandırdıklarını belirtti. Federal Almanyada binlerce vatandaş Bundestag'a Alman Komünist Partisini yasaklayan hükümlerin tekrar gözden geçirilmesini, kaldırılmasını isteyen dilekçeler göndermektedirler. Çeşitli dergilerde, çeşitli eğilimli hukukçular, ilerici yazarlar, Alman komünist partisinin politikasını, legal bir parti haline gel-

mesi sorununu incelemektedir. «Alman Komünist Partisi tanınmalı mıdır?» sorusuna, Bundestag'da temsil edilen çeşitli partilerde hayır cevabını verenler çok azalmıştır. Bazı politikacılar, partinin kanun dışı kalmasına taraftardır; ama bazılarına göre, bu son seçimlerden sonra, Federal Almanya hükümeti veya Parlâmentosu, bu sorunu tekrar dikkatle incelemek zorundadır. Bazılarına göre ise, ulusun çıkarları ve iki Almanyanın birleşmesi dâvası uğruna, Alman Komünist Partisini yasaklayan kanun yürürlükten kaldırılmalıdır.

Federal Almanyada keskinleşen gerici eğilimler, Alman Komünist Partisi aleyhine alınmış kararları, demokratik ve ilerici güçlerin zararına daha da çok istismar edecektir. Partimiz, şiddetli bir siyasi savaşla ancak legal bir parti haline gelebilir. Partinin kanunen tanınması için yürüttüğümüz savaşta bizi destekliyenlere, burada, Alman Komünist Partisi adına teşekkürlerimizi sunarız.

İspanyada Franko diktatoryasına karşı muhalefet artıyor

Santiago Karillo

İspanyayı vatandaş savaşına sürükliyen, Franko diktatoryasının kurulması ile sonuçlanan faşist hükümet, darbesi bundan tam otuz yıl önce yapılmıştı. Bugün artık, uzun yıllardan beri Amerikalılardan gördüğü yardıma rağmen, Franko rejimi kocadı, bütün prestijini kaybetti, taraftarlarının bile inkâr etmediği bir buhrana düştü.

1965 yılı, geniş halk kitleleri arasında birliğin, mücadelenin, teşkilatlanmanın büyük çapta arttığı bir yıl oldu. Madritte, Astoryada, Biskayda, Barselonada ve daha başka yerlerde, büyük grevler ve gösteriler düzenliyen işçi sınıfı, örnek hareketler yürüttü. Hükümete ve patronlara hizmet eden faşist sendikalarının karşısına, fabrikalarda, işletmelerde, seçilmiş işçi komisyonları dikildi. Bu da, yeni, birlikçi, bağımsız, sınıf bilincine varmış bir işçi hareketinin meydana geldiğini gösteren belirtilerdir. Bu harekete, komünist, katolik, sosyalist, hattâ bugün rejime muhalefet eden «solcu falanjist» emekçiler katılmaktadır. Yeni işçi hareketi ortaya iki siyasi şiar attı «Sendikalara özgürlük!», «İşçilere grev hakkı!» İşçi gösterileri de «Yasasın demokrasi! Kahrolsun diktatorya!» şiarları altında yürütüldü.

Faşist sendika yöneticilerinin tutumundan, işçi komisyonları hareketinin ne kadar önemli, ne kadar güçlü olduğunu anlıyoruz. Bu sendikacılar, işçi komisyonları temsilcileriyle bir toplantı düzenleyip bunlara faşist sendikalarda önemli vazifeler teklif ettiler. Satın almayacaklarını anlayınca da, faşist sendikaların dağılmasına engel olmak için bazı, eski anarşist yöneticileri ile bir «anlaşma» ya vardılar. Çoktan beri kredisi kalmamış bu yöneticiler de bu utanç verici pazarlığa razı oldular. Bu sefer, bu anlaşmaya bazı sosyalist ve katolik militanları da sokmaya teşebbüs edildi; bu unsurların uzlaşmayı kabul etmeleri için, «dikey» denilen falanjist sendikaların «demokratikleşeceğini», patronların buyruğu altından kurtulacağını, daha bağımsız bir hale getirileceğini söyleyen faşist sendikacıların bütün vaatlerine rağmen, bu teşebbüs de sonuçsuz kaldı.

Falanjist sendikacıların bu tertipleri başarıya ulaşamaz. Bugün bütün bu teşebbüsler bize sadece şu gerçeği ispatlamaktadır: Yeni işçi hareketinde görülen büyük hamleler; kitlelerin, bu hareketin ortaya attığı şiar-

lara sağladığı destek karşısında, eski faşist korporatif teşkilâtları devam ettirmek imkânsızlaşmıştır.

İşçilerde kuvvetle beliren birlik ve mücadele eğilimi, üniversite gençliğinde de gelişti. 1965 yılı, genellikle demokratik bilincin fevkalâde geliştiği bir yıl oldu. İşçi hareketinin şiarlarını destekliyen öğrenciler, faşist mecburi talebe sendikalarına karşı, özgür ve demokratik bir sendika uğruna, büyük bir hareket düzenlediler. 1965'te üniversitelerdeki faşist sendikalar da iflâsa uğramıştır. Hükümet eski teşkilât şekillerini lağveden, ama yine de öğrenci birliklerini hükümetin kontrolü altında tutan bir kararname çıkarttı. Yine de öğrenciler hükümetin her çeşit kontrolünü reddederek, kendi bağımsız örgütlerini kurdular. Ama bütün bu sonuçlar, büyük kitle gösterileri, grevler, bugün Franko aleyhtarı demokratik mücadelede önemli bir rol oynayan «açık toplantılar» dan sonra ancak elde edilebildi.

Üniversite profesörleri arasında talebeleri destekliyenler çoktur. İspanyol aydınlarının büyük çoğunluğu açık bir muhalefet yürütmektedir. 1965 de, en tanınmış İspanyol aydınlarının yayınladığı ve 1.161 imza taşıyan bildiri, demokratik özgürlüklerin tanınmasını öngören bir programın temelleri bulunmaktadır. Aydınlar teşkilâtlanıyor, birliğe doğru gidiyorlar.

Gençler ve aydınlar arasında güçlenen bu hareket, sadece bu unsurların görüş ve tutumuna ışık tutmuyor; aynı zamanda, genellikle «orta sınıf»larda tekellerin faşist egemenliğine karşı uyanan memnuniyetsizlikleri de aksettiriyor.

İspanyanın iç durumunu bütün ayrımlarıyla bilmiyenler, Franko rejimine karşı muhalefetin ne derece arttığını anıyamazlar. Bu muhalefet o kadar yayıldı ki, rejimin taraftarlarında bile Frankoculuğa güven kalmamıştır.

Hükümete yakın yüksek memurlarda bile, siyasi değişikliklerin kaçınılmaz bir zorunluluk haline geldiği kanaati günden güne kesinleşiyor. Birçok yüksek memur rejime muhalefetlerini gizlemiyorlar. Ordunun içinde de çeşitli muhalefet akımları geliyor. Şimdiye kadar rejimi destekliyen basın bile, «gereken değişiklikler» den söz açıyor; diktatöre bir Anayasa rejimini kurmasını tavsiye ediyor. «Franko'dan sonra ne olacak?» sorusu, gazetelerde sık sık geçen bir soru haline geldi.

Katolik güçler arasında demokratik akımın gelişmesi; muhalefet hareketi çerçevesi içinde, komünistlerle işbirliği yapması, fevkalâde önemli sonuçlar doğurdu. Katolik klisesinde Papa XXIII. Jan ile başlayan «modernleşme» politikası, bu demokratik unsurları kuvvetlendirdi; son zamanlara kadar, rejimin klisenin ayrılmaz bir parçası olduğunu iddia edenlerin durumunu zayıflattı.

1966 yılının bu ilk aylarında, «İspanya general Franko'nun diktatoryasını daha uzun süre çekecek midir» sorusu, İspanyol halkını, bütün dünyada bu halka dostluk duyguları besliyenleri meşgul eden bir soru haline geldi.

Politikada süreleri tâyin etmek zordur. Ama ortada inkâr edilmez bir

gerçek var: Halka zorla kabul ettirilmiş, kitlelerin güvenini kazanamamış, hattâ eski taraftarlarının güvenini kaybetmiş bir rejimin son dönemine girdik. Bugünkü dönemde, İspanyada demokratik akımların ödevi, güçlerini birleştirmek, teşkilâtlandırmak; kitlelerin yürüttüğü hareketi geliştirerek, mücadelelerini şiddetlendirerek, diktatoryaya son vermek, ve siyasi özgürlüklere yer veren bir rejim kurmaktır. İktisadi ve siyasi istekler uğruna yürütülen çeşitli hareketler, gelecekteki grevlere – genel siyasi grevle milli greve elverişli şartlar yaratmaktadır. Kanaatımıza göre, milli grev proletaryanın genel siyasi greviyle; talebelerin, aydınların, memurların grevini, katoliklerin, din adamlarının protestolarını, ticaret işletmelerinin kapatılmasını; bugünkü hükümetin istifasını isteyen çok geniş kitlelerin gösterilerini bir araya getirecek grev hareketidir. Başka bir deyimle, milli grev, barışçı yollarla yürütülen bir genel milli ayaklanma olmalıdır.

İleri sürülen genel istekler arasında genel af isteği önemli bir yer tutmaktadır. Faşist hükümet darbesi yapılabildi otuz yıl geçtiği halde, dünyanın her tarafına dağılmış İspanyol cumhuriyetçilerine İspanyol vatandaşlığını iade edecek, vatanlarına dönmelerini sağlayacak bir genel af çıkarılmadı. Bu durumun sorumluluğu – büyük ölçüde – İspanya Klisesine de düşmektedir. Bu klisenin yöneticileri affa karşı cephe aldılar, hattâ kabulüne engel oldular. Her devrimci harekete karşı «haçlı sefer» sözünü eden, eskiden beri diktatorya ile işbirliği yapan İspanya Klisesi, vatandaş savaşının bütün kalıntıları ortadan kaldıracak kayıtsız şartsız bir affı açıktan açığa istemedikçe, halkımız, bu klisenin işlediği büyük hataları unutamıyacaktır. Uzağı gören, aklı başında din adamları ile katolikler, bunu kabul ediyorlar.

Yeni işçi hareketi, aydınlar ve gençler hareketi; çeşitli nedenler yüzünden örgütlenmemiş, ama Lerida'daki son gösterilerde öfkesini ve gücünü isbat eden köylü hareketi, Franko aleyhtarı cephenin birliği sayesinde sağlanabildi. Bu hareketlerin içinde, amaçları uğruna yürütülen mücadele temelinde, muhalefetin çeşitli unsurları, ve özellikle komünistler, katolikler ve sosyalistler, temaslar kurdu, beraberlik içinde çalışmaya başladılar. Bundan önce de belirttiğimiz gibi, bazı konre durumlarda, bu işbirliğine «sol falanjist»lerden, devrimci olmayan öğrencilerden, hattâ «Opus Dei» adını taşıyan dini ve mali gruptan gelmiş unsurlar da katılmaktadır.

Bugün artık muhalefet güçleri arasında kurulan bu çeşitli temasları, başka alan ve düzeylerde, daha genel, daha yüksek amaçlar uğrunda, yürütülen mücadele içinde devam ettirmek bir zorunluluktur. Amerikan emperyalizminin etkisi altında bulunan, komünist düşmanı unsurların şiddetli direnişine rağmen, İspanyadaki durum bu yönde gelişmektedir. Partimiz «Parlâmentoya hazırlık» görevinde bulunacak bir toplantının yapılmasını teklif etti. Ülkede, demokratik nitelikte değişikliklerin gerektiğini kabul eden bütün siyasi eğilimlerin temsilcileri bu toplantıya katılabileceklerdir. Böyle bir toplantıda, çeşitli görüşler ileri sürülür; halka demok-

hareketinde görülen anlaşmazlıklardır. Sovyetler Birliği (ve bütün sosyalist ülkeler) ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki anlaşmazlık, emperyalist saldırıya güç sağlıyan, kardeş bir sosyalist ülkeye yapılan müdahaleyi kolaylaştıran objektif bir etkindir. Çin, Viyetnamla ortak sınırı olan tek sosyalist devlet olduğuna göre, bu anlaşmazlıklar, daha etkili bir karşılığın gerçekleşmesini de engelledi.

Bu anlaşmazlıkların neden, nasıl ortaya çıktığını burada inceliyecek değiliz. Sonuç açıktır: Bugünkü durum karşısında, bütün dünya komünistleri, dünya komünist ve işçi hareketinin hareket birliği uğruna yürüttükleri savaşı şiddetlendirmek zorundadırlar. Hareket birliğinden uzaklaşan, varolan bölünmeyi keskinleştirmeye kalkışanlar, emperyalistlerini ekmeğine yağ sürmüş oluyorlar. 1966 yılında birliğin gerçekleşmesi uğrunda daha kararlı çabalar sarfetmek bir zorunluluktur.

İngiltere Komünist Partisinin Kongresi

John Gibbons

İngiltere Komünist Partisinin XXIX. Kongresi 1965 yılının Kasım sonlarında Londrada toplandı. Bu Kongreye katılan 500 delegenin başlıca ödevi, ülkenin sola kaymasını sağlayabilecek, birlik içinde yürütülecek geniş bir hareketin tâyin ve tesbitiydi.

İşçi Partisi iktidara geçeli bir yıl geçti. Artık bugün, komünistler dahil bütün sol unsurlar Parlâmentodaki İşçi çoğunluğunun yetersiz olduğunu; hükümetin böyle bir çoğunlukla işleri kolay kolay yürütemeyeceğini kabul etmekle beraber, iç ve dış politika alanlarında hükümetin sosyalist görüşlere yakın her görüşe cephe alışını şiddetle yermektedirler.

Başbakanla hükümet çevreleri, sözde «yeni siyasi akımlar» lâfını ediyorlar. Ama pratikte, Muhafazakâr Partinin dış politikasını devam ettirmekten başka bir şey yaptıkları yok.

John Gollan'ın deyimiyle, hükümetin «şimşeklerini çeken» kapitalist tekelleri değil; bugün sabotajcılıkla suçlandırılan sendikacı militanlardır. Kapitalistlerin kârlarını inceliyecek, fiatların yükselmesine engel olacak sendika komisyonları kuracağı yerde, hükümet, işçi ücretlerini dondurmaya, sendikaların faaliyetini engellemeye çalışan komisyonlar kurdu. Ülkenin içinde ve dışında, bütün darbeler sollara indirilirken, sağ güçlere Münih politikasını hatırlatan imtiyazlı bir muamele uygulanıyor.

Bütün sosyalist dünya Viyetnamı desteklerken, bu ülkeye milletlerarası sosyalist dayanışmanın en güzel örneğini teşkil eden iktisadi, siyasi ve askeri yardımlarda bulunurken; ulusal kurtuluşu uğruna savaşan Viyetnam halkına karşı yürütülen karşı-devrimci savaşta, İngiliz İşçi Partisinin başbakanı, Amerikalı kapitalistlerinin saflarında bulunmayı tercih etti.

İşçi Hükümetine karşı artık bugün açıkca başkaldıran ırkçı Rodezya başbakanı, Yan Smith'e gösterilen hoş görürlük, Afrika ülkelerinde infiâl uyandırdı; bu ülkelerden birkaçı İngiltere ile diplomatik ilişkilerini kesti; Birleşmiş Milletlerde, Wilson Genel Kurulda söze başladığı anda, birçok Afrikalı delege salondan çıkmıştır.

İngiliz Komünist Partisinin Kongresinde, Wilson hükümetinin İşçi partisini destekliyen kitleler arasında uyandırdığı büyük hayal kırıklığı konusu ele alındı. Komünist Partisinin bazı üyeleri tarafından ileri sürülen; sağ kanadının egemenliği altında bulunan İşçi Partisiyle diğer kapitalist partiler arasında hergangi bir fark gözetmiyen iddialar Kongrede reddedildi. Kongrede belirtildiği gibi, bütün sendikaların desteğinden faydalanan

İşçi partisinde, işçiler ezici çoğunluğu teşkil ediyorlar. Yine Kongrede belirtildiği gibi, İşçi Partisinin tabanını teşkil eden unsurlarda, resmi politikaya karşı duyulan infial günden güne artmaktadır.

Gerek sendikalar, gerek İşçi Partisi üzerindeki etkilerimizi genişletmek istiyorsak, Partimiz bu güçlere hitap etmek zorundadır.

Komünist Partisinin kanaatına göre, İngilteredeki sol güçler, sol milletvekillerinden, solcu sendika yöneticilerinden ibaret değildir.

Komünist Partisinin kanaatına göre, bu sol güçler arasında, sendikalarda, fabrikalarda, kooperatiflerde, İşçi Partisinin çeşitli seçim bölgelerinde kurduğu örgütlerde faaliyet yürüten, siyasal bilince varmış bütün militanlar, öncü sendikalar, toplumsal ve siyasal hayatta değişiklikler isteyen sendikaların büyük çoğunluğu da bulunmaktadır. Yeni kurulan memur sendikalarının, fabrikalardaki kadroların oynayabileceği rol da çok önemlidir. Sol güçler arasında, barıştan yana çeşitli örgütleri Viyetnamı destekleme komitelerini, ırk ayırımına karşı savaşan komiteleri, İngiltere Barış hareketi Komitesini vb. de saymalıyız. Gollan yoldaşın dediği gibi: «Kanaatımıza göre, bu sol güçler, bu sol hareketler, komünistlerin, sosyalistlerin, sendikacı militanların işbirliği temeline dayanan geniş, savaşkan bir ittifak kurmak zorundadır . . .»

Bu sol güçler, komünist-aleyhtarı akımlara karşı savaşmak zorundadır. Komünist Partisi ise, birliği köstekliyecek bütün engelleri kaldırmak, bütün davranışlara son vermek zorunluğundadır.

Partinin yayınladığı, dokuz maddelik bir program teşkil eden «Şol güçlere Çağrı»nın 500.000'i barıştan yana olan bütün teşkilâtlara, çeşitli ilerici örgütlere gönderildi.

Bu programda yer alan noktalar şunlardır:

hükümetin izlediği «gelir politikası»nın, sendika aleyhtarı kanunların reddedilmesi; ücretlerin ve emekli maaşlarının yükseltilmesi için savaş yürütülmesi; kıraların artışına karşı mücadele edilmesi, ve bu konuda bir «tavan»ın tesbit edilmesi; demir-çelik endüstrisinin millileştirilmesi; İngiliz hükümetinin göçmen kanunu ile ilgili «Beyaz Kitap» ın reddedilmesi; Amerikalıların Viyetnam'da yürüttüğü savaşa sağlanan yardımın kesilmesi; çok taraflı nükleer gücünün, NATO nükleer gücünün reddedilmesi; Aden'de, Malezya'da yürütülen savaş ve tenkil hareketinin durdurulması; Rodezyada beyazderililerin egemenliğine son verilmesi.

Bu program, ileride İşçi Partisiyle yürütülecek tartışmalara temel teşkil edebilir. Bu tartışmayı herhangi bir düzeyde yürütmeye hazır olduğunu açıklayan Partimiz, sol güçlerin birliğini kolaylaştırabilecek her teklifi incelemeye de hazırdır.

Partimizin en eski üyelerinden Palm Dutt, J. R. Campbell ve Peter Kerrigan, yaşları nedeniyle, İcra Komitesine adaylıklarını koymadılar. İngilte-

rede olduğu gibi, bütün dünya komünist hareketinde çok tanılan ve sevilen bu yoldaşların yerine daha genç yoldaşlar seçildi. Kongre bütün dikkatini, İngiltere Komünist Partisinin ve İşçi Partisinin karşısına çıkan önemli sorunlar üzerinde topladı, ama öte yandan enternasyonalizmle ilgili meseleleri de ele aldı. Rodezya Halk Birliğinin temsilcisi Nelson Samkage ile Güney Afrika Milli Kongresini temsil eden Joet Matthews gibi Afrikalı liderlerin konuşmaları büyük tezahürata yol açtı.

İrkçı Smith rejimine karşı uzlaşma politikası izliyen İşçi hükümetinin tutumunu yerdikten sonra, yoldaş Samkage şu şekilde konuşmuştur: «Halkımızın savaşıcılığını küçümsemek büyük bir hata olur... topraklarımızı tekrar ele geçirinceye, Afrikalı çoğunluğun isteklerine uyarak iktidara geçinceye kadar amansız bir savaş yürüteceğiz!»

Yoldaş Matthews ise şu noktayı belirtmiştir: «Emperyalistlerden ve kapitalist tekellerden yana olan İngiltere, halkımızı ezgi altında tutan beyaz ırkçılarla ilişkilerini daima devam ettirmiştir. Ama biz, Güney Afrikalılar, yıllardan beri, İngiliz işçi sınıfı ile, İngilterenin bütün ilerici güçleriyle dostluk ve kardeşlik ilişkilerimizi devam ettiriyoruz.»

Kongrede oy birliği ile kabul edilen bir teklif, halkımızı, özgürlük ve milli kurtuluş uğrunda savaşan Afrikalıları desteklemeye çağırıyor.

Delegeler, Sudan başbakanına bir telgraf çekerek, komünist partisine uygulanan baskı ve terör politikasını protesto etmiştir.

Kongre, dünya komünist hareketinin birliği sorunları ile de yakından ilgilenmiştir. Hareketin içindeki anlaşmazlıkların zararlı sonuçlarını belirten, Partinin bundan önce aldığı, 1957–1960 Bildirileri temeline dayanan ve, her ne pahasına olursa olsun, birliğin kuvvetlenmesini istiyen kararları destekliyen karar projesine, çeşitli ilâve ve değişiklikler teklif edildi. Bu teklifleri ileri süren ve savunan delegeler, olumlu tenkitlerde bulundular. Bu temsilcilerin iyi niyetinden hiç şüphe etmiyen Kongre, hepsini büyük bir dikkatle dinledi. Ama oya konulan teklifler ezici bir çoğunlukla reddedildi. Karar 12'ye karşı 494 oyla kabul edildi.

Kongreye başarı diliyen mesajlar arasında, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Çin Komünist Partisi, Fransa, İtalya, Çekoslovakya, Almanya, Avusturya, Hollanda, Yunanistan, Japonya, Hindistan, İran, İrlanda, Kanada, Arjantin, Avustralya, Yeni Zelanda kardeş komünist partilerinin mesajlarını sayabiliriz.

Yeni İcra Komitesi, Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin 50-nci yıldönümünün kutlanması münasebetiyle, bu tarihsel olayın önemine uygun düşecek törenlerin hazırlıkları ile ödevlendirilmiştir.

İngiltere Komünist Partisinin XXIX-ncu Kongresinde ülkenin sol güçleri arasındaki birliği sağlamak; dünya komünist hareketinde eksiksiz birliği ve beraberliği kuvvetlendirmek üzere büyük çabalar sarfedilmiştir.

Emperyalistlerin Kıbrıs entrikaları

Kıbrıslıların emperyalist boyunduruğuna karşı yürüttükleri kurtuluş savaşı sonucunda beş yıl önce Kıbrıs'ın bağımsızlığı ilân edildi. Ne var ki Kıbrıs sorunu hâlâ kesin bir çözüm beklemektedir.

Kıbrıs için garanti edilen bağımsızlık daraltılmış ve birçok bakımdan sınırlandırılmıştır. Zürih ve Londra antlaşmalarıyla zorla kabul ettirilen ve Kıbrıs halkının özgürlüğünü etkileyen anti-demokratik kısıtlamaların başlıcaları şöyledir:

o) Kıbrıs halkının, kendi siyasi geleceğini kararlaştırma hakkı yoktur; yani tanınmış olan halkların kendi mukadderotını tâyin hakkı onun elinden alınmıştır; bu hakkı kullanması antlaşmalarla «hukuken» yasaklanmıştır.

b) Kıbrıs halkına en ilkel hak, Anayasa'nın temel maddelerinden bir tanesini bile herhangi bir şekilde değiştirme hakkı, yani her hangi bir bağımsız ülkenin halkının sahip olacağı bu hak tanınmamıştır.

c) İngiltere bu antlaşmalara dayanarak, – halkımızın isteğine aykırı olarak – Kıbrıs toprakları üzerinde askeri üsler bulundurmaya ve cumhuriyetin havalarını, hava alanlarını, limanlarını ve yollarını askeri amaçlar için sınırsız olarak kullanma hakkını garanti etmiştir.

d) Garanti ve Ittifak Antlaşmalarına dayanarak Yunanistan ve Türkiye adada asker bulundurmaktadır ve İngiltere ile birlikte onlar da, beraberce ya da ayrı ayrı bizim işlerimize karışma, Zürih statüsünde yapılacak herhangi bir değişikliği önlemek için müdahale hakkını elde etmişlerdir.

1963 yılının Aralık ayında, Kıbrısta Türkler arasındaki aşırı elemanlar başkaldırdı; onlar bugüne kadar batılı emperyalistlerle Türkiye'deki şovenist çevreler tarafından kışkırtılmakta, örgütlenmekte ve desteklenmektedir. Kıbrıs'ta durum kısa zamanda normale dönebilirdi. Fakat Türkiye'nin, Kıbrıs'a karşı NATO'nun gizli desteğiyle askeri işgale girişme tehdidi yanında açık müdahalesi Kıbrıs sorununu karmaşık bir duruma soktu, çözümünü önledi ve bu bölgede barışı tehlikeye sürükledi. Hatırlatmak gerekir ki, Bunalımın patlak vermesinden bu yana NATO, Kıbrıs sorununun çözümünü kendi tekeline almak, bu sorunda hakem rolünde gözükmek

ve böylece Kıbrıs ele geçirebilmek için elinden geleni yapmıştır ve yapmağa devam etmektedir.

NATO'nun emperyalist elebaşları için Kıbrıs mükemmel bir bölgedir; burasını modern bir atom ve roket silâhları üssü hâline getirmek, «batmaz bir uçak gemisi» durumuna sokmak ve böylece burasını genç, bağımsız Afrika ve Asya devletlerine karşı, Arap ülkelerine ve Sovyetler Birliğine karşı kullanabilme olanağını yaratmak istemektedirler.

Aslında Kıbrıs sorunu çok basittir. Gerçekte söz konusu olan, bütün dünyaca kabul edilen ve vazgeçilmez bir hak olan kendi mukadderatını tâyin hakkını, yani Birleşmiş Milletler Yasasında yer alan bir temel hakkı Kıbrıs'ın elde etmesidir. Ne var ki, Anglo-Amerikan emperyalistleri bu basit sorunu çok karmaşık bir duruma sokmayı becerdiler; böylece bu sorun, bir yanda Kıbrıs ve Yunanistan ile öte yanda Türkiye arasında bir çelişme olarak; ve ülkenin içinde de Rum çoğunluğu ile Türk azınlığı arasında bir çelişme şeklinde kendini gösterdi.

Kıbrıs bunalımından çıkar sağlamak isteyen emperyalistler kendi durumlarını haklı gösterebilmek için, Kıbrıslı Rumlarla, – yani Kıbrıs halkının ezici çoğunluğu (% 80 kadarı) ile – Kıbrıs'taki bütün azınlıkların en büyüğü (% 18 kadarı) olan yurtdaşlarımızın, Kıbrıslı Türklerin barış içinde yan yana yaşamalarının «olanağı yoktur» efsanesini bütün dünyaya yaydılar. Bu efsane, Ankara şövenistleri için ve Kıbrıslı Türklere zorla, baskıyla ve cinayetlerle kabul ettirilen aşırı eğilimli yönetim için, sözüm ona bir «Kıbrıs sorunu» olduğunu gösteren bir delil hizmetini görmektedir.

Kıbrıslı Rum ve Türklerin barış içinde yan yana yaşayamayacakları iddiasının, emperyalistlerin kafasından çıkmış bir iddia olduğunu hayat göstermektedir. Kıbrısta Rumlar ve Türkler eskiden beri barış içinde birarada yaşamakta ve çalışmaktaydılar. Uzun yıllardan, hattâ yüzyıllardan beri Rumlar, Türkler, Ermeniler, – bütün Kıbrıs halkı – anlayış ve dostluk içinde birlikte yaşadılar, çalıştılar ve savaştılar. Uzun yıllar boyunca binlerce emekçi Türk – işçi, köylü, zanaatkâr, esnaf – Rumlarla birlikte aynı örgütlerde – Sendika, köylü, kooperatif, ticaret örgütlerinde ve diğer örgütlerde – birleşmişlerdi. Pek çok ilerici Türk, emekçi Kıbrıs halkının ilerilik partisi AKEL'in saflarında yer almıştı. AKEL ile ilerici kuvvetlerin denetimi altında olan belediye meclislerinin bulunduğu şehirlerde, ingiliz sömürge boyunduruğuna karşı ve Kıbrıs halkının milli bağımsızlığı için belediyelerin giriştiği eylemleri çok defa meclislerin Türk üyelerinin desteklemesi bunu göstermektedir. AKEL'in yönettiği Kıbrıs işçi hareketi şövenizme karşı geldi ve sömürgeciliğe karşı, özgürlük ve ilerilik için yürütülen ortak savaşta işbirliği ruhunu geliştirdi.

Bu durumda ingiliz sömürgecileri – Türklerle Rumlara ortak eylemlerinden endişe duyarak – birkaç Türk siyaset adamını irtikâpla baştan çıkardı ve bunlar sömürgecilerin ajanı oldu. Zorla, baskıyla ve ilerici Türk siyasetçilerine karşı işlenen cinayetle bu ajanlar Kıbrıslı Türklere önder olarak

zorla dayatıldı. Bu kişiler İngiliz siyasetinin sözcüleri oldu ve Kıbrıslı Türklerin kaderine el koydu.

İngiliz sömürgecileri, daha önce birkaç ülkede de – Filistin'de, Hindistan'da v.s. – yaptıkları gibi Kıbrısta da eski emperyalist davranışı olan «böl ve hükmet» ilkesine baş vurarak, Kıbrıs halkını, Rumları ve Türkleri, İngiliz boyunduruğuna karşı birlikte yürüttükleri savaşta bölmeyi başardılar. İngiliz sömürgecileri, Kıbrıslıların milli kurtuluş savaşını şiddetle boğarken ve Kıbrısın her zaman bir İngiliz sömürgesi kalacağını ilân ederken, onların ajanları, Ankaranın gerici çevrelerinin de yön verdiği Kıbrıs Türkleri önderleri, şu şiarı ortaya attılar: «Kıbrıs bir İngiliz sömürgesi olarak kalmalıdır!»

1956 yılında o zamanki muhafazakâr İngiliz hükümeti, Kıbrıs halkının baskısıyla, İngiltere işçi hareketinin ve dünya kamu oyunun baskısıyla, Kıbrıslıların kendi mukadderatlarını tâyin hakkı üzerine bir bildiri yayınlamak zorunda kaldı. İngiliz hükümeti aynı zamanda, bu hakkı bileşik bir millet olarak bütün Kıbrıs halkının kullanamayacağını, fakat Rumların ve Türklerin ayrı ayrı kullanabileceklerini açıkladı. Sömürgeciler böylece Kıbrıs halkı arasına parçalanma tohumlarını ektiler ve şu teoriyi çıkardılar: Kıbrısta bileşik bir halk yoktur; başka başka, hattâ barışmaz çıkarları olan iki «ayrı milli topluluk» vardır ve her bir topluluk, geleceği hakkında karar verme hakkına sahiptir. Bu hileli ve baltalayıcı açıklama, ada üzerinde bölme isteklerini ileri sürebilmek amacıyla Ankara şövenistleri ile İngiliz emperyalistlerinin Türk ajanları için bir bahane idi. O zamandan beri bu istek, Ankarada ve Kıbrıstaki aşırı eğilimli Türklerin elinde bayrak oldu. Bunlara karşı yürütülen savaşta Kıbrıslı Türkler arasında şerefli ve demokratik düşünceli mükemmel siyasetçiler hayatlarını verdiler. Onlar, Türk yurtdaşları önünde, bu emperyalist şiarın gerçek anlamını açığa vurma cesaretini göstermiş kişilerdi. İşte bu, Kıbrısta bağdaşmaz çıkarları olan iki «ayrı milli topluluğun» varlığı efsanesinin, Kıbrısta Rumlarla Türklerin barış içinde yan yana yaşama olanağı olmadığı efsanesinin tarihi gerçek yönüdür.

Kıbrısın bölünmesi şiarı öylesine temelsiz ve aşırı bir eğilimdir ki, olaylar sırasında gerek bunu ortaya atan İngilizler ve gerekse onların sözcülüğünü yapan Türk şövenistleri ve Kıbrıstaki Türklerin aşırı eğilimli önderleri bundan vazgeçmek zorunda kalmışlardı. Onlar bugün, Kıbrısta, biri Rumların ve biri de Türklerin olmak üzere iki ayrı hükümetle bir federal devlet kurulmasını kesinlikle istemektedir.

Kıbrıstaki somut koşullardan hareket eden AKEL, hem bölünmeyi ve hem de Federasyon şeklini kesinlikle reddetmekte, çünkü bu çözüm şeklinin aşağıdaki sebepler yüzünden pratikte uygulanamayacağını göstermektedir:

a) Kıbrıstaki Türk halkı adanın her yönünde Rum çoğunluk arasında dağılmıştır; böylece boydan boya Türklerin yerleşmiş olduğu bir bütün bölge yoktur. Bu yüzden ayrı ayrı devlet organları da kurulamaz. Bundan

dolayı bizim bileşik bir ekonomimiz vardır ve bu sun'i olarak Rum ve Türk diye ikiye bölünemez. Ekonomimizin bu bileşik karakterinden, Kıbrısta Rumlarla Türkler arasındaki sıkı ekonomik bağlar doğmuştur.

Bu yüzden, ancak zoraki göçler ve mücadele ile, milli ve iktisadi bakımdan egemen bir Türk bölgesi yaratılabilir. Birleşmiş Milletlerin Kıbrıs arabulucusu Galo Plaza bu gerçeği kabul etmekte ve Kıbrısta bir federasyon olanağı görememektedir. Birleşmiş Milletler genel sekreterine verdiği raporda Plaza şöyle diyor: «Bir federasyona gidilirse, muhtemelen halkın – her iki taraftan binlerce kişinin – zorla göç etmesini gerektirecektir. Bu ise, günümüzün bütün ileri ilkelerine ve bunlar arasında İnsan Hakları Beyannamesinde yer alan ilkelere de karşıttır.»

b) Bir federatif örgütlenme Kıbrısta Anglo-Amerikan emperyalistleri yararına, «böl ve hükmet» siyasetiyle ırkçılık düşmanlığını ve çelişmeleri kızıştırıp keskinleştirmek ve böylece ülkenin siyasi hayatının asıl efendileri olmaları için istedikleri ön şartları yaratır.

Eğer AKEL gerek bölümü ve gerekse federasyon şeklini kesinlikle reddediyorsa, bu hiç bir şekilde, partimizin, Türk azınlığının demokratik haklarının ve yurtdaşlık haklarının çiğnenmesinden yana olduğu anlamına gelmez. Tam aksine AKEL her zaman, milli azınlıkların haklarının güven altına alınmasını kesinlikle desteklemiştir. Bizim partimiz için azınlığın demokratik haklarının ve yurtdaşlık haklarının korunması tümünden bir prensip sorunudur; bu prensiplerin çiğnenmesi kaçınılmaz bir şekilde, AKEL'in tamamen suçladığı faşist ve ırkçı eğilimlerin baş kaldırmasına önayak olur.

Emperyalistlerin barışı tehdit eden bir karmaşıklık içine soktuğu Kıbrıs sorunu, Birleşmiş Milletler Yasasında belirtilen son defa Genel Kurul kararlarında dile getirilen prensipler kullanılırsa, tamamen normal olarak çözümlenebilir. Bunun için herşeyden önce şunlar gereklidir: Tam bağımsızlığa, sınırsız egemenliğe ve toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi; Halkların eşit haklılığına ve kendi mukadderatlarını tâyin etmelerine saygı gösterilmesi; insan haklarına ve ilkel özgürlüklere saygı gösterilmesi; Birleşmiş Milletler üyesi bütün devletlerin egemen birliğinin tanınması; her ülkenin bağımsızlığına, ya da toprak bütünlüğüne karşı tehditlerden ve zora baş vurmaktan vazgeçilmesi.

A. Fantis

Ürdünün tam milli kurtuluş, demokrasi ve sosyal kalkınma yolu

Fuad Nassar

Ürdünün tam milli kurtuluş, demokrasi ve sosyal kalkınma yolu fuad n.

Ürdünün bağımsızlığı ilân edildiği günden bu yana yirmi yıl geçtiği halde, ülkenin en önemli sorunlarından hiçbiri çözümlenmiş değildir. Bu sorunlar hangileridir? Dün olduğu gibi bugün de, bu sorunların çözümlenmesine engel olan güçler hangileridir? Bu sorunlar nasıl çözümlenebilir? Bütün bu soruları bu yazımızda cevaplandırmaya çalışacağız.

I

1955 yılında, Dünya Kalkınma ve Gelişme Bankası (B.I.R.D.) na bağlı bir Amerikan heyeti, Ürdün hükümetinin daveti üzerine, ülkenin iktisadi ve mali durumunu incelemek üzere, Ürdüne geldi. Amerikan emperyalistlerinin çıkarlarına hizmet etmek, o dönemde hâlâ çok güçlü olan İngiliz etkisini kısıtlamak, bu etkiyi hiç değilse Amerikanın yararına «bölmek» amacını güden bu heyet, yıllarca süren sömürgeci ezginin etkisiyle ülkenin bulunduğu feci iktisadi durumu inceledikten sonra, «Ürdünün iktisadi gelişmesi» başlıklı bir rapor yayınladı. Bu rapor: «Yabancı hükümetlerin ve yabancı şirketlerin Ürdün ekonomisinde oynadığı rolün anormal bir durum» yarattığını kabul ediyor, bu «anormal durumu düzeltebilecek» çeşitli tavsiyelerde bulunuyordu. Oysa, 1955'den bu yana, bütün hükümetler Amerikalıların bu tavsiyelerini yerine getirdiği halde, Ürdünün iktisadi ve mali durumu hiç düzelmediği gibi, aksine, bir kat daha bozulmuştur. Aşağıdaki sayılar ve örnekler bu iddiamızı ispatlamaktadır:

1955–1956 da, bütçedeki açık, 9.650.000 dinara yükseliyordu. (Ürdün dinarı = 1 İngiliz lirası). 1964–1965 de ise, 33.987.000 dinarı bulan bu açık, 1955'e oranla, dört kat artmıştır. Oysa emperyalist ülkelerin Ürdüne sağladığı mali «yardım» ve «hibeler», 1955'de 9.288.000 dinardı; bu yardım, 1965'de 21.217.000 dinara yükselmiştir. 1955'de bir buçuk milyon dinar tutan dış borçlar, 1965'de 25.000.000 dinara yaklaştı. Bu tutarın % 90'ini emperyalist devletlere, özellikle Amerikaya olan borçlar teşkil ediyor. Tahminlere göre, 1970 yılında, bu borçlar yaklaşık olarak 100 milyon dinarı bulacaktır. Bunu Amerikan uzmanları tarafından hazırlanan yedi yıllık (1964–1970) Gelişme Plânından anlıyoruz. Silâhlı kuvvetlere ayrılan

krediler 1955'de 10.216.000 dinar iken, yıldan yıla artırılan bu krediler 1965'de 21.065.000 dinara yükselmiştir; yani on yıl içinde iki kat artmıştır. Bunun nedeni malûm: İsrail'in Ürdün sınırlarında günden güne artan tehditleri, saldırılarıdır. Bu saldırılar, emperyalist devletlerin dünyanın bu bölgesiyle ilgili plânlarının bir kısmını teşkil ediyor. Gerçekte, bu devletler İsrail'i, Arap ülkelerinin yürüttüğü kurtuluş hareketini tehdit eden bir üs haline getirmek istiyorlar.

1955–1964 dönemi içinde, Ürdünün ticaret bilançosundaki açık birden bire arttı. 1955'de bu açık, aşağı yukarı 24 milyon dinarı buluyordu. Her yıl artan bu açık, 1965'de 46 milyona yükseldi. Son on yıl içinde, dış ticaretin hacmi 437 milyon dinara yükseldiği halde, ticaret bilançosundaki açık yaklaşık olarak 361 milyon dinarı buldu. Resmi rapor ve istatistiklerden anlaşıl dığına göre, her yıl ithal edilen malların yarısını besin maddeleriyle çeşitli tekstil malları teşkil etmektedir. Makineler, sanayi donatımı ve taşıtlar yıllık ithalatın ancak % 15'ini teşkil ediyor. 1962'de Tarım Bakanı, kahve ithalatının fosfat ihracatımıza eşit olduğunu Parlâmentoda açıklamıştır. (Fosfatlar, Ürdünün başlıca ihraç maddesidir.) Ürdüne mal satan ülkeler arasında başta İngiltere gelir. Sonra sıra ile: Amerika, Batı Almanya, Japonya ve İtalya gelir.

1963'e kadar, sanayinin milli gelirdeki payı, % 10'u geçmiyordu. Ama bu oran şişirilmiş olsa gerek; çünkü Ürdünlü iktisatçıların yaptığı hesaplara göre, bu oran % 7'yi, % 8'i bile geçmiyordu. İşçi sınıfının, şehir emekçilerinin durumu fecidir. 1963 yılına ait resmi istatistiklere göre, Ürdünde 5.285 sanayi işletmesi vardır. Bu işletmelerde çalışan 29.591 emekçinin ortalama aylık ücreti, 10,8 dinardır. 10.865'i bulan ticaret işletmelerinde, ayda ortalama 6,3 dinar kazanan 17.456 kişi çalışmaktadır. Otel, kahve lokanta vb. alanında, 2.506 işletmede, 7,2 dolarlık bir ortalama aylık ücrete karşılık 8.251 kişi istihdam ediliyor.

Adam başına düşen ortalama yıllık gelire gelince verilen bilgiler çeşitlidir. Hükümetin istatistiklerine göre, bu gelir 1963 de, 75 dinara yükseliyordu. Oysa, bir resmi müessese olan İktisadi Gelişme Bürosu, bu gelirin 1962'de, 50 dinar olduğunu söylüyordu. *El-Cihat* gazetesinin verdiği bilgilere göre, 1960'da 25 dinar olan bu yıllık gelir, iktisadi gelişme plânının etkisiyle, 1970'de 38 dinara yükselecektir. Bu çeşitli verilerden anlaşıldığı gibi, milli gelir fevkalâde düşüktür. Mukayese için, başlıca maddelerin 1963'deki fiyatları ele alalım. Bu fiyatlar, gerek şehirlerde, gerek köylerde, işçi sınıfının, emeki tabakalarının hayat standartı hakkında bize bir fikir verecektir: 1 kilo ekmeğin fiyatı, 40 fül'stür. (1 Ürdün dinarı = 1.000 fül's); 1 kilo pirinç 80 fül's; 1 kilo şeker 88 fül's; 1 kilo çay 864 fül's; 1 litre zeytinyağı 360 fül's; 1 kilo beyaz peynir 431 fül's; 1 kilo koyun eti 532 fül's; 1 kilo sığır eti 396 fül'stür.

İşçi sınıfı ile bütün emekçilerin karşılaştığı en çetin sorunlardan biri, süregen işsizliktir. Resmi istatistiklere göre, «tam işsiz» olanlar, halkın yarısını teşkil ediyor; 15–59 yaşları arasında 1.250.283 kişiden, 723.797'i «tam

issiz»dir. Yani oran, % 50,88'i buluyor. İş aramak üzere ülkenin dışına çıkanların sayısı, 100.000'i geçiyor. İşsizliğin sonucu olarak, sebest meslek sahipleri arasında da memleket dışına çıkanların sayısı günden güne artmaktadır. Bu durum karşısında, hükümet, mühendislerle doktorların ülkeden çıkmasını yasaklayan bir kanun çıkarmak zorunda kaldı. Yedi yıllık gelişme plânını incelersek, bu muhaceretin durmayacağını anlarız. Basın Yayın Bakanlığının 1964 Bülteninde belirtildiği gibi, «iş gücü» Ürdünün komşu Arap ülkelerine gönderdiği başlıca «ihraç malı» haline gelmiştir.

Halkın çoğunluğunu teşkil eden köylülerin durumu, şehirlerde yaşayan işçi ve emekçi kitlelerinin durumundan daha parlak değildir; belki de ondan da fecidir.

1953 istatistiklerinin verdiği bilgilere göre, işlenen toprak tutarı, 1 milyon hektardır. Yani Ürdünün yüzölçümünün (9,6 milyon hektar) onda biridir. Bu işlenen topraklardan başka, ormanlar ve otlaklar 1,1 milyon hektarı buluyor. Yine resmi verilere göre, işlenmiş topraklar şu şekilde dağılmıştır:

Toprak sahiplerinin % 70,1'i (61.728 kişi), 1–10 hektara sahiptir. İşlenmiş toprakların % 23,3 ü (249.073 hektar) bu grubun elindedir.

23.937 kişi (toprak sahiplerinin % 27,27 si) 10–50 hektarlık toprağa sahiptir. İşlenmiş toprakların % 44,8'i (460.645 hektar) bunların malıdır.

2.054 kişi (toprak sahiplerinin % 2,26'i) nin elindeki topraklar, işlenmiş toprakların % 15,7'sini bulur. (161.908 hektar). Bu grupta adam başına düşen toprak miktarı 50–200 hektardır.

240 kişi – yani toprak sahiplerinin % 0,37'si – 200 hektardan yukarı toprağa sahiptir. Bu grubun elindeki toprak tutarı, 151.433 hektardır. Yani işlenmiş toprağın % 15,5'i. Demek ki bu gruba dahil olanlar ortalama 630 hektara sahiptir. (Birleşik Arap Cumhuriyetinde tesbit edilen azami toprak tutarından 15 kat fazla.)

Nihayet, 103.628 kişinin hiç toprağı yoktur. Bunlar, aileleriyle beraber, köy halkının yarısını teşkil ediyorlar. Toprak mülkiyetinin az elde toplanması eğilimi, son 12 yıl içinde çok artmıştır. Resmi istatistiklere göre, 1957 ile 1963 sonuna kadar el değiştiren toprakların tutarı 75.550 hektara yükseliyordu. Toprakların gittikçe az elde toplanması, topraksız köylü sayısını ve köylülerin sefaletini arttırıyor.

Köylülere sülük gibi yapışan tefecileri de hesaba katarsak, köylerdeki durumun feciatını daha iyi anlarız. Resmi istatistiklere göre, köylülerin borçları 2.694.000 dinarı tutmaktadır. Bu borçlara karşılık, ipotek altında bulunan işlenmiş toprak tutarı, 100.000 hektardır. Bu tutara, bankalardan ve diğer mali kuruluşlardan alınan borçları da katmalıyız. Son zamanlarda, hükümet, köylülerin borçlarını indiren bir kanun çıkarttı. Ama bu kanun sorunu çözümüliyez, onbinlerce köylü ailesini iflâstan, sefaletten, toprak sahiplerinin ve tefecilerin istismarından kurtaramaz. Bütün bunlara vergileri de katmalıyız.

Yukarıda saydığımız gerçeklerle, sayılar, Ürdün halkının sefaleti, emperyalizmden artan kalan korkunç miras hakkında fikir verecek niteliktedir; bu sayılar, emperyalist müdahalesinin, yarı-feodal üretim ilişkilerinin ülkeye verdiği büyük zararları da belirtmektedir.

Emperyalistler Ürdünün gelişmesini daima kösteklediler, tabii kaynaklarının değerlendirilmesini çeşitli maksatlarla daima engellediler. Emperyalist egemenliği altında bulunan diğer ülkelerden farklı olarak, Ürdün, tek tarım tipi sisteminden yararlanarak ekonomisini geliştiremedi.

Emperyalistler bedevi sisteminin kalıntılarını yaşatmaya, feodal ve yarı-feodal üretim ilişkilerini devam ettirmeye gayret ettiler; amaçları, Ürdünü askeri üs olarak ellerinde tutmaktır.

Yirmi yıl, yani 1946'da biçimsel bağımsızlığının ilânından önce olduğu gibi bugün de, Ürdün emperyalist devletlerin ve kapitalist dünya pazarının tam uydusudur.

1948'de emperyalistlerle siyonistlerin Filistine karşı düzenlediği komplotan sonra, ülkenin durumu bir kat daha kötüleşmiştir. Ürdün halkını teşkil eden unsurlar, (1948 de 900.000; 400.000'i göçmen) Filistinli, ve 1947'de, 350.000 Ürdünlüydü, 1950'de, Filistin'in bir parçası, Ürdün'e bağlanmıştır.

Bu şartlar içinde, Ürdünün karşılaştığı sorunlar, diğer Arap halklarının karşılaştığı sorunlara benzemektedir: Örneğin, eksiksiz siyasi bağımsızlığın, iktisadi kurtuluşun elde edilmesi, köklü bir toprak reformunun gerçekleştirilmesi, endüstrinin, tarımın geliştirilmesi, demokrasinin, toplumsal kalkınmanın sağlanması, hayat seviyesinin yükseltilmesini, sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi, kitlelerde kültürün geliştirilmesi vb.

Ürdünün tam anlamıyla iktisadi ve siyasi bağımsızlığa kavuşmasından, demokrasi ve sosyal kalkınma yolunda gelişmesinden doğacak elverişli şartlar içinde Filistin sorunu çözümlenebilecek; Filistin halkı, emperyalistlerin yardımıyla faydalanan İsraili yöneticilerin hiçe saydığı haklarına ve şerefine tekrar kavuşacaktır.

II

Birkaç yıldır, Ürdünün resmi çevreleri günden güne çetinleşen iktisadi ve mali sorunları çözümlemek niyetini belirtiyorlar. Bu tutumun nedeni, çeşitli iç ve dış etkenlerin baskısı ve tesiridir. Bu iç ve dış etkenlerin en önemlileri şunlardır: Mali ve iktisadi buhranın müzmin bir hal alması; işsizliğin artması; halkın büyük çoğunluğu için, hayat düzeyinin durmadan düşmesi; fiatların devamlı artışı; küçük ve orta burjuva sınıfında, geniş tabakaların iflâsa sürüklenmesi; emekçi kitlelerinin, çeşitli milli ve kültürel tabakaların baskısı, durumun düzeltilmesi, siyasal, toplumsal ve ekonomik kalkınma uğruna yürüttükleri devamlı savaşı; nihayet, bütün Arap dünyasında, özellikle Birleşik Arap Cumhuriyetinde, cereyan eden olayların ve değişikliklerin etkisi.

1961 yılında kabul edilen beş yıllık iktisadi gelişme plânı, 1963 sonla-

rında tekrar gözden geçirilerek, yedi yıllık (1964–1970) bir plân haline getirildi. Bu plânın amaçları: a) Ticaret bilançosundaki açığın indirilmesi, ülkenin yabancı sermayeye karşı daha bağımsız bir hale getirilmesi. b) Vatandaş gelirinin yükseltilmesi, işsizliğin azaltılmasıdır.

Bu plânın gerçekleştirilmesi için ayrılan 209 milyon dinar devlet sektörü ile özel sektör arasında şöylece bölünmüştür: Devlet sektörüne 90 milyon, özel sektöre 119 milyon ayrıldı. 1963'de Merkez Bankası ile Sanayi Gelişme Bankası kuruldu. Daha önce de bir Tarım Kredi Fonu ile köy kooperatifleri kurulmuştu. Öte yandan, tarım ürünlerinin satışını sağlayacak kooperatiflerin kurulması teşvik edilmektedir.

İktisadi gelişme ve plânlama konularında hükümetin belirttiği kaygular, devlet sektörünün genişletilmesiyle ilgili tedbirlerin alınması, resmi çevrelerin, yıllardır çözüm bekliyen mali ve iktisadi sorunlara karşı yeni bir tutum takındıklarını göstermektedir. Bütün bu tedbirler, ülke hayatında, gerçekten olumlu değişikliklerin başlangıç noktası olabilirdi. Bununla beraber, milli ve ilerici çevrelerde haklı bir endişe uyandıran mesele ve olaylar çoktur. Anlaşıldığına göre, iktisadın geliştirilmesinde, plânlamada, devlet sektörünün kurulmasında vb. başlıca amaç, bugünkü durumu düzeltip daha sonra ülkeyi kapitalist gelişme yoluna sokmaktır. Bugünkü şartlar içinde, bu amaç, halk kitlelerinin çıkarlarına, milli ve ilerici güçlerin umutlarına hiç de uygun düşmemektedir.

1964 Şubat basın konferansında, Başbakan Vasfı El-Tal şu açıklamada bulunmuştur: «Ürdün hükümeti ekonomik özgürlük prensipine bağlıdır, kamulaştırma yoluna gitmek niyetinde değildir». 1964 Ağustosunda Lübnan *El-Saffa* gazetesine verdiği mülakâtta. Kral Hüseyin şöyle diyordu: «Biz, özel teşebbüsü teşvik eden iktisadi özgürlük prensipine güveniyoruz...» Aynı yılın Haziranında, radyoda konuşan İktisat Bakanı, hükümetin, sırf özgür ekonomiyi ve özel sektörü desteklemek amacı ile iktisadi meselelere karıştığını söyleyerek, büyük burjuvaziye şu teminatı verdi: «İktisada yön vermekten maksadımız, onu desteklemektir, hâkimiyetimizin altına almak değildir...». Bakan, hükümetin büyük burjuvaziye karşı beslediği iyiniyeti belirtti Ürdün ekonomisinde devlet sektörüne başrolü vermek niyetinde olmadığını tekrarladı. Devlet sektörünün görevi, burjuvaziye ve özel sektöre hizmettir» diyen Bakan şunları da söyledi: «...Bu amacımız, gerçekleştirme yoluna girmiş büyük gelişme projelerimizden anlaşılmaktadır. Bu projelerin hepsinde, incelemeyi, plânlamayı, projelerin gerçekleşmesi için gereken yatırımları yapan devlet sektörü, özel sektöre, sermaye yatırmak isteyenlere, iş adamlarına, hisse senedi sahiplerine, her türlü imkân sağlamakta; bu unsurların ülkenin yönetimine ve gelişmesine katılmaları için kolaylık göstermektedir.»

Sanayi Gelişme Bankasının amaçlarını açıklayan Bankanın resmi bir temsilcisi, bu amaçların «özel sektörün, kurulmakta olan işletmelerin hisse senetlerini satın almasını teşvik etmek, Tahvilât Borsasının gelişmesini, genişlemesini sağlamak» olduğunu söyledi.

Resmi şahsiyetlerin bu açıklamalarını, Ürdünde olup bitenleri göz önünde tutunca, yönetici çevrelerin aldığı tedbirlerin asıl amacı kolayca anlaşılır. Bütün bu tedbirler, kapitalizmin çıkarlarına, kapitalist gelişmeye hizmet ediyor: yardımlar, krediler, devlet sektörü, vergi sistemi, anonim şirketleri himaye eden, gelir vergisinden muaf tutan kanunlar, bütün plânlama ve iktisadi gelişme bu amacı gütmektedir.

Resmi çevreler kapitalist gelişme yoluna, yerli, Arap ve yabancı sermayeye büyük önem vermektedir. İktisat Bakanının, son günlerde yaptığı bir açıklamada belirttiği gibi: «İktisadi gelişme politikamız, daha önce de söylediğimiz gibi, gerek yerli, gerek yabancı veya dış sermayenin teşviki temeline dayanmaktadır. Biz her şeyden önce, Arap sermaye yatırımlarını teşvik ediyoruz. Ama ülkenin kanun ve hükümleri çerçevesi içinde Arap olmayan ülkelerden gelen dış yatırımları da teşvik ediyoruz.»

Bakanın sözünü ettiği «kanun ve hükümler»in niteliği nedir? Bu kanun ve hükümler, Ürdün halkının çıkarlarını, ülkenin milli egemenliğini koruyor mu acaba? İktisat Bakanı bu konuda açık konuştu: «Kanunlarımız moderndir. Yabancı yatırımlara, sermaye olarak getirilen dövizlerin de, kârların da çıkarılabileceğini garanti ediyoruz. Üstelik, bu yatırımları çeşitli vergilerden muaf tutarak sermaye sahiplerini teşvik ediyoruz. Özellikle; bu yatırımlardan ilk üç yıl gelir vergisi alınmadığı gibi, ertesi iki yıl da vergilerde % 50'bir indirim yapılmaktadır.» Hiç şüphesiz, İktisat Bakanı, yatırım yapacak yabancılara, Birleşik Arap Cumhuriyetinden veya Suriye'den kaçan Arap kapitalistlerine, Kuveytin petrol şeyhlerine, yabancı tekellere, bundan daha elverişli şartlar sağlayamaz!

Arap Doğusunda beliren kapitalist-olmayan veya sosyalist gelişme yoluna girme eğilimi karşısında, durumlarının sarsıldığını gören emperyalistler, stratejilerini değiştirmek zorunda kaldılar. Çöken, yıkılan feodal ve yarı-feodal rejimler, emperyalizme sağlam bir toplumsal temel sağlamaz oldu. Bunu anlayan emperyalistler, çıkarlarını korumak yolunu kapitalist gelişme yolunda görüyorlar. Bu amaçla, Ürdünü ve diğer Arap ülkelerini bu yola sokmaya, kapitalist rejimi destekliyen ülkeler haline getirmeye, çalışıyorlar. Böylece de bir taşla iki kuş vuracaklar: Bir yandan, kapitalist gelişme yolunu seçen Arap ülkeleri emperyalistlerin etki alanında, dünya kapitalist pazarlarına bağlı kalacaklar, ve bu pazarın tarım ürünlerini sağlayacaklar. Öte yandan, emperyalistler bu ülkeleri, Arap Doğusunda, birkaç ülkede beliren kapitalist-olmayan ve sosyalist gelişme yoluna girme eğilimini kösteklemek üzere kullanacaklar. Birleşik Arap Cumhuriyeti ile Suriyenin kapitalist gelişme yolunu terketmesi, Irakta aynı yönde savaş yürütülmesi, emperyalistleri telâşa düşürmektedir.

Emperyalistler – özellikle Amerikan emperyalistleri – Ürdünün kapitalist gelişme yoluna girmesini sağlamak üzere her çareye başvuruyorlar. Mali yardım, hibe, hattâ rüşvet yolu ile, dış ticaretimizi emperyalist ülkelere yöneltmeye çalışıyorlar. Devlet kurumlarına, çeşitli mali kuruluşlarına uzmanlarını, müşavirlerini, yerleştiriyorlar. Ürdün burjuvazisi, komprador-

ları ve memur burjuvazisi, yeni-sömürgecilerin bu stratejisini desteklemektedir. Hattâ Batı kültürü ile yetişmiş bazı burjuva aydın tabakaları, aynı tutumu takınmaktadır.

Son zamanlarda, yeni bir «nazariye» ortaya atıldı: Ürdün, iktisaden gelişmesi için gereken temelden yoksundur; emperyalist ülkelerin sağladığı yardımlarla, kredilerle ancak yaşayabilir; ülke için tek çözüm yolu iktisadi özgürlüktür. Bu olumsuz nazariyeyi yayan, emperyalist propagandasıdır. Emperyalistler böylelikle Ürdünü nasıl soyduklarını, iktisadi gelişmesine nasıl engel olduklarını unutturmaya çalışıyorlar; gençleri, aydınları, pasifliğe, ilgisizliğe sürüklemek, her çeşit mücadelenin, her çeşit siyasi faaliyetin lüzumsuzluğuna inandırmak istiyorlar; bu unsurlarda yalnızca «mutlu bir istikbal» sağlamak, «başarılı bir karyer» yapmak kaygusunu uyandırmaya çalışıyorlar.

Oysa kapitalist gelişme yolu Ürdüne hiç bir olanak sağlamaz; ülkemizi ancak iflâsa götürür, halk kitlelerini daha da korkunç bir sefaletе sürükler. Yedi Yıllık Kalkınma Plânında şu sözleri okuyoruz: «Ürdünlüler, vergilerin arttırılması, tüketim mallarının kısıtlanması, hükümetin sağladığı hizmetlerde indirim yapılması gibi bazı fedakârlıklara katlanmak zorundadırlar. «Vergilerin halk kitlelerine ne kadar korkunç bir yük yüklediğini biliyoruz: ortalama vergi tutarı yılda ve adam başına 10 dinara yükselmektedir. Yedi yıllık Plâna göre, 1970 yılına kadar, bu vergiler iki kat arttırılacaktır. Kapitalist gelişme yolu Ürdün'le, emperyalist devletler ve kapitalist dünya pazarları arasındaki bağları bir kat daha kuvvetlendirecektir. Ürdünün bugünkü şartları içinde, kapitalist gelişme yolu ülkeyi dünya tekellerinin uydusu haline getirecektir. Başbakan, son zamanlarda yaptığı bir açıklamada, bu gerçeği kabul etmiştir: Dünya Kalkınma ve Gelişme Bankası Ürdünde bir potas fabrikasının finansmanı ve kurulması ile ilgili projeyi kabul etmiştir. Banka 30 milyon dolar, Amerikan hükümeti 15 milyon dolar, Amerikan ve Arap şirketleri ise 15 milyon dolar yatıracaktır. Genç, bağımsız bir ülkede, Dünya Kalkınma ve Gelişme Bankasının böyle bir projenin finansmanını üzerine alması, acaba ne sonuçlar doğurur? Mesele açıktır: Bu ülke, bankanın ve Amerikan tekellerinin boyunduruğu altına girer. Arap ülkeleri, aynı bankanın; Birleşik Arap Cumhuriyeti Amerikalıların buyruğuna boyun eğmediği için, Asuan barajının finansmanını kabul etmediğini biliyorlar.

Kapitalist gelişme yolu, bugünkü şartlar içinde, Ürdüne hızlı bir kalkınma olanağını sağlamaz. Aksine: Milli iktisadın, toplumsal kalkınmanın gelişmesini engeller.

Kapitalist gelişme yolu, olsa olsa, Ürdünde, birkaç sorunun çözümlenmesini sağlar: Örneğin, iktisadi ve mali hayatta belirli bir canlılık uyandırabilir, belirli bir emekçi sayısına iş bulunabilir. Ama kapitalizm, milli ve ilerici bir rol oynayamaz; ülkenin en önemli iktisadi, siyasi ve toplumsal sorunlarını çözümüylemez. Kapitalizm, yarı-feodal sistemi yok etmeye yanaşmıyor, aksine, bu sistemi korumaya, yenisömürgeciliğin toplumsal

temelini genişletmeye çalışıyor. Hiç şüphesiz, kapitalist yol Ürdün toplumdaki çelişmeleri çözümüliyecektir. Bu çelişmeleri keskinleştirecektir.

Herhangi bir gelişme yolunun; ülkenin, emekçi kitlelerinin çıkarlarına, Ürdünün ve genellikle Arap ülkelerinin şartlarına uygun olup olmadığını anlamak için, tek bir ölçü vardır: Bu gelişme yolu, Ürdünün siyasi bağımsızlığını elde etmesini sağlayacak, iktisat alanındaki gecikmeyi kapatacak, iktisadi yabancı boyunduruğundan kurtaracak, yarı-feodal üretim ilişkilerini yok edecek, köklü bir toprak reformu uygulayacak bir yol olmalıdır.

Oysa kapitalist gelişme yolu, ülkeyi çıkmaza götürüyor. Halk kitlelerinin yoksulluğuna, sefaletine çare bulamıyacağı gibi, orta ve küçük burjuvazinin çok geniş tabakalarını iflâsa sürükleyecektir. Milli iktisat, yabancı tekellerin buyruğu altına girince, bütün iktisadi hayatı yöneten mali, sanayi ve ticari kuruluşlar, birkaç varlıklı ailenin elinde toplanacaktır. Bugün bu süreç başlamıştır bile. Milli gelirle ilgili istatistiklerden anlaşıldığı gibi: «Bütün sanayi işletmelerinin % 10'u, bütün iş gücünün yarısını kullanmakta, ve üretimin % 70'ini sağlamaktadır.» Aynı istatistiklere göre: «Ülkenin en önemli sanayi kolları, petrol rafinerelerini, fosfat, çimento ve nebati yağ üretimini kontrol eden dört büyük şirketin elinde toplanmıştır...» Bu şirketlerden başka, yerli ve yabancı birkaç banka, birkaç sigorta şirketini sayabiliriz. Kanunlar «Sanayiye Teşvik Kanunu» ile «Yabancı Seymayeyi Teşvik Kanunu» bu süreci kolaylaştırmaktadır.

Hükümet, çimento, fosfat ve nebati yağ üretimini elinde tutan büyük sanayi firmalarına özel imtiyazlar tanımaktadır. Böylece, bu firmalar bütün iç pazarı ve ihracatı tekellerine almıştır. Yedi Yıllık Plân projesini hazırlayan Amerikan uzmanları, hükümete yerli ve yabancı şirketlere imtiyaz tanımasını, kredilerle özel sektörü teşvik etmesini tavsiye ediyorlar.

Ürdünün; Arap dünyasının ve milletlerarası durumun bugünkü şartları içinde; işçilerin, köylülerin, geniş küçük-burjuva kitlelerinin çıkarlarını koruyacak tek yol, kapitalist sistemden vazgeçilmesi ve kapitalist-olmayan gelişme yolunun kabul edilmesidir. Bu yolla ancak orta burjuva unsurları, milli ekonominin gelişmesinde bir rol oynayabilecektir. Büyük tekellerle büyük burjuvazinin elinden kurtulmuş bir özel sektör, devlet sektörünün yanısında, uzun süre yaşayabilir.

Yerli yabancı, bütün mali, sanayi ve ticari tekellerin millileştirilmesi, dış ticaretin sıkı bir kontrol altına alınması ile, devlet sektörüne, iktisadın gelişmesinde ve plânlamasında, yönetici bir rol oynama olanakları sağlanabilir. Buna köklü bir toprak reformu da katılınca, Ürdünün tek mantıklı gelişme ve toplumsal kalkınma yoluna girmesini sağlayacak objektif şartlar yaratılmış olacaktır.

III

Ürdün Komünist Partisinin daima ve ısrarla belirttiği gibi, Ürdün ve genellikle Arap halklarının başlıca düşmanı, milli ve sosyal kurtuluş hareketinin başlıca engeli, sömürgecilikle yeni-sömürgeciliktir. Bütün darbeler,

bu düşmana indirilmelidir. Ürdün Komünist Partisinin belirttiği gibi, bugün yürütülen mücadele, yirmi, onbeş, hattâ on yıl önce yürütülen mücadeleden çok farklıdır. O dönemlerde emperyalistler, egemenliklerini meşum İngiliz-Ürdün Anlaşması yolu ile sürdürüyorlardı. Topraklarımızda yabancı askerler, yabancı üsler bulunuyordu. Ürdün halkının yürüttüğü mücadele ile milli hareket, emperyalist egemenliğinin bu şekillerini ortadan kaldırdı. Bugün artık Ürdün, emperyalist devletlere askeri anlaşmalarla bağlı değildir. Bugün artık topraklarımız, yabancı silâhlı kuvvetlerden, askeri üslerden temizlenmiştir. Bununla beraber, emperyalistler ülke üzerindeki etkilerini hibeler, yardımlar, yatırımlar, uzmanlar, müşavirler yolu ile devam ettiriyorlar.

Emperyalizme ve yeni-sömürgeciliğe karşı yürütülen savaşın başarıya ulaşması için, Ürdün halkı milli amaçlarını; sosyal ve ekonomik amaçlara bağlamak; başka bir deyimle, gerçek bir toprak reformu, bağımsız bir milli ekonomi, gelişmiş bir sanayi, gelişmiş bir tarım, kardeş ve dost ülkelerden sağlanacak yardımlarla donatılmış modern bir ordu uğruna yürütülen savaşla birleştirmek zorunluluğundadır. Öte yandan, demokrasi, halkın milli ve ilerici güçlerinin yararına sağlanmalıdır. Dış politika; Arap ülkeleriyle dostluk güden, vatansever, emperyalist-aleyhtar; sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe, harbe ve saldırganlığa karşı koyan bir politika olmalıdır.

Demokratik ve ilerici milli güçler, bu amaçları gerçekleştirmek üzere yürütülen savaşa katılmaya başladılar. Ülkenin seçeceği gelişme yolu konusunda kesinlikle beliren başlıca eğilimler: 1. kapitalist gelişme yolu; 2. sosyalizme geçişi sağlayacak, kapitalist-olmayan gelişme yoludur.

*

Bu son yıllar içinde, Arap halkları, bu halkların yürüttüğü milli ve sosyal hareket, önemli başarılar elde etmiştir. Arap halkları, Arap dünyasında, ve özellikle Arap Doğusunda, emperyalistlere, onların politikalarına ve durumlarına büyük darbeler indirdi; askeri anlaşmalar politikasını, Eisenhower doktrinini başarısızlığa uğrattılar. Komünist-aleyhtar politika iflâs etti: milli kurtuluşu, sosyal kalkınmayı engelleyen bu politikanın maskesi aşağı indirildi. Arap Doğusunun çeşitli ülkelerinde, en saldırgan gerici, feodal ve tekelci güçlerin ekonomik, politik ve toplumsal durumu iyice sarsılmıştır. Arap ülkelerinin yürüttüğü milli kurtuluş devrimini geliştirdi, sosyal devrim hareketiyle birleştirdi. Arap ülkelerinde, emekçiler, milli ve devrimci güçler arasında, sosyalizm isteği genişledi, derinleşti. Sovyetler Birliği, sosyalist ülkeleri, Arap ülkeleri ve kurtuluş hareketleri arasındaki dostluk, kardeşlik ve işbirliği ilişkileri günden güne gelişiyor. Son iki yıl içinde, Ürdün halkının, milli ve ilerici güçlerinin yürüttüğü kararlı mücadele, birkaç olumlu tedbirin alınmasını sağladı. Ürdün hükümeti tarafsızlık politikasını benimsedi, Yemen Cumhuriyetini resmen tanıdı, Sovyetler Birliği, ve diğer sosyalist ülkelerle diplomatik ilişkiler kurdu;

Birleşik Arap Cumhuriyetiyle münasebetlerini düzeltti; siyasi tutuklularla siyasi sürgünler için af çıkarttı. Ürdün Komünist partisiyle ülkenin bütün ilerici ve milli güçleri bu olumlu kararları destekledi. Bununla beraber, Ürdün Komünist Partisi Merkez Komitesi bu tedbirlerin ancak bir başlangıç sayılabileceğini, özellikle bütün milli ve ilerici güçlere demokratik özgürlüklerin tanınması gibi yeni tedbirlerin gerektiğini ısrarla belirtti. Komünizmle mücadele kanunu, olağanüstü durum kanunu gibi, anti-demokratik kanunlar hâlâ yürürlüktedir. Bu kanunlar komünistlerle çeşitli milli ve ilerici güçlere karşı uygulanıyor. Hapislerden çıkanların, sürgünden dönenlerin çoğu oturdukları köyden, şehirden ayrılmak hakkından yoksun bırakılıyor; devlet işletmelerinde çalışmaları yasaktır; her yerde güçlüklerle karşılaşılıyorlar. Basın özgürlüğü diye bir şey yoktur. Kanun dışı tutulan komünist partisi siyasi faaliyet yürütemez. Bu şartlar içinde, emperyalist, gerici ve siyonist güçler, Ürdün üzerindeki baskılarını arttırıyorlar. Amaçları, Ürdün yöneticilerini, son zamanlarda aldıkları olumlu tedbirlerden vazgeçirmeye zorlamaktır. Ama Ürdün Komünist Partisiyle milli ve ilerici güçler, emperyalist, gerici ve siyonist baskılarına karşı koymaya devam ediyor; amaçları, demokratik özgürlükleri zincirlerinden kurtarmak; Ürdünün eksiksiz siyasi bağımsızlığını, iktisadi kurtuluşunu kurmak; ülkemizin, Arap kardeş ülkeleriyle beraber, sosyal kalkınma ve sosyalizm yoluna girmesini sağlamaktır.

Üçüncü Dünya Ülkelerinde: küçük burjuva kitleleri ve devrimci hareketler

A. Ramzi ve A. Levkovski

Ekonomik ve toplumsal temel, sınıfların yapısı, yürüttükleri savaşlar, sınıflar arasındaki ilişkiler, siyasi hareketlerin amaçları, başvurdıkları yol ve biçimler bakımından, sömürgeci veya yarı-sömürgeci uyduluktan yeni kurtulmuş ülkeler; tekelci sermayenin geliştiği, sanayi proletaryasının emekçi halkının büyük çoğunluğunu teşkil ettiği ülkelerden çok farklıdır; bu ülkelerde sosyalist topluma geçiş yolları, şartları, aşamaları, bambaşkadır. Leninin belirttiği gibi: «Küçük tarım üreticileri halkın çok büyük çoğunluğunu teşkil ettiği bir ülkede, sosyalist devrimin gerçekleşmesi, gelişmiş kapitalist ülkelerde – yani sanayide ve tarımda, ücretli emekçilerin, halkın büyük çoğunluğunu teşkil ettiği ülkelerde – hiç gerekmiyen özel geçici tedbirlerin alınmasına bağlıdır.» Oysa bugün, kurtuluş hareketinin birinci tip ülkelerde gelişmesi, bütün dünya Marksistleri karşısına fevkalâde önemli teorik ve pratik sorunlar çıkartmaktadır.

Leninin bir uyarması:

Bundan elli yıl kadar önce, aralık 1919 da, Lenin, sömürgecilerin boyunduruğu altında yaşayan bölgelerdeki komünistlere şu uyarıda bulunuyordu: «Şimdiye kadar bütün dünya komünistlerinin karşısına çıkmamış bir sorunla karşılaşıyorsunuz Komünizmin teorisi ve genel pratiği temelinde, Avrupa ülkelerinde rastlanmayan, ülkelere özgü şartlara uyarak, bu teoriyi ve bu pratiği, köylü sınıfının halkın büyük çoğunluğunu teşkil ettiği bölgelerde uygulamayı öğrenmek zorundasınız . . .» Hiç şüphesiz, o günden bu yana, sosyal, ekonomik ve siyasal hayatta büyük değişiklikler oldu. Ama Leninin bu uyarması, yani bilimsel sosyalizmi uygularken, kapitalizmin gelişmediği, küçük burjuvazinin, özellikle köylü unsurunun en kalabalık halk kesimini teşkil ettiği ülkelere özgü şartları gözö-

nünde tutma zorunluluğu, değerinden hiç kaybetmedi, aksine, günden güne daha aktüel, daha önemli bir zorunluluk haline geldi.

Kahramanca, fedakârca yürüttükleri savaşta, komünist partileri üçüncü dünya ülkelerinde Leninin bu uyarmasını daima göz önünde tutmaya çalıştılar. Bu partiler ulusal ve toplumsal kalkınmayı, demokrasiyi, emekçilerin isteklerini bilinçle savunuyorlar. Korkunç bir baskıyla, çoğu zaman kanlı bir terörle karşılaştılar, karşılaşıyorlar. Yıllar boyunca, emperyalistlerle yerli gerici güçler, küçük-burjuvazinin bütün peşin-fikirlerinden yararlanarak, kitleler arasında komünist düşmanlığını yaydılar. Bu ülkelerde savaşmış ve savaşan komünistlerin cesaretini, fedakârlıklarını, komünist partilerinin halkın ulusal, siyasal, ekonomik ve toplumsal kurtuluşuna sağladığı muazzam yardımı anlatacak söz bulamayız.

Genellikle komünist partileri, şehirlerde, proleterlerin ve ilerici aydınların devrimci faaliyetinden doğmuştur. Ama kitle partisi haline gelmeleri, ülkenin karşılaştığı karışık sorunların çözümüne etkili bir yardım sağlayabilmeleri için, işçi sınıfının halkın çoğunluğunu teşkil etmesi şart değildir. Geçirilen tecrübelerden anlaşıldığı gibi kentlerde ve köylerde proleter olmıyan ve yarı-proleter emekçi tabakaların kalabalık bulunduğu bir toplumda da, Marksist-Leninist prensiplerin uygulanması mümkündür. Emperyalizme ve feodalizme, sonradan da kapitalizme karşı yürütülen ısrarlı bir ideolojik savaş sayesinde, işçi sınıfı ile komünist partileri, dâvalarına, küçük-burjuva kitlelerinin desteğini kazanabiliyorlar.

Burada karşımıza bir soru çıkıyor: Bugün üçüncü dünya ülkelerinde (özellikle Afrikada) işçi sınıfının kalabalık olmadığı, gerçek anlamıyla bir sınıf teşkil etmediği, komünist partilerin kurulmadığı veya henüz kitle partisi haline gelmediği bu ülkeler de, durum nedir? Bu şartlar içinde, proleter olmayan veya yarı-proleter emekçi kitlelerinin kurtuluşu uğrunda savaşan ilerici ve demokratik hareketleri yöneten hangi unsurlardır? Bu hareketlerin amaçları, spesifik nitelikleri nedir? Geliştikleri çerçeve nedir? İdeolojileri nedir? Genellikle, milli kurutluş hareketleri, Leninin tahmin ettiği gibi, milliyetçi şiarlarla gelişmiştir. Hiç şüphesiz, bu hareketlere bu kuvveti, bu genişliği sağlayan emekçi halk kitleleridir. Bu hareketlerin başında, çoğu zaman, aydınlar, subaylar, milliyetçi örgütlerin yöneticileri bulunmaktadır. Ama buna rağmen, bilimsel sosyalizmin görüşleri, bu hareketlere az çok etki yapar. Dünya işçi hareketinin elde ettiği büyük zaferler, ilk işçi ve köylü devletinin kurulması, güçlü bir sosyalist dünyanın meydana gelmesi, kapitalizmin geçirdiği genel buhranın derinleşmesi, eskiden, boyunduruk altında yaşayan ülkelerde olayların gelişmesine büyük etkiler yaptı. Bundan böyle, köylülerin yürüttüğü savaşlar ve buna benzer hareketler çoğu zaman yenilgiye uğramıyor, zaferle sonuçlanıyor.

Eskiden, küçük-burjuva emekçi tabakalarının katıldığı hareketler, politik bakımdan, en yüksek noktasını Fransız Devriminde bulmuş bir dünyada cereyan ediyordu. Fransız Devrimi XIX. yüzyılda, siyasal ve ideolojik akımlarını hepsini etkilemiştir. Bugün ise, bu hareketler, Büyük Oktobr Sosya-

list Devrimini görmüş bir dünyada yürütülüyor. Artık bugün bütün devrimci ideolojik ve siyasal akımları etkileyen bu devrimdir. Bütün bu akımlar bu devrimin ışığında gelişmektedir.

Bilimsel sosyalizmin, yayılırken aldığı yeni şekiller, yeni görünüşler, başvurduğu metotlar, günden güne belirmektedir. Bilimsel sosyalizmi bir silâh olarak kullanma isteği, herşeyden önce sosyalizm uğruna savaşan işçi hareketinde kabul edildiği gibi, çeşitli aşamalarla sosyalizme gidecek yolu açacak olan, köklü demokratik ve toplumsal dönüşümler istiyen köylü emekçilerle diğer küçük-burjuva kesimlerinin devrimci hareketinde de belirmeye başlamıştır. Dünya proletaryasının, ve bu proleteryanın başlıca eserini, başlıca desteğini teşkil eden sosyalist dünyanın ulaştığı başarılar, dünyanın her tarafında sosyalist isteklerin, sosyalist görüşlerin belirmesine ve gelişmesine yol açmıştır. Bilimsel sosyalizm her yerde uygulanabilir – dogmatik bir şekil de uygulanmamak şartıyla – her yerde toplumun gelişmesini etkileyebilir, bu gelişmenin sözde kaçınılmaz şeklini değiştirebilir.

Proletarya için, bilimsel sosyalizm, sadece kendi benimsiyeceği doğru bir dünya görüşü değildir; proletarya bu görüşü diğer emekçi kitleleri arasında da yaymaya çalışıyor. Bu tarihsel rolü de bütün dünyada oynuyor. Üçüncü dünya ülkelerinde işçi sınıfı ve özellikle endüstri proletaryası genellikle kalabalık olmadığı halde, yine de fevkalâde önemli bir rol oynar: Bir yandan, küçük-burjuvazinin iki yönlü bilincinde emekçinin ideolojisini uyandırır, bilimsel sosyalizmi yayar, proleter olmayan veya yarı-proleter kitlelerin yürüttüğü savaşla sosyalizm uğrunda yürütülen savaş birleştirir; öte yandan, ulusal ve toplumsal kalkınmayı hızlandırmak üzere, bütün emekçi sınıfları arasında devamlı bir birliğin gerçekleşmesine çalışır. Böylelikle, dünya işçi sınıfının ve dünya sosyalist sisteminin etkilerine, ulusal proleteryanın etkileri de katılmış olur. Hiç şüphesiz, bu etkinin şekli ve gücü ülkeye göre değişmektedir.

Üçüncü dünya ülkelerinin çoğunda, ulusun başına geçebilecek üç sınıf vardır: milli burjuvazi, küçük-burjuvazi, ve işçi sınıfı. Milli burjuvazinin savunmakta olduğu milliyetçilik; siyasal örgütleri tarafından ileri sürülen emperyalist aleyhtar istekler, halk tabakaları arasında yankılar uyandırır, bunların desteğini kazanır. Ama milli burjuvaziye özgü uzlaştırıcı eğilimler, bu sınıfın toplumsal ve ekonomik sorunlara, kitlelerin yararına olacak köklü çözüm yolları bulamayışı, ülke bağımsızlığa kavuştuktan sonra açıkca beliren yetersizlikleri, halkın sağladığı desteğin azalmasına sebep olmakta; bazı ülkelerde milli burjuvazinin üst tabakalarının çıkarları ile ulusun çıkarları arasında derin bir uçurum açmaktadır. O zaman ülkenin kalkınması için şart olan, ama milli burjuvazinin çabuk uygulayacağı, yeteri kadar geniş tutmayacağı tedbirleri alabilecek başka bir sınıf halkın başına geçebilir. Çok tabii olarak, bu imkân her yerde, özellikle milli kurtuluş hareketinin her aşamasında kullanılamaz. Bu konuda da şartlar her ülkeye göre değişir.

Üçüncü dünya ülkelerinden bazılarında, ulusun başında, burjuvaziden başka bir sınıf bulunmaktadır. Bunun nedeni açıktır.: Ya milli burjuvazi ile siyasi örgütleri nisbeten güçsüzdü; yahut da daha önce kurulan milli burjuvazi hükümeti toplumsal çelişmelerin hızlanmasına sebep olmuş, yönetici siyasi rolü elinden kaptırmıştır. O zaman sahneye çıkan, küçük burjuvazinin şu veya bu kesimidir. Küçük burjuvazi, emperyalizme karşı savaşımaya, köklü dönüşümler gerçekleştirmeye daha isteklidir. Feodal büyük toprak mülkiyetine karşı savaştığı gibi, büyük ve orta kapitalistlere karşı da cephe alır. Bugünkü şartlar içinde de, bilinçle uygulanan bu tedbirler birçok ülkeye, sosyalist yoluna girme imkânlarını sağlamaktadır.

Hegemonyanın, yöneticiliğin, ne zaman, hangi şartlar altında, hangi yollarla proletaryaya, yani devrimi sonuna kadar götüren emekçi sınıfının eline geçeceğini anlayabilmek için, küçük-burjuvazinin, bugün bulunduğu durumun olumlu ve olumsuz yönlerini bilmek zorundayız. Bu geçişin gerçekleşmesi, alacağı şekiller, daha çok, söz konusu olan küçük burjuvazinin gelişmesine, ilerici bir ideoloji benimseyip benimsememesine bağlıdır. Bu yazımızda, küçük-burjuva kitlelerinin yürüttüğü devrimci hareketlerle ilgili sorunun bazı yönlerini bu bakımdan incelemek istiyoruz.

Genç devletlerin iktisadi gelişmesi, düz bir hat izlemez. Bu belirsizlik derecesi ülkeden ülkeye değişir: toplumsal, siyasal ve ekonomik kuruluşlar fark ettiği gibi. Bu şartlar içinde, herdevletin özellikleri göz önünde tutulmazsa, şematiklikle yetinilirse, olumsuz sonuçlara varılır. Bununla beraber, vaktiyle sömürge veya yarı-sömürge olmuş bütün bölgelerde rastlanan, tipik unsurlar da vardır. Bu unsurların tespiti, emekçilerin yaşama ve savaşma şartlarına, siyasi ve iktisadi durumuna özgü bazı yönlerin niteliğini anlamamızı kolaylaştırır. Bu unsurların bazılarını burada sayalım: Genellikle bu ülkelerde, ihtisas alanının darlığı iktisadi dengeyi bozmaktadır; toplumsal grupların fazlalığı, küçük ticaret üretiminin (bu işle meşgul olanların sayısı bakımından) fazla önemli bir yer tutması, bu iktisadın başlıca özelliğidir; ülkeye göre az veya çok ilerlemiş olan birikim, daha tamamlanmamıştır.

Az gelişmiş ülkelerin halkı, çoğunlukla köylerde yaşamakta; halkın çoğunluğunu köylüler teşkil etmektedir. Hiç şüphesiz, üçüncü dünya ülkelerinde, genellikle, köylülere tam anlamıyla küçük-burjuvazi denilemez. Çünkü küçük üretici tamamiyle bağımsız değildir, kapitalizm-öncesi bağlar devam etmektedir. Köylü sınıfı, çeşitli törelerin, geleneklerin, baskısı altındadır; hattâ – özellikle tropikal Afrikada – cemaat, aşiret, ataerkil çalışma şekillerine bağlı kalmıştır. Üstelik, bu ülkelerin çoğunda, küçük tüccarlar, küçük toprak sahipleri, memurlar vb. küçük-burjuvazinin özellikle şehir küçük-burjuvazisinin önemli bir kesimini teşkil ediyorlar. Sömürgecilikten kurtulan bir ülkenin iktisadi hayatında en önemli rolü oynayan, köylülerdir. Ama bu ülkenin siyasi hayatında birinci plâna çıkabilen unsurlar, daha çok şehirlerdeki küçük-burjuva tabakaları ve özellikle aydınlarıdır.

Genellikle, bu küçük-burjuvazinin içinde – ülkeden ülkeye fark etmekle beraber – Batı ülkelerinde hiçbir zaman rastlanmamış mutavassit tabakalar da bulunmaktadır. Bu tabakalar, ücretli işçi haline gelebildiği gibi, patron durumuna da geçebiliyor. Fakat sömürgecilikten doğan toplumsal şartlar yüzünden, küçük emekçi korkunç bir sefalet içinde yaşar; sürekli işsizlik, gizli işsizlik çok yüksek oranlıdır. Bir yandan yarı-feodal, yarı kapitalist bir tabaka teşkil eden zengin toprak sahipleri; öte yandan sefalet içinde yaşayan küçük toprak sahipleri, küçük-burjuvaziden tamamiyle kopmuştur.

Az gelişmiş ülkelerde, küçük-burjuvazinin bağdaşık olmıyan niteliği çok çeşitli şekillerde belirmektedir: 1. kapitalizm-öncesi üretim şekilleri, çeşitli aşamalarla ve çeşitli düzeylerde çözülmektedir. Küçük kişisel ticaret üretimi meydana gelmektedir. 2. Gerek şehirlerde, gerek köylerde, küçük-burjuvazinin faaliyet alanları fevkalâde çeşitlidir. 3. Nihayet, kapitalist gelişmenin etkisi altında, küçük-burjuvazinin çeşitli tabakalarında çeşitli ölçüde çözümler başlıyor. Küçük-burjuvazinin bağdaşık bir sınıf olmayışı, çeşitli tabakalarında şiddetle beliren özelliklerin varlığı, üçüncü dünya ülkelerindeki küçük-burjuvazinin durumunu ve gelişmesini anlamamızı zorlaştırıyor. Üstelik, bu sınıfın bilimsel adı, kötü, hattâ tahkir edici bir anlam kazanmıştır.

İlerici ideolojinin çekici gücü:

Emperyalistlerin korkunç istismarı, yabancı tekerci sermayenin yerli gerici güçlere sağladığı yardım, bu gerici güçlerin halka karşı cephe alışı, halkın çok çetin iktisadi ve siyasi durumu, bütün toplumsal çelişmelerin fevkalâde keskinleşmesi, küçük-burjuvazinin başlıca tabakaları arasında (bazı ülkelerde henüz belirmemiş) devrimci bilincin gelişmesine yol açıyor.

Bugün, işçi sınıfının az kalabalık ve oldukça güçsüz olduğu ülkelerde bile, emekçi kitleler arasında fazlasiyle yaygın küçük burjuva hayallerinin temelsizliğini göstermek acaba mümkünmü? Proleter olmıyan veya yarı-proleter emekçi kitleleri arasında, bilimsel sosyalizmin görüşlerini yaymak imkânı varmıdır? Yoksa, ülkenin proletaryası olgunlaşmadıkça, tam anlamıyla bir sınıf haline gelmedikçe, bu kitleler sosyalizmin küçük burjuva, ütöpik, Marks-öncesi şekillerini benimsemek zorunda mıdır?

Hiç şüphesiz, tarihte defalarca görüldüğü gibi, küçük burjuvazinin gerek dünya görüşünde, gerek siyasi faaliyetlerinde, çelişmeler çoktur. Ama bugünkü şartlar içinde, küçük burjuvanın ruhunda cereyan eden mal sahibi-emekçi çekişmesi çoğu zaman çok çetin olduğu, hattâ bazan geriye dönüşler görüldüğü halde, belirli aşamalardan sonra, emekçi ideolojisinin zaferiyle sonuçlanmaktadır. Proletaryanın sağladığı başarılar, geçirilen tecrübeler, küçük burjuvaziye yavaş yavaş etkiliyor. Kapitalizmin genel buhranı döneminde, emekçi ideolojisinden doğan çeşitli unsurların küçük burjuva dünya görüşüne getirdiği nicel kazançlar, şu veya bu ülkede nitel bir dönüm noktasıyla sonuçlanmıştır. Bilimsel sosyalizm fikirlerini benim-

siyen toplumsal çevre genişledi, işçi sınıfının çerçevesini aştı. Bilimsel sosyalizmin küçük burjuva devrimci hareketleriyle birleşme olanağı artık iyice belirmiştir. Hattâ birçok ülkede bu birleşme pratikte gerçekleşmeye başlamıştır bile. Hiç şüphesiz, bu işler her yerde aynı hızla gelişmiyor.

Leninin belirttiği gibi, küçük burjuva ideolojisinin iki yönlü niteliğini hesaba katmak yetersizdir; proletaryanın başlıca tarihsel güç haline geldiği dönemde, küçük burjuvazinin gelişmesini de göz önünde tutmalıyız. Tarihte görüldüğü gibi, küçük burjuvazi (daha doğrusu, bazı kesimleri) proletaryaya yaklaşmaktadır. Sosyalist ülkelerde meselâ, küçük burjuva tabakaları proletaryanın yönetimi altında ve onunla beraber, köklü toplumsal dönüşümlerin gerçekleşmesine katılmıştır. Bu tecrübeler, üçüncü dünya ülkelerindeki proleter-olmayan veya yarı-proleter kitlelere büyük etkiler yapmaktadır. Bu kitleler gözünde, sosyalizm günden güne daha çekici bir ülkü haline geliyor. Bununla beraber, bu kitlelerin sosyalizm hakkındaki fikirleri çok müphemdir, birçok hayalle, ütöpik unsurlarla karışmıştır.

Yeni devletlerde küçük burjuvazi, ideolojisi, toplumsal örgütleri, hattâ hükümeti, bağımsızlığa kavuşmuş olmakla beraber, iki yönlü sınıf niteliğinden kurtulamamıştır. Burumları iyice incelenince, bu bağımsızlığın pek nisbi olduğu anlaşılıyor. Bu ülkelerde de, küçük burjuvazi, burjuvazi ile proletarya arasında; kapitalist gelişme yolu ile sosyalist gelişme yolu arasında bocalayıp duruyor. Ama bu ülkelerde, bu tereddütlerin alanı, süresi çok uzundur. Neticede küçük burjuvazinin mutlak sandığı bağımsızlık, gerçekte, çok nisbidir.

Aydınlara gelince: Gelişmiş kapitalist ülkelere oranla, üçüncü dünya ülkelerinde aydınlar daha bağımsız oluyorlar. Birçok partinin, yahut parti yerini tutan toplumsal örgütlerin nüvesini teşkil eden bu aydınlardır. İktisadi durumları bakımından, genellikle küçük burjuva olan bu aydınlar, çeşitli siyasi akımlarda yer alıyorlar. Aralarında büyük ayrımlar vardır. Bir saftan ötekine geçtikleri de çok görülür.

Şu noktayı belirtmeliyiz: Marksist-Leninist görüşleri herkesten önce benimsiyen aydın çevrelerdir. En sol unsurlar, Marksizm-Leninizmi ülkenin işçi hareketine sokmaya çalışıyorlar. Çoğu zaman, komünist partileri kurmaya teşebbüs edenler bu unsurlardır. Bu komünist partileri, kitle partisi haline gelmek, başarı sağlamak amacı ile, proleter olmayan veya yarı-proleter emekçi tabakalarının anlayabileceği, benimsiyebileceği şiarlar, istekler ortaya atıyorlar. Ama burada, küçük burjuva hayallerini, ütöpik düşüncelerini hesaba katmamız gerekiyor. Bu hayallere karşı savaşı komünist partisi, bu savaşı büyük bir dikkat, büyük bir esneklikle yürütmezse, kitlelerden tecrit edilebilir. Tarihte defalarca görüldüğü gibi: Küçük burjuva tabakaların baş rolü, hiç değilse, önemli bir rol oynadığı ülkelerde devrimci hareket, daima bu tecrit tehlikesi altındadır.

Bugün yeni devletler, ülkenin ulusal ve toplumsal kalkınması ile ilgili çetin sorunlara, en etkili çözüm yollarını sağlayabilecek bir ideoloji peşin-

deler. Bu tutumun çok tipik bir örneğini verelim: Birmanya Devrimci Konseyi, 30 Nisan 1962'de, *Birmanya'da Sosyalizme Giden Yol* başlığı altında bir siyasi bildiri yayınlamıştır. Bu bildiri «gerek bizde, gerek yabancı ülkelerde ileri sürülen ilerici düşünce ve nazariyelerin, yapılmakta olan ilerici tecrübelerin, bu ülkeler arasında herhangi bir ayırım yapmaksızın, büyük bir titizlikle inceleneneğini ve uygulanacağını» vaadediyor. Az gelişmiş devletlerde meydana çıkan «sosyalist» teoriler pek çoktur. Bu durum, XIX. yüzyılın ortalarında, Batı Avrupada görülen durumu hatırlatıyor. O dönemde Batı Avrupada Marksizm öncesi sosyalizmi temsil eden nazari akımlar pek çoktu. Ama çağdaş dünyada, bu teorilerin akibeti, rolü ne olacaktır?

Küçük burjuva dünya görüşünde, emekçinin ideolojisiyle burjuvanın ideolojisi, döneme, ülkeye, fikir akımlarına göre değişir oranlarla karışır. Emekçinin ideolojisinden gelen unsurların birikimi belirli düz bir hat takip etmez. Hattâ bazı ülkelerde, veya bazı hareketlerde, kısa veya uzun bir süre için, bu birikim duraklar, hattâ yerini gerici bir akıma bırakabilir. Ama emekçi ideolojisi, proleter ideolojisi yüksek bir gelişme düzeyine vardığı, burjuva ideolojisini yenilgiye uğrattığı zaman ancak, ülke bilimsel sosyalizme iyice yaklaşmış oluyor. Hiç şüphesiz, devrimci ayaklanmanın bilimsel sosyalizme ne ölçüde yaklaştığını tesbit edecek araç yoktur. Tek ölçü, tanınmış şahsiyetlerin açıklamaları, yönetici teşkilâtların programı, faaliyetleridir. Böylelikle ancak, bu hareketin bilimsel sosyalizme karşı nasıl bir tutum takındığı, ona ne derece yaklaştığı; onunla birleşip birleşmediği, bu gelişmenin hangi şekiller aldığı anlaşılabilir. Devrimci bir harekette, küçük burjuva kitleleri başlıca rolü oynadığı halde, bu hareketin başında bulunan kişilerin veya örgütlerin küçük burjuva olmaması ihtimali de vardır. Bütün mesele, halkın çoğunluğu, devrimci hareketlere katılanların çoğunluğu, ekonomik ve ideolojik bakımdan, şehir veya köy küçük burjuvazisinin çeşitli sektörlerinden çıktığı şu veya bu ülkede, toplumsal gelişmesinin temel sorunlarına verilecek çözüm yollarının niteliğindedir.

Marksizm-Leninizm, hiç şüphesiz, milli bağımsızlık uğruna savaşmış, ama temelde, milli burjuvazinin ideolojisine sadık kalan, bilimsel sosyalizmi benimsemiş (Jawaharlal Nehru gibi) demokrat aydınları da etkilemektedir.

Ülke bağımsızlığa kavuştuktan sonra, milli burjuvazinin bazı temsilcileri sağa kaymaya başlıyor, günden güne daha çok muhafazakâr oluyorlar. Bu da bu unsurların peşinden gelen küçük burjuva tabakalarını etkilemektedir. Çoğu zaman, bu unsurlar sözüm ona sosyalist açıklamalarla demokrasi aleyhtarı politikalarını maskeleyemeye çalışırlar. Leopold Senghor'un bugünkü tutumu, bunun bir örneğidir.

Mali Cumhurbaşkanı ve Sudan Birliği Başkanı, Modibo Keita, halkını bu tehlikeye karşı uyardı, bu «sosyalist» açıklamalara körü körüne inanmamasını söyledi. Keita şöyle demektedir: «Sözlerin sihrine kendimizi

kaptermıyalım. Bu devletlerin çoğu «Afrika sosyalizmi»nden bahsediyor. Senghor bile Afrika sosyalizminin sözünü ediyor. Dikkatli davranmazsak, sosyalizm sözü özünü kaybedecek, en gerici kapitalist ve burjuva sistemleri bile sosyalizm sözünü bir maske olarak kullanabilecektir. «Hiç şüphesiz, bu tehlike vardır. Ama öte yandan, devrimci savaş geliştikçe, enine, derinliğine genişledikçe, bilimsel sosyalizme yaklaşan emekçilerin sayısı da günden güne artmaktadır.

Dünya devrimci hareketi için, kahraman Küba halkının elde ettiği zaferin ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Fidel Castro yoldaş yürüttüğü savaşın özelliklerini, başlıca yönlerini çok canlı, etki edici ve gerçekçi bir dille tarif etmiştir: «26 Temmuzda ne idik? Marksist-Leninist, hele bilinçli Marksist-Leninistler olduğumuzu iddia edemezdik. Ama 26 Temmuz hareketini düzenliyen gençler Marks'ı da, Lenini de okumuştur. Mokada kalesine saldırdığımız zaman, üstümüzde bulunan kitaplar arasında Leninin ve Martinin eserleri bulunuyordu . . .

«Kendimizi devrimci hissediyorduk, duygularımız, ihtiraslarımız, devrimci duygular, devrimci ihtiraslardı. Bizde eksik olan, nazariye idi. Bu nazariyeyi bir günde öğrenmedik. Bu nazariyeyi sadece nazari olarak ta öğrenmedik . . . Daha çok devrimci oldukça, bilimsel sosyalizmi daha iyi kavradıkça, tarihsel ve toplumsal sorunları daha iyi izah ettikçe, düşüncelerimiz geliyordu. Böylece teorimizi, siyasi felsefemizi elde ettik. Bu felsefeyi sadece üstünkörü, gelişigüzel öğrenmedik. Bu felsefe kanımıza, düşünce-mize, hayatımıza işledi. Marksist-Leninistler olduk.

«Tabii, düşmanlarımız «liberal gevezeler», küçük burjuva reformcuları olmamızı çok isterdi. Biz küçük burjuvalardık, ama çok şükür, sınıfımızın ideolojisini üzerimizden atabildik. Sömürülenlerin, ezilenlerin, horgörülenlerin, emekçilerin ideolojisini benimsedik . . .»

Bağımsızlığı izliyen ilk dönemde, ülkenin çözmek zorunda kaldığı fevkalâde karışık toplumsal sorunları, yaratıcı, bilimsel bir bakışla incelemek zorunluluğu; ülkenin kalkınması için en etkili teorik ve pratik yolları aramak isteği, günden güne artar. Herşeyden önce, az gelişmiş üretici güçlerin baştan aşağı değiştirilmesi, başka bir deyimle iktisadi bağımsızlığın sağlanması, milli bir ekonominin kurulması gerekiyor. Bu ise, üretim ilişkilerinde de içyapı reformlarını bir zorunluluk haline getiriyor.

Hiç şüphesiz, sosyalizme gitme isteğini belirten şiarları tekrarlamak başka, bu yola gerçekten girmek başkadır. Sosyalist şiarların benimsenmesiyle yeni toplumun temellerinin atılması arasındaki ara, daima kapatılamadığı gibi, birden de kapatılamaz. Bu konuda belirtilmesi gereken nokta, sosyalist fikirlerin günden güne artan etkisi, bu fikirleri gerçek haline getirme isteğidir. Örneğin, Birleşik Arap Cumhuriyetinin Milli Hareket Beyannamesinde (1962) şunları okuyoruz: «Mısır, toplumsal ve ekonomik alanlarda az gelişmiş bir ülkedir. Bu soruna sağlanacak sosyagöre, insanın insanı sömürdüğü, bu sömürmenin getirdiği zararlı, bir kalkınma, keyfimize kalmış bir çözüm yolu değildir. Bu çözüm yolu tarihsel

bir zorunluluktur. Bu yolu gerektiren gerçeklerimizdir, halkımızın istekleridir, ve çağımızda, yani XX-nci yüzyılın ikinci yarısında, dünyanın değişen niteliğidir.»

Aynı düşünceye – sosyalizmde, ülkenin karşısına çıkan büyük sorunlara ileri bir çözüm yolu bulan düşünceye – Birmanya Devrimci Konseyinin Politik Bildirisinde rastlıyoruz. «*Birmanya da Sosyalizme Giden Yol*» da şu satırlar okunmaktadır: Birmanya Birliği Devrimci Konseyinin kanaatine göre, insanın insanı sömürdüğü, bu sömürmenin getirdiği zararlı bir iktisadi sistem varoldukça, insanlar toplumsal dertlerden kurtulamaz. Konseyin kanaatine göre, insanın insanı sömürmesine son verildiği, adalet temeline dayanan sosyalist bir iktisat kurulduğu gün ancak, insanlık bu dertlerden kurtulabilecektir...»

Şimdi de Ghananın bağımsızlığı ilân edildikten sonra, Ghana Halk Anlaşması Partisinin⁽¹⁾ yayınladığı çağrışı okuyalım: «Amacımız, sınıfa, aşirete, renge, dine bakılmaksızın, bütün vatandaşlara eşit imkânlar sağlandığı; insanın insanı, bir aşiretin diğer bir aşireti, bir sınıfın diğer bir sınıfı sömürmesine son verildiği; halkın genel oyu ve çoğunluğun iktidarı temelinde, halk demokrasisini geliştirmeye ve korumaya çalışacak, Ghana'nın şartlarına uygun düşecek bir sosyalist toplum sistemi temeline dayanan, müreffeh bir devlet kurmaktır.

Tarımın kalkınması, sanayinin kurulması, üretimin hızla arttırılması ile ilgili sorunlar, yabancı yardıma, yabancı sermayeye karşı benimsenecek tutumla ilgili sorunlara sıkıdan sıkıya bağlıdır. Bu sorunlar, toprak reformu ile, köylerdeki çeşitli kooperatif şekilleri ile, kamu sektörünün genişletilmesi ile, ekonominin plânlaştırılması ile ilgilidir. En ivedili (acil) sorunlara: Eğitim, kültür, din, kadınların durumu, gençlik sorunlarına en doğru çözüm yolları bulmak bir zorunluluktur. Çeşitli diller, çeşitli aşiretler arasındaki çatışmaların çözülmesi, devamlı ve sabırlı çabalar gerektiriyor. Kamu hayatının, toplumsal kuruluşların demokratikleşmesi; kitlelerin girişimine büyük yer verecek milli devlet mekanizmasının kurulması ve mükemmel hale getirilmesi için gerek teorik, gerek pratik alanda haklı çıkacak kararlar gerekiyor. Bütün bu sorunlara çözüm yolları arandıkça, milletlerarası alanda, ülke sosyalist dünya sistemine yönelir, nihayet, belirli aşamalardan sonra, sosyalizm yoluna girer.

Bu objektif ödevlerin, sözde değil, gerçekte yerine getirilmesi için, birkaç aşama gerekmektedir. Devrimci süreç daha şiddetle olduğu yerlerde, ülkenin konke şartlarına göre uygulanan bilimsel sosyalizme daha çabuk varılır. Aksine, bu devrimci sürece köstek vurulduğu, gerici güçlerin sosyalist şiarları bir perde olarak kullandığı yerlerde, daha keskin bir sınıf savaşının tecrübelerine dayanan kitleler, süslü sözlerle gerçekler arasındaki farkları görmek zorundadır. Hiç şüphesiz, komünistler, bilimsel sosyalizme doğru akımlar atıldığını gördükçe, sevinirler. Örneğin 1964 yılı

(1) Not: Hükümet darbesinden önce.

Aralığında toplanan Arap ülkeleri komünist partileri konferansının bildirisinde şunları okuyoruz: «Toplantıya katılanlar, sosyalizm dâvasının artık sadece komünistlere özgü bir dâva olmaktan çıktığını; komünist olmıyan devrimci yurtsever çevrelerin dâvası haline geldiğini sevinçle görmektedirler. Bu durum, Marksizm-Leninizmi nakzetmiyor; aksine, onu doğruluyor, özünü zenginleştiriyor. Tecrübeler bize şunu göstermiştir: Bir tek sosyalizm vardır: İtici gücünü işçilerden, köylülerden, devrimci aydınlardan alan bilimsel sosyalizm.»

Şu noktayı da belirtmeliyiz: Proleter olmıyan emekçi tabakaların ve bazı küçük burjuva tabakaların devrimci hareketleri bilimsel sosyalizme yaklaştığı zaman, işçi hareketi daha önce Marksizme varmış, önemli başarılar, parlak zaferler sağlamış oluyor. Burada birinci gelişme, ikinci gelişmenin sonucudur; Marksizmle birleşme gerçekleştikten sonra ancak gerçekleşebilecek bir olaydır.

Belirli bir ülkede, belirli bir dönemde, proletaryanın yürüttüğü savaşın amaçlarını, özelliklerini, yollarını, biçimlerini vb. tâyin eden kapitalizmdeki temel çelişmenin; başka bir deyimle, üretimin toplumsal niteliği ile mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişmenin konkre durumu; ve sınıflar arasındaki başlıca çatışma, yani burjuvazi ile proletarya arasındaki çatışmadır. Bu şartlar içinde doğan Marksizm, kapitalist toplumu bölen çelişmelerin nasıl çözümlenebileceğini, kapitalist toplumdan sosyalist topluma nasıl geçilebileceğini göstermiştir. Eskiden sömürge veya yarı-sömürge olan ülkelerde, bağımsızlığa yeni kavuşan ülkelerde, (gerek bağımsızlıktan önce gerek bağımsızlıktan sonra) temel çelişmeler ve sınıf çatışmaları, Batı ülkelerindeki çelişme ve çatışmalara benzemez. Sınıf mücadelesinin özü, amacı, biçimleri ve yolları kendine özgü bir nitelik taşır. Bu özellikleri incelerken dogmacılıktan kaçınmalıyız.

Proleter olmıyan emekçi tabakalarının yönettiği bir devrimci kitle hareketi, Marksizme iki şekilde yaklaşabilir: a) Siyasi bağımsızlıktan önce, kurtuluş savaşı içinde; yani emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmak, iktidarı ele geçirmek için yürütülen savaş başlıca amaç haline geldiği dönemde. b) Siyasi bağımsızlığın ilânından sonra; iktisadi bağımsızlık uğruna yürütülen savaş başlıca ödev haline geldiği; bu savaş, siyasi güçler ve sınıf güçleri arasında ayırımlara yol açtığı dönemde. Bu iki durum arasında birçok ara durumlar da vardır. Bazı ülkelerde, bilimsel sosyalizmin bazı unsurları, milli kurtuluş uğruna yürütülen savaş döneminde, kitle hareketiyle birleşmeye başlıyor. Bu birleşme milli kurtuluş gerçekleştikten sonra da devam ediyor. Birleşik Arap Cumhuriyetinin Milli Hareket Beyannamesinde belirtildiği gibi, 1950 yıllarında Mısır Devriminde görülen bazı özellikler şöyle izah edilebilir: «Kahraman halkımız devrimci savaşına girdiği zaman, savaştan doğan sorunları çözümliyebilecek bir siyasi teşkilâtı... devrimci dönüşümlerle ilgili bir teorisi yoktu...» Aynı şeyi birçok başka ülke için söyleyebiliriz. Devrimci harekete giren kitleler: «Ne gibi teşkilâtlar kurulmalıdır? Hangi ideoloji bize daha

çok kuvvet verecektir?» sorusuna verilecek cevabı aramıştır, ve aramaktadır.

Emekçi hareketinin bilimsel sosyalizmin görüşlerine varabilmesi için (daha doğrusu bilimsel sosyalizmin vardığı sonuçları benimsiyebilmesi için) bu gelişmeye uygun düşecek bir siyasi teşkilât, bir siyasi parti lâzım. Bu örgütün ödevi, yüzyıllardır sarfedilen çabaların sonucu olan genel Marksist-Leninist prensiplerini, belirli bir ülkenin, belirli bir dönemin, konke şartlarına uygulamak; bu fikirleri emekçi halkın yürüttüğü savaşı-lara sokmaktır. Bu ise, önceden tâyin edilemiyen, yeni, kendine özgü cevaplar, kararlar gerektirir.

Bu ülkelerde Marksist-Leninist prensipleriyle kitle hareketini birleştiren örgütler iki türlü olabilir: a) Proletaryayı, devrimci aydınları temsil eden unsurlar tarafından bu amaçla kurulmuş örgütler- bunlar genellikle komünist partileridir. b) Emekçi kitlelerinin yürüttüğü savaş içinde kurulmuş, bu savaşı yönettiği sırada, yahut da iktidarı ele geçirdikten sonra bilimsel sosyalizme yaklaşan, bu düşünceleri benimsiyen toplumsal kuruluşlar.

Küçük burjuva çevrelerinde bilimsel sosyalizmin yayılmasına engel olan etkenler:

Bağımsızlığa yeni kavuşmuş ülkelerde, halkın çoğunluğunu ve devrimin başlıca gücünü teşkil eden güçler küçük burjuva kitleleri ve özellikle köylülerdir. Bu ülkelerin bazılarında, iktidarda bulunanlar, ve yönetici toplumsal örgütler, bilimsel sosyalizmin yardımı ile, bu gerçeği görebilmiş, hattâ izah edebilmiştir.

Ama bu genç devletlerde, çok radikal düşünceli bazı şahsiyetlerde, küçük burjuvazinin devrimci özünü şişirmek, iki yönlü niteliğini hesaba katmadan, bu sınıftan fazlasını istemek eğilimi görülmektedir. Bu eğilim, bazan yerli proletaryanın – hattâ bütün dünya proletaryasının – devrimci gücünü inkâr etmeye kadar gitmektedir. Bu noktayı «izah» etmek için de, bazı işçi tabakalarının – diğer emekçilerin maddi durumuna oranla – daha yüksek bir yaşama seviyesine varmış olmaları ileri sürülüyor. Nisbeten yüksek ücret alan yabancı işçilerin bulunduğu ülkelerde (örneğin Cezayirde) veya kalifye sanayi proletaryası kalabalık olmadığı ülkelerde, bu bir gerçektir. Ama emekçinin toplumsal üretimde ve toplumsal ilişkilerdeki yerini hesaba katmadan; sefaleti tek kıstas, devrimciliğin tek delili diye kabul etmek, Marksistlerin başvurduğu bir metot değildir. Bu kıstas, ezgi altında yaşayan, günden güne iflâsa giden bir küçük burjuvazinin; yarı-proleter tabakaların kullanacağı bir ölçüdür.

Az gelişmiş ülkelerde, bazı şahsiyetlerin, gelişmiş bir sosyalist toplum hakkındaki görüşü, bir küçük burjuva görüştür. Bu küçük burjuva niteliğin sonucu olarak, örneğin, özellikle köylerde çok kalabalık olan kişisel ufak işletmelerin varlığına, hiç değişmiyecek bir durum diye bakarlar. Hiç şüphesiz, geçiş devresinin süresi, çeşitli aşamaları, özellikleri bakımından, küçük üretimin önemi, oynadığı rol, bazı ülkelerde, çok büyük olabilir;

küçük köy ve şehir işletmeleri, küçük ticaret konusunda, çok dikkatli davranmak bir zorunluluktur. Bu işletmelerin büyük toplumsal üretime geçişi çok çeşitli yollar ve biçimler alacaktır, ama bu geçiş mutlaka olacaktır.

Bu şartlar içinde, sosyalist ülküyü, yahut bu ülkünün bazı unsurlarını geçmişte, ilkel toplumda aramak, eşitliği pek basit şekilde anlamak, ancak sosyalist dönüşümlerin gelişmesine engel olur. Üstelik, bu görüşlere bazan idealist, özellikle dinsel görüşler de karışmaktadır. Toplumsal kalkınmanın gerçekleşmesi için, kitleler sosyalizme; toplumsal gelişmenin en yüksek noktası – fevkalâde gelişmiş bir iktisat, yüksek bir kültür gerektiren bir dönem – diye bakmasını öğrenmelidirler. Sosyalizme giden yolda, çetin de olsa, gereken aşamaları atlatmaya çalırnak, iktisadi ve siyasi bakımdan çok meşum sonuçlar doğurur.

Bütün bu noktaları özetliyelim: Objektif olarak, küçük burjuva kitlelerinin yürüttüğü devrimci hareketler en ileri toplumsal bilime, bilimsel sosyalizme, dayanmak, bu bilimi ilerletmek zorundadır. Bu, tarihsel bir zorunluluktur. Ama objektif bir zorunluluk, mihaniki bir şekilde gerçekleşmez. Bu tarihi zorunluluğun yerine getirilmesi için, kitleler, yüksek bir sınıf bilincine varmak; siyasi bakımdan örgütlenmek zorundadır. İşçi hareketinin ilk döneminde, Marksist-Leninist partiler olgunlaştıkça, geliştikçe, kitlelerde sosyalist bilinç uyandı. Tarihi şartlar, Marksist-Leninist partilerin önemli bir güç haline gelmesine engel olduğu ülkelerde, kitlelerin siyasi örgütleri yeni kurulmaya başlıyor. Hiç şüphesiz, emekçilerin kurduğu ilk siyasi örgütler, sınıf savaşı şartları içinde, bilimsel sosyalizmin prensiplerinden ilham alan partiler haline gelebilir. Marksist örgütler daha faal oldukça, etkileri arttıkça, kitleler günün sorunlarına sağlanacak Marksist çözüm yollarını öğrendikçe, bu imkân daha çabuk gerçekleşir. Bu gelişme, spontane bir süreç değildir; hareketin öncülüğünü yapan, işçi sınıfının düşüncelerini, amaçlarını benimsemeye hazır grupların yürüttüğü bilinçli faaliyetin sonucudur.

Ama proleter olmayan veya yarı-proleter kitlelerin yürüttüğü pratik savaşın, Marksizm-Leninizmle birleşmesi, büyük güçlüklerle, önemli çelişmelerle karşılaşır. Bu alanda hareketi frenliyen güçler, çok olumsuz bir rol oynar. Küçük burjuva kitlelerinin büyük rol oynadığı hareketlerde bazan – belirli bir aşamada ve belirli sınırlar içinde – bilimsel sosyalizmin görüşleri yüzeyde nisbeten çabuk ve kolay yayılır, ama derinlikte bu gelişme çok daha yavaştır. Tecrübelerin gösterdiği gibi, bilimsel sosyalizm, proleter olmıyan emekçi tabakaları arasında kolayca yayılabilir; ama bu tabakalarda kökleşmesi, özellikle gelişmesi, çok çetindir. Toplumsal, ekonomik ve sosyal gelişmede yeni bir döneme geçilirken, bilimsel sosyalizm her zaman enine geliştiği kadar derinlemesine gelişmez. Bu farkın sonucu olarak ta, bilimsel sosyalizmin derinlemesine ilerlemesi (böylece toplumsal gelişmenin vardığı yeni aşamanın sorunlarına çözüm yolları bulması) ile, önceki dönemde yüzeyde kalmış prensiplerin benimsenmesi arasında bir çelişme doğar.

Oysa, Marksizmin bir dogma olmadığını, bir hareket rehberi olduğunu söyleyen prensipin anlamı şudur: Marksizm, geliştikçe, her yeniliği içine alarak, bütün değişiklikleri inceliyerek, gerçekte oluşan bütün gelişmelerin bilimsel izahını sağlamaktadır. Her çeşit engeli aşabilmek için, derin, yaratıcı araştırmalar, devamlı çabalar yürütme zorunluluğu bundan doğmaktadır. Birinci dönemde pratikten, pratiğin incelenmesinden çıkarılan sonuçlar, durum değişince, kalıplaşmış dogmalar haline gelmemelidir; çünkü toplumun yeni durumunda, bu sonuçların hepsi – veya bir kısmı – uygulanamaz hale gelir. «Marksizmin tarihsel gelişmesiyle ilgili bazı özellikler» başlıklı yazısında, Lenin şöyle diyordu: Marksizm, donmuş bir dogma, tamamlanmış, ismarlama, değişmez bir teori olmadığı, hareketin canlı rehberi olduğu için; toplumsal hayatın şartlarında ansızın meydana gelen değişiklikleri aksettirmesi tabiidir. Bu derin çözülme, bu şaşkınlık, bu çeşitli tereddütler, kısacası Marksizmin geçirmekte olduğu önemli iç *buhran* bu değişikliğin ifadesidir. Bugün ilk ödevimiz, bu çözülmeye karşı koymak, Marksizmin temellerini savunmak üzere kararlı, inatçı, bir mücadele yürütmeliyiz. Ödevlerini tesbit ederken Marksizmi hesaba katmak zorunda kalan sınıflarda, çok geniş tabakalar, bundan önceki dönemde, Marksizmi tahrif ederek, tek yönden benimsediler; filân falân şiarı, taktik sorunlarına verilen filân falân cevabı ezberlediler, ama bu cevapları dikte eden Marksist kıstasları *anlıyamadılar.*»

Her ülkede emekçiler, ayrı ayrı yollarla, ayrı ayrı tarihlerde, hep istirap çekerek, bilimsel sosyalizmi «öğrendiler» yahut da bu sosyalizme yaklaşmış oldular. Fakat bu, sosyalizmi «istirap» içinde, öğrenenin ebediyen ve otomatikman sosyalizmi kavradığı anlamına gelmez. Bu amaçla bilimsel sosyalizmin gelişmesini, durmadan değişen şartlara göre uygulanmasını sağlamak üzere, hiç durmadan savaş yürütmek bir zorunluluktur. Demek oluyor ki, kitlelerin yürüttüğü savaşın sonuçlarını çıkarabilecek, kitlelerin hareketlerini doğru yönetebilecek bir siyasi teşkilât da bir zorunluluktur.

Proleter olmayan veya yarı-proleter kitlelerin yürüttüğü devrimci hareket, çeşitli siyasi örgüt şekillerinin doğmasına sebep oluyor. Çok tabii olarak, bilimsel sosyalizmden ilham alan partiler kurmak, geliştirmek isteği doğuyor. Ama bu da mihaniki bir süreç değildir. Birbirine karşıt güçler var. Bir süre için siyasi hayat, halkın menfaatleriyle hiç ilgisi olmayan kişilere veya gruplara özgü çıkarların çatışmasıyla, bir savaş meydana döner. Kitleleri temsil eden siyasi teşkilât gevşek olunca, küçük burjuva grupları veya şahsiyetleri arasında iktidar uğruna mücadele olanakları artıyor. Gelişmenin yeni bir dönemine geçmek zorunluluğu meydana çıktığı bir anda, devlet mekanizması içinde, küçük burjuva hareketliliği ile ideolojik dogmatizm, bürokratizmle, kişisel ihtiraslarla bir araya gelip her ileri hamleyi engelliyorsa, bu tehlike bir kat daha artar. Sömürgeciliğe karşı yürütülen silâhlı savaştan sonraki dönemde, ordu toplumdaki tek disiplinli gücü, tek gerçek siyasi teşkilâtı teşkil ediyorsa, fevkalâde tehlikeli bir durum meydana gelir. Bu şartlar içinde, ardu ile

sivil siyasi teşkilâtlar (başta parti) arasında doğru ilişkilerin kurulması, genç devletlerin demokratik ve devrimci gelişmesi bakımından fevkalâde önemlidir.

Geçirilen bütün tecrübelerden anlaşıldığı gibi: Küçük burjuva kitleleri çoğunluğu teşkil ettiği bir toplumun ilerlemesi için gereken en doğru çözüm yollarını, Marksizm-Leninizm sağlar. Tarih bize şu gerçeği göstermiştir: Küçük burjuva kitlelerin yürüttüğü devrimci savaş, bilimsel sosyalizme her zaman aynı şekilde yaklaşmaz; bu birleşmenin yolları ve aşamaları çok çeşitlidir. Bu yakınlaşma, veya bu birleşme, çeşitli ülkelerde milli kurtuluş hareketinin ayrı ayrı dönemlerinde gerçekleşti; çok farklı, her ülkeye özgü şekiller aldı. Bununla beraber, Marksizm-Leninizm, milli kurtuluş savaşına özgü sorunların çözülmesine ne kadar katılabilirse, emperyalistlere ve iç gerici güçlere karşı yürütülen savaş o nisbette güçlü olur, milli hareket o nisbette büyük zaferlere ulaşır, bağımsızlığa yeni kavuşmuş devletler o nisbette önemli başarılar sağlar.

Gerek emperyalizm ve feodalizm aleyhtarı savaş döneminde; gerekse yeni sosyalist topluma geçiş döneminin ilk aşamalarında, bilimsel sosyalizm küçük burjuva devrimci kitlelerin sınıf çıkarlarına uygun düşmektedir. Ama sosyalist topluma yaklaşıldıkça, işçi sınıfının sayısı ve önemi artmakta, başka emekçi tabakaları da bu sınıfın görüşüne katılmaktadır. Sosyalizme geçiş döneminin son aşamalarında, halkın başında bulunan her zaman proletaryadır: Marksizm-Leninizm bütün ile benimsemiş devrimci partisidir. Bütün yeni devletlerin geleceği, proletaryaya, proletaryanın tutumunu benimsiyen aydınlara bağlanan, bütün emekçilerin hayati menfaatlerine hizmet eden bilimsel sosyalizme bağlıdır.

Emperyalistlerin hücumları ve ilerici güçler

1966 yılına girdik. Geçtiğimiz yılda, milletlerarası olaylar, anti-emperyalist savaşın – demokrasi ve ilericilik kuvvetleri ve dünya devrimci sürecinin gelişmesi için her zaman elverişli olmasa da – daha da serpilip genişlemesi şartları içinde gelişmiştir.

Birleşik Amerika emperyalizminin politikasında saldırgan ve maceracı eğilimlerin kuvvetlenmesi, milletlerarası gerginliğin önemli derecede artmasına yol açtı. Viyetnam topraklarını kasıp kavuran harp yangınının alevleri yeryüzünün her tarafından görülmekte ve endişeyle izlenmektedir. Birleşik Amerikanın Güney-Doğu Asyadaki saldırıları hem milletlerarası durum üzerinde, hem de nice memleketlerin ve en başta Birleşik Amerikanın iç politik hayatının gelişmesi üzerinde kaçınılmaz olumsuz etkiler yapmaktadır. Emperyalizmin askeri-politik ittifaklar sistemindeki merkezkaç – merkezden uzaklaşma – eğilimleri kuvvetlenmektedir.

Bunun yanı sıra, Batı-Avrupa kapitalizminin politik ve ekonomik teşkilât-ları, evvelce olduğu gibi, sosyalist sistemi ve devrimci güçleri hedef aldıkları faaliyetlerine devam ediyorlar. Fakat bu teşkilâtların evvelki gibi güçlü oldukları söylenemez. Batı-Avrupadaki durumun karakteristik vasfı, önde gelen emperyalist devletlerin Avrupa kıtasında hegemonya kurmak için yürüttükleri mücadelenin kuvvetlenmesidir. Bununla beraber, Avrupada, şimdiki durumun düğüm noktası sayılan problemlerinden biri, atom silâhına sahip olma çabaları günden güne artan Batı Alman emperyalizminin intikamcı ve militarist politikasıdır.

Yeni durumu gözönüne alan Birleşik Amerika, müttefiklerini emperyalizm ve saldırganlık bandırası altında toplıyabilmek için olağanüstü bir çaba gösteriyor. Bu denemelerin yanı sıra iç irticacı körüklüyor, demokratik güçleri kovuşturuyor ve durmadan anti-komünist tedbirler alıyor. Emperyalistler, özellikle halkları milli kurtuluş savaşının ön hattında bulunan memleketlerde anti-demokratik hırsları alabildiğine körüklüyorlar. Anti-komünist psikozun Endonezya'da veya Sudan'da alıp yürüdüğünü gördükçe, milletlerarası irticacın nasıl etekleri zil çaldığını görmek zor değildir. Bu memleketlerdeki olayları değerlendirirken, tartışma götürmez bir gerçekten, yani bütün demokratik ve anti-emperyalist güçleri birleştirme

ve pekiştirmenin komünistler hesaba katılmadan mümkün olamayacağı gerçeğinden hareket etmek gerektir. Anti-komünist haçlı seferi hangi şiar altında yapılırsa yapılsın, her şeyden evvel kurtuluş hareketine karşı, gelişmekte olan devrimci sürece karşı yöneltilmiş bir seferdir.

Devrimci harekete ve kurtuluş hareketine karşı girişilen hücum reel ve ciddi bir tehlikedir. Bundan ötürü, anti-emperyalist demokratik tek cephe kurulması meselesi bilhassa olgunlaşmaktadır. Zira milletlerarası emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı savaş ancak bütün devrimci güçlerin çabalarını birleştirmeleriyle kazanılabilir.

Şimdi, aktif anti-emperyalist savaşın iki kesiminde olayların nasıl geliştiğini görelim.

Afrika'da çarpışmalar şiddetleniyor:

Geçen yılın sonunda Afrika kıtasında birçok ciddi değişiklikler oldu.

Afrika ülkeleri devlet ve hükümet başkanlarının Akra'da yapılan Üçüncü Genel Toplantı'sı belirli bir başarıdır. Bu toplantı ve aldığı kararlar, emperyalizmin ve ajanlarının nifak sokma ve parçalama plânlarına ciddi bir darbe indirdi.

Fakat Afrikanın güney kesiminde fırtına bulutları yoğunlaştıkça yoğunlaştı. Salzburg'deki sömürücü beyaz azınlık, milletlerarası emperyalizmin ses çıkarmadan tasvibine dayanarak Rodezya'da bağımsızlık ilân etti ve böylece ülkedeki egemenliğini pekiştirdi.

11 Eylülde, İngiliz sömürgesi Rodezya'nın başkaldıran Başbakanı Yan Smit, hükümetinin artık İngiltereye bağlı olmadığını ve ülkede tamamen egemen duruma geçtiğini ilân etti. Böylece, ülkedeki 220 bin Avrupalı çiftlikçi, tüccar ve fabrikatörün «bağımsızlığı», buranın Zimbabve denilen 4 milyonluk yerli halkını fiilen esarete mahkûm ediyordu.

Rodezyada bu türlü bağımsızlığın ilânı, ırkçılara, ülkede tıpatıp Güney Afrika Cumhuriyetindeki aynı bir yönetim sistemi kurma imkânı verdi. Yani beyaz olmyan ahali için belge taşıma kanunları, zorunlu çalışma ve politik hayattan tamamen uzaklaştırılma gibi kayıt ve şartlar, tek sözle Güney Afrika Cumhuriyetinde resmen ilân edilmiş olan Aparteyda Doktrini tümüyle uygulanmaya başlandı. Rodezyanın beyaz efendileri bunu gizlemeye de lüzum görmediler. Yan Smit, açıktan açığa, «Bizim tutumumuz Güney Afrikanın tutumunun aynıdır.» dedi.

Rodezyada yönetimin ırkçı zorbaların eline geçmesinden belirli ölçüde İngiltere sorumludur. Onlara silâhlı kuvvet veren, Afrikalıları gerçekte seçim haklarından da yoksun eden bir Anayasayı memlekete dayatan İngilteredir. İngiliz hükümetinin bu tutumu, herşeyden önce, emperyalist tekellerin bu zengin Afrika memleketinde egemenliğin sömürücü beyaz azınlığın elinde bulunmasında doğrudan doğruya çıkarları olmasıyla bağlıdır. Şimdiki rejim, bütün göstermelik «âsiliği» ile beraber, burada tekellerin çıkarlarının korunacağını, memleketin doğal zenginliklerinin ve

ucuz işgücünün başıboş sömürülmesiyle elde ettikleri astronomik kârların devam edeceğinin garantisidir.

İrkçıların Rodezyadaki bu alçakça hareketi, bütün dünyada derin bir hoşnutsuzluk uyandırdı. Sosyalist memleketler hükümetleri, Yan Smit rejimini tanımadıklarını, yerli halkın kendi kaderine kendisi hâkim olmak için yürüttüğü haklı mücadeleyi desteklediklerini belirten bildiriler yayınladılar.

Birçok Afrika devletleri de görüşlerini açıkça belirttiler. Bu cümleden olarak Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanı Nasır, Mısırın kendini Rodezya hükümetiyle savaş halinde saydığını ve ilk tedbir olarak Süveyş Kanalı'nı bütün Rodezya gemilerine kapadığını ilân etti.

Gine Başkanı Seku Ture şöyle dedi: «Biz bütün Afrika devletlerini Rodezya ile harp halinde sayıyoruz. Gine artık bu amaçla askeri kontenjan hazırlamış bulunmaktadır.»

Ayrıca Gana, Kongo (Brazavil) ve daha birçok Afrika memleketi Rodezya yerli halkına yardım için askeri kuvvet gönderilmesini teklif ettiler.

İngiliz tekelleri, Afrikalıların Rodezya işlerine kesin müdahalesini önlemek için her vasıtaya başvuruyorlar. Zira böyle bir müdahaleyi önleyemezlerse, bunun, Rodezyadaki egemenliklerinin temelini oyacağını biliyorlar. Vilson hükümeti, dünya efkârını teskin etmek için, bizzat kendisi önyak olarak, Rodezyaya karşı geniş ölçüde milletlerarası ekonomik zecri tedbirler alınmasını teklif etti. Oysa bu gibi tedbirler Güney Afrika Cumhuriyetine karşı birkaç yıldır uygulanmakta ve hiçbir olumlu sonuç vermemektedir. Bunu iyi bilen İngilterenin maksadı, Rodezyada işlerin nasıl gelişeceğini izlemek üzere vakit kazanmaktır. Hesabı da şöyleydi: Ya zecri tedbirler hiçbir sonuç vermiyecek, amma kazanılan vakit Rodezyada statükonun yerleşmesi olanağını yaratacak, ya da en iyi ahvalde, ekonomik güçlüklerin baskısı altında Smit hükümeti düşecek. Sonra onun yerine, aynı beyaz azınlığın içinden, daha ılımlı, daha esnek politikacılardan bir grup işbaşına gelecek ve bu yeni iktidar, ülkede tekerci kapitalin durumu ve çıkarları aynen ve tamamen korunmak şartıyla, Afrikalılara bazı sınırlı haklar tanıyacaktır.

Amerikaya gelince, Rodezya konusunda Amerikan yönetici çevrelerinin politikası tam bir ikiyüzlülük örneğidir. Bu çevreler ırkçılığı sözle yeriyor ve ekonomik zecri tedbirleri destekliyeceklerini ilân ediyorlar. Gerçekte ise, bütün bunlar gösterişli bir jestten öteye geçmiyor. Netekim, Birleşik Amerika hükümeti, Rodezyaya silâh sevkiyatına ambargo koyduğunu ilân etti. Oysa Rodezyaya artık yeteri kadar silâh sevk edilmiştir ve Amerika bu sevkiyatı 1963 te durdurmuş bulunmaktadır. Amerika bir de Rodezyadan şeker ithali üzerine (yılda 6 bin ton) ambargo koymuştur ki, bu da ne Amerikan, ne de Rodezya ekonomisine şu kadarlık etkisi olacak bir tedbir değildir. Kaldı ki, Amerikan tekellerinin ihtiyacı olan krom ve lityum Amerikan pazarına alabildiğine akıp durmaktadır.

Rodezyanın yalnız Batı emperyalist çevrelerinde değil, bizzat Afrikada da sadık kafadarları olduğu gözönüne alınırsa, ekonomik zecri tedbir-

lerin etkisizliği apaçık ortaya çıkar. Güney Afrika gazetelerinden Sandi Tayms, «Güney Afrika Cumhuriyeti, Rodezyanın nasıl batacağına kenardan seyirci kalamaz.» diye yazdı. Portekiz sömürgecileri de, Rodezyada Smit'in Afrikalıları aleyhtarı rejimini mutlak surette destekliyorlar. Zira, Rodezya, Salazar'ın yurtluk diye çöreklediği ve kurtuluş uğrındaki halk savaşının gittikçe genişlediği Mozambik ile Angola arasında bir çeşit köprü hizmeti görmektedir.

Dünya basınında çoktandır yer alan söylentilere göre, Smit ile Fervurd ve Salazar arasında gizli bir anlaşma bağlanmıştır. Bundan da «Beyaz Afrika» dedikleri açık bir askeri-politik blok meydana getirilmesi tehlikesi doğmaktadır. Böyle bir blokun amacı Afrikada milli kurtuluş hareketini durdurmadır.

Emperyalizmin Asyada ve Afrika güneyinde eylemlerini arttırması bütün Afrika ülkelerinin politik hayatı üzerinde şu veya bu ölçüde etkisini göstermektedir. Bu cümleden olarak, emperyalistlerin kendi yerli kuklaları vasıtasıyla entrika çevirmeye devam ettikleri Kongoda (Leopoldvil) politik mücadele şiddetlenmekte ve genişlemektedir. Bundan bir müddet önce, Konakri'de, gericilerin, Başkan Sekutüre'yi alaşağı edip Gine'de emperyalistlerin istediği gibi bir rejim kurmayı hedef tutan bir komplo hazırlığı ortaya çıkarıldı. Sudan'da «Al-Uma» Partisinin, «Müslüman Kardeşler» Cemiyetinin ve Milliyetçi Birlik Partisinin sağcı unsurlarının baskısı sonucunda, memleketin Kurucular Meclisi, Sudan'ın nice yıllardanberi illegal şartlar altında yiğitçe mücadele eden ve bütün ilerici kuvvetlerle elele vererek, emperyalist taraftarı Abud diktasının devirilmesi ortamını yaratan Komünist Partisinin yasaklanmasını öngören bir tasarıyı kanunlaştırdı.

Fakat, hayatın da gösterdiği gibi, gericiliğin üstüngelme umutları kurasığında kalıyor. Afrikada emperyalizm ajanlarının maskeleri sıyrıldıkça sıyrılıyor, ve bunlar halkların gözünden düşüyor. Böylece, Afrikalılar emperyalizmin saldırgan cibilliyetini daha açık olarak görüp kavıyorlar. Politik ve sosyal çelişmeler keskinleşiyor. Afrika proletaryasının sınıf bilinci artıyor. Bu proletarya, köylüleri ve orta tabakaları da, Afrikada devrimin daha da gelişmesi yolunda, yeni-sömürgeciliğe karşı mücadeleye çekiyor.

Viyetnam üstüne savaş:

Hindi-Çini'de onbir yıl süren saldırıları boyunca, Pentagon strateji uzmanları, Saygondaki kuklaları ile beraber, Güney Viyetnam halkının milli kurtuluş savaşını boğmak veya – kendi deyimleriyle – Güney Viyetnamda «barışı hâkim kılmak» için hazırladıkları stratejik ve taktik plânlarını defalarca değiştirdiler ve geliştirdiler.

Amerikanın sömürgeci macerası «Eskalasyon» un yeni basamağı, Birleşik Amerika silâhlı kuvvetlerinin en geniş ölçüde savaşa katılmasını öngörüyor, ve bundan ötürü savaş artık düpedüz Amerikanın savaşı oluyor. Karakteri bu olan yeni basamağı, işgâlciler «ara, bul ve ez» for-

mülü ile ifade ediyorlar. Bu yeni taktiğin amacı, gerek sayı bakımından, gerekse silâh niteliği bakımından kat kat üstün olan Amerikan—Saygon karma askeri kuvvetleriyle, Güney Vyetnam Kurtuluş Ordusunun canlı gücünü yavaş yavaş ezip yoketmektir.

Ne var ki, Amerikan Komutanlığı yukardaki formülün «ezme» kısmı şöyle dursun, birinci kısmını, yani önce «arayıp bulma»yı çokluk gerçekleştiremiyor. Gerçi, Güney Vyetnamdaki Amerikan askerlerinin durmadan artırılması halkın savaşını alabildiğine ağırlaştırıyor ve büyük kayıplara mololuyor. Böyle olsa da, son aylarda Kurtuluş Ordusu ve çeteler yeni ve büyük başarılar sağladılar.

Bugün Pley-Me bölgesindeki çetin çarpışmaların sonuçları bütün dünyaca bilinmektedir. Bu kesime en seçme to Burlarını yığan Amerikalılar, gazete muhabirlerine verdikleri demeçlerde, bu operasyonla güdülen amacın «mümkün olduğu kadar çok çete öldürmek» olduğunu söylemekten hiç utanmadılar. Ama Amerikan Komutanlığının bu plânları tamamen suya düştü. Paraşütle indirdikleri seçme taburlar burada kaponada düşürüldü. Ve Amerikan basını, bu kesimdeki askeri harekâtın gidişine dair başarı haberleri yerine, Amerikan kayıplarında bir «yeni rekor»u bildirmek zorunda kaldı.

Amerikan müdahalecilerinin personel ve teknik kayıpları önemli derecede arttı. Yalnız Kasım ayında, Güney Vyetnam yurtseverleri, Amerikalıların 4 piyade ve 4 zırhlı taburunu hezimete uğrattılar. İki oy içinde Amerikalılar 8.700 ölü ve yaralı verdiler, 120 tank ve zırhlı araba kaybettiler. Aynı süre içinde, Vyetnam kurtuluşçuları, Amerikan hava üslerine yaptıkları hücumlarla 300 kadar uçağı safdışı ettiler. Yurtseverler, Ekim ayı sonunda, Do-Nang ve Çu-Lay'daki büyük Amerikan üslerine yalnız bir gece yaptıkları baskında makineli tüfek ateşiyle 57 Amerikan uçağını (47-si tepkili av uçağı) kullanılmaz hale getirdiler.

Vyetnam Demokratik Cumhuriyetine karşı hava hücumları «eskalasyon»u da Amerikan hava kuvvetlerine çok büyük kayıplara mal oluyor. Aralık ayı başında Kuzey Vyetnamda 812 Amerikan uçağı düşürüldü. «Taym» dergisinin itiraf ettiğine göre, bu barbarca hava hücumlarına katılan Amerikan pilotlarının bu bombardımanlara «mahkûm misyon» adını vermeleri hiç de rasgele değildir.

Kurtuluş Ordusu düzenli birliklerinin ve çetelerin Amerikan işgâlcilerine ve kukla Saygon hükümet kuvvetlerine karşı geçen yılın sonbaharındaki başarılı çarpışmaları, Vyetnamdaki savaşta nitelik bakımından değişiklikler olduğu gösteriyor. Saldırganlar askeri harekâtı gittikçe genişleterek, kendi teknik vasıtalarına güvendiler ve sömürgeci amaçlarına erişmek için gerek havada, gerekse denizdeki mutlak üstünlüklerinin her şeye yeteceğini zannettiler. Ve piyade muharebelerinden daima kaçındılar. Ama eni sonu yine piyade muharebesiyle yüzyüze geldiler. Bu muharebelerde de, yerli şartlardan iyi faydalanan ve bütün halkın desteğine dayanan Güney Vyetnam silâhlı kuvvetlerinin üstünlüğü apaçık ortaya

çıktı. Amerikalılar harbin en kötü yönü ile karşılaştılar, yani işledikleri cinayetleri kendi asker ve subaylarının kanı ile ödemek durumuna düştüler.

Daha düne kadar, Vaşington resmi propagandası, Güney Vyetnama yeni Amerikan takviye birlikleri gönderilmesinin askeri harekâtın gidişinde köklü bir değişiklik yapacağını ve Amerikan kıtalarının rekor denecek süreler içinde Vyetnam topraklarında başarıdan başarıya koşacağını iddia ediyordu. Fakat olaylar bunun tersini gösterdi. Amerikanın büyük gazeteleri, Güney Vyetnamdaki askeri harekâta dair başarı haberleri değil, rekor denecek sayıda canlı Amerikan kayıplarına dair haberler vermek zorunda kaldı. Pentagon strateji uzmanlarının Saygon Kukla Hükümet kuvvetlerine güveni günden güne azalmaktadır. Geçen yılın yalnız ilk on ayında, Saygon ordusundan 87 bin kişi kaçmıştır ve bu kaçakların sayısı durmadan artmaktadır.

Vaşingtonda bu işleri çekip çevirenlerin karamsar hesapları da buradan geliyor. Onlar artık «bu harp uzun sürecek», «Amerikalılar fedakârlıklara katlanmaya hazır olmalıdır» demeye başladılar. Amerikan basınında, bu «Kore seferinin tekrarıdır» diyen telaşlı sesler yükselmekte ve bu seferi başarmak için Hindi-Çini'deki Amerikan askerleri sayısını 400 bine çıkarmak gerekeceğinden söz edenler görülmektedir.

Amerikan emperyalistlerinin Vyetnam problemini silâhla çözme denemelerinin suya düştüğünün açıkça ortaya çıkması, Birleşik Amerika kamu oyunda da nitelik bakımından değişikliklere yol açtı. Beyaz Saray'ın saldırgan politikası, Amerikan halkının en değişik tabakalarının temsilcileri tarafından gittikçe daha sert şekilde yeriliyor, Amerikan barış savaşçılarının mücadelesi, Vyetnamdaki pis harbe biran önce son verilmesini, oradan bütün Amerikan askerlerinin geri alınmasını ve Vyetnam halkının kendi kaderini tâyin hakkının tanınmasını artık kesinlikle hükümetten isteyenlerin sayısı günden güne artıyor. Bu harekete en değişik sosyal ve politik gruplar katılıyor. Amerikan kamu oyundaki nitelik değişikliğinde göze çarpan en önemli olay da belki budur.

Geçen yılın Kasım Ayı sonunda, Vyetnamda barış isteği ile yapılan, ve katılanların sayısı bakımından eşi görülmemiş olan ve milli ölçüde en büyük politik olay sayılan «Vaşington yürüyüşü» Birleşik Amerikadaki bu kamuoyu değişikliğinin parlak bir belirtisidir. Bu yürüyüş bütün memleketi harekete getirdi ve toplumun en geniş çevrelerinin ilgisini topladı.

Bu yürüyüşün organizatörlerinden biri olan Sınford Gotlib'in dediği gibi, «Vaşingtona yapılan yürüyüş, önemli sayıda Amerikalının, yani görmezlikten gelinmeyecek ve öyle uluorta etiketler takılamayacak kadar büyük bir kitlenin Vyetnam harbine karşı olduğunu ortaya koydu. «Dikkat edilecek bir nokta da, ilerici görüşleri paylaşımayan, fokat Başkan Conson'un maceracı dış politika hattının doğurduğu ve doğurabileceği felaketleri ayık kafayla değerlendiren birçok politikacının da bu yürüyüşe katılmış olmasıdır.

Ünlü Amerikan doktorlarından Benjamin Spok, Birleşik Amerikanın bütün eyaletlerinden gönderilerek yürüyüşe katılan 50 bin kişinin ortak duygularına tercüman olarak şöyle dedi: «Biz, hükümetin ne büyük hatalar yaptığını, memleketi kazanamayacağımız bir harbin uçurumuna nasıl batır-
dıkça batırdığını görüyoruz. Bizden başlangıçta onbinlerce ve eninde sonunda yüzbinlerce kurban istiyecek olan bir harbe, yurdumuzun yüksek menfaatlerine asla cevap vermiyen bir harbe, Amerikayı bütün halkların gözünden düşüren bir harbe batıyoruz. Oysa biz yurdumuza karşı sevgiyle doluyuz. Biz, hükümetten, Viyetnam halkını kendi yönetimini seçmekte serbest bırakmasını ve böylelikle dünyada memleketimizin yitirdiği itibarını tekrar kazanmasını istiyoruz.»

Viyetnamda barış şiarı altında yapılan Vaşington Yürüyüşü'nün başarısı rasgele değildir. Bu yürüyüş, Vaşingtonun saldırgan politikasını öfkeyle yeren, emperyalistlerin kirli emelleri uğruna ölmek istemediklerini açıkça haykıran milyonlarca Amerikalının duygularını yansıtıyor. Şüphe yok ki, bu güçlü protesto gösterisi, memlekette barış için savaşılan bütün ilerici ve demokratik kuvvetlerin hareketine daha büyük bir canlılık verecektir. Netekim, geçenlerde Birleşik Amerikanın harp aleyhtarı 140 kadar sosyal teşkilatından temsilcilerin katılmasıyla bir Genel Milli Konferans toplanmış ve bu Konferansta, Viyetnamda barışın sağlanması için bundan sonra girişilecek faaliyetin programı hazırlanmıştır.

Barış dâvasını kutsal belliyen, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı olan, yeni bir harp istemiyen herkes, Birleşik Amerikanın gayet tehlikeli saldırı politikasına karşı güç ve hareket birliği yapmamız gereğini gittikçe daha açık olarak kavramaktadır.

Günden güne aydınlığa çıkan bir gerçek de, bütün anti-emperyalist güçlerin birliğini sağlamlaştırma lüzumuna herhangi bir şekil altında karşı gelen herkesin, saldırganların değirmenine su taşıdığı, kahraman Viyetnam halkının kurtuluş savaşına belirli ölçüde zarar verdiği.

Yan Prajski

Komünizm savaşı kahramanları

Konstantina Peres

İspanyanın bir kahraman evlâdı daha Franko terörüne kurban gitti. Astorya maden bölgesinde adı-sanı efsaneleşen, hür ve demokratik İspanya uğrunda, insana yakışır bir hayata kavuşma mücadelesi saflarında erkekleri ve oğullarıyla omuz omuza yer alan kadınlardan biri olan Konstantina Peres de Bayon da 14 Ekim 1965 günü hayata gözlerini kapadı.

Yoldaşları ve dostlarının Tina diye çağırdıkları Konstantina Peres, öldüğü zaman 37 yaşını henüz tamamlamıştı. Fakat o, bu kısacık ömrünü gerçek bir yurtsever-devrimci olarak yaşadı.

Konstantina Peres İspanya Komünist Partisi'nin Merkez Komitesi üyesiydi. Parti hayatının özellikle son yıllarında ateşli bir savaşçı olarak kendini gösterdi. Astorya madencilerinin, dünyaca bilinen ve kahramanlık örnekleriyle dolu grev ve gösterilerine aktif olarak katıldı.

Bu genç kadın daimi olarak izleniyordu. Defalarca hapse atılmış ve işkenceler görmüştü. Franko'nun kiralık cellâtları, bu komünist kadının hem değerini ve direnme gücünü, hem de ciddi bir hastalığı olduğunu gayet iyi biliyorlardı.

Tina, 1963 yılında, madenci kadın arkadaşı Anita Branya ile beraber tutuklandı. Frankocular ikisine de barbarca işkence ettiler. Bu kadınların gösterdiği kahramanca direnme karşısında bir kat daha kuduzlaşan cellâtlar, pençelerine düşürdükleri kurbanlarını mümkün olduğu kadar çok horlamaya karar verdiler ve her ikisinin de saçlarını dipten kıktılar. İspanya yöneticilerinin böylesine hunhar tutumları, memleket içinde olduğu gibi, memleket dışında da bir hiddet dalgasının kabarmasına sebep oldu. Birçok sosyal kuruluşlar temsilcileri ve ünlü toplum adamları, yayınladıkları bildirilerle, verdikleri demeçlerle ve gönderdikleri telgraflarla, Franko polisinin başvurduğu insanlıkdışı metodları protesto ettiler.

K. Peres hapisten çıktıktan sonra mücadeleye daha aktif olarak katılmaya başladı. Geçen yılın 20 Martında, Sama de Langreo (Asturya) Sendikalar Merkezi önünden, polisin daha önce tutukladığı arkadaşlarının serbest bırakılmasını isteyen madencilerin gösteri kabileleri geçiyordu. Tina bu gösteri kolunun en başında yürüyordu. İşte o gün yeniden tutuklandı ve yine hapse atıldı. Bu sefer de en gaddar işkencelerle yüzyüze idi. Bu yüzden Tina'nın sağlığı daha da bozuldu. Çektiği ıstıraplar ağır tahribat

yapıyordu. Bu kahraman kadın hapiste öldüğü takdirde bütün sorumluluğun kendilerine düşeceğinden korkan Frankocular, Tina'yı geçici olarak serbest bıraktılar. Ama Tina ile beraber tutukladıkları onaltı yaşındaki kızı Blankita'yı içerde olokoydular.

Sayırsız dertler, ruhi ve bedeni ıstıraplar Konstantina Peres'in trajik sonunu çabuklaştırdı. Ölümünden birkaç saat önce yazdığı mektupta bunu kendisi de böylece belirtiyor. İspanya Komünist Partisine hitabeden bu mektup, Tina'nın partisine, işçi sınıfına, halkına bağlılık ve sadakatine tanıklık eden heyecan verici bir belgedir. Kahraman Tina mektubunda şöyle diyordu: «Dilerim ki, ben, faşist cellâtların hışmına uğrıyan son kurban olayım. Komünist olarak yaşadım ve komünist olarak ölmek istiyorum. Beni partimin bayrağı altına gömün.»

K. Peres tam dediği gibi öldü. Onun ölümü, Komünist Partisi için, Astorya madencileri ve emekçileri ve bütün İspanya halk yığınları için ağır bir kayıptır. Onun ölümüyle, İspanyanın nice ıstıraplar çekmiş kahraman kadınlarının en yüksek niteliklerini kişiliğinde somutlaştıran en değerli ve en iyi komünistlerinden biri daha saflardan ayrıldı. Onun bütün ömrü, madencilerin ve halkının bahtiyarlığı uğrunda hayatını hiçe sayarcasına savaşmanın canlı örneği idi.

K. Peres'in örnek hizmeti de bu mücadeleyi kesin zafere kadar esinleyip yüreklendirecek ve onun adı İspanyanın hürriyeti için savaşan gerçek yurtseverlerin belleğinde yoşuyacak, onlarla beraber ebedileşecektir.

F. A.

Konstantina Peres'in deklârasyonu

«Ben, Bayon'un eşi ve Blankita'nın annesi Konstantina Peres, ölmezden önce, İspanya Komünist Partisinin bütün üyelerine, özellikle Başkanımız Dolores Ibaruri ile kahraman Genel Sekreterimiz Santiago Karilio'nun yönettikleri Merkez Komitemize ateşli selâmlarımı göndermek istiyorum.

Bu satırlarımla, aynı zamanda, Astorya, Pio Tinto ve Puertolyano kahraman madencilerine, Madrit, Katalonya demir-çelik işçilerine, Kastilya, Estramadura ve Endülüs köylülerine, İspanya üniversitesinin cesur öğrencilerine ve öğretim üyelerine, Franko diktatorasına karşı şu veya bu şekil altında mücadele eden bütün kadınlara ve annelere, politik veya başka sebeplerle memleketi terketmiş bulunan bütün İspanyol mültecilerine hitap ediyorum.

Ve hepinizin önünde belirtmek istiyorum ki, bu yılın 20 Martında Sama de Langreo Sendikalar Merlezi önündeki gösterimiz sırasında, Franko rejiminin kiralık katilleri tarafından, diğer kadın arkadaşlarım ve kızım ile beraber gaddarca döğülmem ve daha sonra hapse otılmam yüzünden sağlık durumum son derece bozuldu. Ölümüne yalnız Franko cellâtları

sebepe olmuşlardır. Dilerim ki, ben, faşist cellâtların hışmına uğrıyan son kurban olayım.

Sizlerden bir tek dileğim var: Birlik olunuz!

Yaşasın milli anlaşma politikası!

Yaşasın genel politik grev!

Yaşasın İspanya Komünist Partisi!

«Tina Peres de Bayon.»

Batı almanyada işçi sınıfını sömürme metodları üstüne

(12-nci sayıdan devam)

II

1.000 kadar işçi çalıştıran fabrikalarda bu oran yalnız yüzde 2,1 dir. Fabrikalardaki büro işçilerinden yüzde 67'si 49 kadar işçi çalıştıran fabrikalardadır. Oysa 1.000 kadar işçi çalıştıran fabrikalarda yüzde 5'tir. Daha 23.Aralık 1961 de «Hanover basını» «çırak yetiştiren sanayi işletmeleri boşvuron 10 kişiden 9-unu geri çevirmelidir» diye yazıyordu. Çıraklara verilen para, uzmanlara rakib olmalarını önleyecek derecede aşağı tutulmuştur. Çırak yetiştiren iş yerlerinden yüzde 15'i, küçük sanat ekonomisinin büyük işletmeleri, tekeller ve şirketler tarafından kurulmuştur ve onlar tarafından kontrol edilmektedirler. Büyük fabrikalar ve tekeller kendilerine gereken çırakları, fabrikalara ait yetiştirme işletmelerinden tedarik etmektedirler. Bununla iki hedef gütmektedirler: Evvelâ kendi modern okullarına, kendi tekellerinin üretim ve kârını sağlayacak gereken bilgi ve ustalıkları vermektedirler. Bundan başka buralarda, tekele bağlı öğretmenler eli ile kaliteli bir işçi temeli yetiştirmekte ve bu işçilerle kendi istedikleri şekilde «iyi bir fabrika havası» yaratmaktadırlar.

Eğitim kurumlarında durum savunulamaz haldedir. Eğitimde durum öylesine kötüdür ki, durum büyük sanayi ve sermaye için bir tehlike teşkil ediyor. Bunun için hükümet bu yönlerden tenkit edilmektedir.

Bavieryada ekicilik kabiliyet ve vergilerini tesbit etmek maksadı ile 954 okulda yoklama yapıldı. Yoklamaya tâbi tutulan öğrencilerden yüzde kırk dördü eğitimlerini devama elverişli görüldü. Bunların üçte ikisi işçi ailelerinden gelmekte idi. Bu oran hemen hemen bütün cumhuriyet için geçerli sayılabilir. Oysa burslar ve önemli maddi yardımlar olmadan işçi çocuklarının üniversite ve yüksek okullara devam etmeleri imkânsızdır. «Hon-nefer modeline» göre hükümetin resmi yardım programı en çok 250 marktır. Ve bu yardımın bir kısmı da geri verilmelidir.

Tekelici burjuvazinin eğitim şartlarının düzenlenmesini istemesinin önemli sebeplerinden biri de, Alman Demokratik Cumhuriyetinin ve öteki sosyalist memleketlerin bu alanda kaydettikleri belirli ilerlemeleridir.

Demokratik Alman Cumhuriyetinde Federal Almanyada söylendiğinin aksine, bir yahut iki sınıflı köy okulları artık kaldırılmıştır. Köylü halkın

çocukları modern merkez okullarında, şehir çocuklarından tamamen fark-sız bir eğitim görürler. Kızlar da erkek çocuklar gibi, eğitimlerini devam ettirmek ve bir meslek sahibi olmak hakkına sahiptirler. 10.000 nüfusa düşen öğrenci yahut talebe oranı Demokratik Alman Cumhuriyetinde 160'tır. Federal Almanyada ise bu oran 47'dir. Federal Alman Cumhuriyetinde talebelerin % 7'si. Demokratik Alman Cumhuriyetinde ise % 50'si işçi ve köylü çocuğudur.

Devamlı tenkitler, ailelerin, öğretmenlerin, sendikaların, gençlik ve kültür örgütlerinin enerjik istekleri, federal ve eyalet hükümetlerinin eğitim politikasında karşılaştıkları zorluklar bu alanda belirli bir hareket yaratmıştır. Ekonomist Eddingin ve kaydettiği gibi, bu affedilmez durum yarın yalnız yabancı işçilerin değil, bilginlerin, teknisyenlerin ve mühendislerin ithalini de kaçınılmaz hale getirecektir. Bu durum ayrıca, işçi sınıfına özellikle sendikalara başarılar elde etmek için büyük imkânlar vermektedir.

Sendikaların rolü ve işçi sınıfının sosyal durumu

Sendikalar ve sosyal-demokrasî. İşçi sınıfı, sosyal ve ekonomik durumunu iyileştirmek savaşında bu gün her şeyden evvel sendikalara dayanmaktadır. Bunlar, işçi sınıfının en geniş ve onun bütününü üzerine en kuvvetli etki yapan örgütlerdir. Batı Almanyanın özel şartları içinde – Sosyal-Demokrat Partisi idarecileri geniş ölçüde sağdadırlar. Komünist Partisi yasak edilmiştir Sendikaların önemli bir politik rol oynamak ödevi de vardır.

Birleşik sanayi sendikaları temelinde örgütlenmiş sendikalar, yıllardan beri ekonomik, sosyal ve politik hayatın değişik alanlarında savundukları durumlar, daha fazla sınıf karakteri ile Sosyal-Demokrat Partisi idarecilerinin tutumundan ayrılmaktadır. Bu tutum programlarının başlıca noktalarında görüldüğü gibi, bu gün mevcut sosyal ve politik şartların kıymetlendirilmesinde de görülmektedir. Böylece kapitalist Almanya tarihinde ilk defa sosyal-demokrasinin solunda yer almışlardır. Sosyal-demokrat idareciler, meşhur «blok politikası» ile tekeli sermaye ile açık iş birliği yararına, hattâ reformcu fikirlerinden vaz geçmişlerdir.

Metalurji veya kimya üretimi gibi kuvvetli sanayi federasyonlarını temsil eden etki sahibi sendika isarecileri, ekonomi ve devlet içinde tekel iktidarını geriletmeye yarayacak sosyal ve ekonomik reformlar için bir sınıf pozisyonu savunuyorlar. Sosyal-demokrat Partisinin «Godesberg programı» dedikleri yeni programları sınıf karakterine sahip, istek ve kıymetlendirmeleri «temizlemiştir». Bu öyle bir programdır ki, sosyal-demokrasiyi devlet tekelciliği sistemi içine almayı hedef gütmemektedir. Oysa 1963'te kabul edilen Alman Sendikalar Birliği (DGB) yeni temel programı bir çok esaslı alanlarda sınıf anlayışına dayanmaktadır. Program Federal Almanyanın son yirmi yıllık gelişmesini şöyle çizmektedir:

«Federal Almanyanın gelişmesi, eskiden var olan mülkiyet ve iktidar ilişkilerinin kurulmasına yönelmiştir. Büyük patronlar kuvvetlenmiştir. Sermayenin merkezlenmesi durmadan artıyor. Küçük işletmeler ya kayboluyor ya da büyüklere bağımlı hale geliyor. Gündelikçiler, yani halkın ezici çoğunluğu, eskiden olduğu gibi üretim araçları mülkiyetine sahip olma imkânının dışında bırakılmışlardır. Çalışma gücü bu gün de onların tek gelir kaynaklarıdır.»

Sendikaların, kuruluş yılları sayılan 1945–1946 dan bu yana ki devre için hazırladıkları bilanço, işçi sınıfı önünde duran işleri ve işçi sınıfının bu günkü durumunu açıkca göstermektedir. Bu durum son yirmi yıl içinde nisbi olarak değişmiştir.

Harb sonrası işçi hareketi. 1945'den sonra işçilerin ve onların siyasi ve sendikal örgütlerinin büyük çoğunluğu, faşist ve militarist kuvvetlerini yok etmenin ve bütün Almanya için demokratik sosyal bir düzen kurmanın kaçınılmazlığı konusunda anlaştılar. Bu eğilim bütün işgal bölgelerindeki sendikaların birlikte faaliyetlerinde ve dokümanlarında görülmektedir. Bu işbirliği sayesinde Almanyanın Batı bölgesinde politik, ekonomik ve kültürel alanlarda burjuva demokratik kurumlarını elde ettiler. Birçok landlarda (eyalet) komünistler, sosyal-demokratlar ve sendikacı militanlar birlikte, tekelleri «konzern»lerin sosyal mülkiyet haline getirilmeleri hakkındaki kanunu ve ilerici anayasalar kabul ettirdiler. Halk çoğunluğunun desteğini sağladılar.

Batı Almanyanın zengin burjuvazisi ve emperyalist işgal kuvvetleri bütün gayretleri ile işçi örgütlerinin birliğine engel olmaya çalıştılar. Evvelâ sağcı sosyal-demokrat ve sendika idarecilerinin yardımı ile iki işçi partisinin iş birliğine ve birleşmesine, aynı zamanda bütün Almanyada sendika hareketinin birliğine engel oldular.

Bu, eski tekeller ve militaristlere, ekonomi, devlet ve ordudaki eski durumlarını tekrar elde etmelerine meydan verdi. İşçi sınıfının kuvvetleri parçalandılar, zayıfladılar ve eski hegemonyanın tekrar kurulmasına engel olamadılar. Gerici kuvvetler, sağcı sosyal-demokrat liderlerin yardımı ile, işçi sınıfının geniş çevrelerini anti-komünizm mikrobunu ile bulaştırmaya yeniden muvaffak oldular.

Bunun içindir ki, yeniden kuruluş devrinde işçi sınıfının politik gücü yeteri kadar kuvvetle kendini gösteremedi. Sosyal-demokrasinin ve sendikaların sağcı liderleri militaristleşmenin çeşitli aşamalarına karşı ve demokratik ve sosyal haklar için olan muhalefet akımlarını frenlemeyi başardılar. Şu son yıllarda işçi sınıfının faaliyeti çoğunlukla, kuvvetlenmekte olan tekelleri sermayenin ekonomik ve politik kuvvetlerine karşı bir savunma savaşında toplandı. Harp ve silâhlanma politikasına ve şu son zamanlarda anti-demokratik olağanüstü hal kanunlarına karşı, sosyal ve demokratik haklar için kuvvetli yığın çıkışları, sosyal ve ekonomik haklar, politik ve demokratik hakların korunması ve genişletilmesi için işçi sınıfı arasında kuvvetlerin gelişmekte olduğunu göstermektedir.

Tekelci sermaye ve onun paraca beslediği hükümet, sendikaları devlet tekelciliği sistemi içinde almaya çalışmaktadırlar. Bunun için de Alman sendikacılığının geleneksel reformcu metotlarını ve anlayışını inkâr edenler bile bugün sermaye ile iş arasında iş birliğine taraftar sendika liderlerine dayanmaktadırlar. Böylece sendikacılıkta birbirinden gittikçe daha fazla ayrılan iki hat belirlemektedir. Bunlardan biri genel olarak sınıf pozisyonuna dayanmakta ve derin demokratik ve sosyal reformlar istemektedir. İkincisi ise sendikacılığın özel pozisyonlardan istekle ayrılmaktadır. Sosyal-demokrat ve komünist partileri üyeleri, işçiler, köylüler, partizizlerin sendikaların bağımsızlığını tekelci sermaye ve hükümet karşısında koruyabilmek ve onu daha da kuvvetlendirmek için ciddi gayretler göstermeleri gerekecektir. Bunun için savaşıyor yığın teşkilâtlarının özelliklerini kaybetmemiş bir sınıf pozisyonunda kalmaları gerekmektedir.

Örgütlenmiş ve örgütlenmemiş işçiler. İşçi sınıfının bu günkü örgütlenme oranının bütünü ile yeter derecede olduğu söylenemez. Zira işçi, ve memurlardan yalnız dörtte biri sendikalara üyedirler. 1964'te sendikaların 6.430.978 üyesi vardı. İşçi sınıfının değişik kategorilerinde kadın ve erkekler arasında örgütlenme bakımından derece farkları vardır.

1954'le 1964 arasında sendika üyelerinin sayısı 300.000 kişi artmış olmasına rağmen, örgütlenmiş ve örgütlenmemiş emekçiler arasındaki oran azalmıştır. Zira emekçilerin sayısı önemli sayılabilecek derecede artmıştır. Örgütlenmiş ve örgütlenmemiş emekçiler arasındaki en elverişli oranı büyük işletmelerde bulmak kabildir. Buralarda çoğu zaman emekçilerin yüzde 80'inin DGB sendikalarından her hangi birine üye oldukları görülmektedir. Memurlar arasında örgütlenme derecesi işçilere kıyasla daha düşüktür. 480.000 memurun Batı Alman Memurlar Sendikasına (DAG) ve 61.000 memurun da memur ve sanayi sendikasına üye olmasına rağmen, memurların örgütlenme oranı ancak yüzde 23'ü bulmaktadır. DGB-nin imkân ve üyeleri bakımından en kuvvetli sendikası metal işçileri sendikasıdır. (1.900.000) üyesi vardır. Kamu ulaştırma ve heberleşme işçileri sendikası (1 milyon üyeli). Kimya, kâat ve keramik sanayii işçileri sendikası (530.000 üyeli). Ve marangozlar, duvarcılar ve toprak kazıcıları sendikası (500.000 üyeli) yer alır. DGB içinde üye sayısı fazla sendikalar önemlice bir etkiye sahiptirler. Bu her şeyden evvel kapitalist dünyanın gelişmekte olan bir sanayi kolunun yani metal sanayii ve Batı Alman Metal İşçileri Sendikası için doğrudur.

Sendikaların yeni programı. Alman Federal Cumhuriyetinin sosyal ve politik gelişmesi, son yıllarda sendika hareketinin önemini bir hayli arttırmıştır. Bu durum Alman Sendikalar Birliğinin (DGB) 1963 Kasımında olağanüstü Kongresinde kabul edilen ana programında yansıtılmıştır. Bu program sendika hareketinin iki ana hattı arasında olmasına, tekelci sermayenin egemenliğinde olan Alman devleti hakkında hayaller beslemesine, karanlık noktaları olmasına rağmen şu esasları da kapsar: Program bazı işleri başarabilecek bir plâtfomdur. Bununla tekellere karşı

bağımsızlık ve muhtariyet hedeflerine varılabilir. Öyle bir platform ki sosyal-demokratlar, komünistler, köylüler ve partisiz emekçiler arasında iş birliğini sağlayabilir.

Sosyal ve ekonomik alanlarında önemli istekler ileri sürüldü. Örneğin sosyal ve ekonomik reformlara ulaşabilecek şekilde, işçi memur ve sendikaların haklarının genişletilmesi teklif edildi. İlk plânda gelen işletmelerin ve bütün sanayi kollarının millileştirilmesi teklifi tesbit edildi. Gündeliklere gelince, sendikalar bu alanda aktif bir politikanın, milli gelirden gündelik ve aylıklara düşen payın arttırmanın, kârları azaltmanın kaçınılmazlığı üzerinde durdular.

Programda uzun bir sosyal istekler listesi vardır. Bunlar arasında meselâ şunları kaydetmek kûmkündür: İş gününün yeniden kısaltılması. Tatillerin arttırılması. Emeklilik yaşının indirilmesi. Emekçilerin, otomasyon ve rasyonalizasyon sonucu işten çıkarmalara karşı korunması. İşletmelerde serbest sendika faaliyeti. Sosyal sigorta alanında işçi ve sendikalara tam bir muhtariyet tanınması. Mesleki ve genel eğitimin geliştirilmesi. Bu isteklerden bir kısmı popülarize ve belirli bir şekilde formüle edilerek DGB faaliyet programında yer almış ve 1965 Martında kabul edilmiştir. Bu program genel hatları ile Milletlerarası Hür Sendikalar Konfederasyonunun 1965'de kabul edilen Avrupa faaliyet programına benzemektedir.

DGB politik alanda da durumunu şöyle tesbit etmektedir: Barışı korumak, bütün sosyal ilerlemelerin ilk şartıdır. Atom silâhlarının yasağı ve genel silâhsızlanma gerekmektedir. Program ayrıca, her türlü saldırıya karşı demokratik anayasa haklarının korunmasını da istemektedir.

Bu program sağcı liderlere karşı geniş bir savaş sonunda kabul edildi. Bu sağcı liderler sendika politikasını bu gün Alman Sosyal Demokrat Partisi tarafından, hükümet ve büyük sermaye ile «ortaklaşa» uygulanan politika ile birleştirmeye çalışmakta idiler. Marangozlar, duvarcılar ve kara yolları işçileri sendikası başkanı George Leber tarafından yöneltilen DGB içindeki azınlık, sosyal iş birliği politikasından yana olduğunu, Batı Alman ordusunun atomla silâhlanmasını doğru bulduğunu ve demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldıracak olan olağanüstü durum kanunlarını desteklediğini ilân etmektedir. Alman Sosyal Demokrat Partisinin son kongresinde görülenin tersine, DGB-nin son kongresinde sağcı güçler yeni program üzerindeki münakaşa ve tartışmalarda yenilgiye uğramışlardır. Bununla beraber sendikalarda parçalanma tehlikesi hiç bir zaman ortadan kalkmış değildir. George Leber gibi sendika liderleri tekelsel sermayeyi ve Bonn hükümetini destekliyor ve kendilerini «zamanımızın» sendika liderleri olarak ilân ediyorlar. Öteyandan büyük sermaye basını metal işçileri, kimya işçileri sendikalarına ve sendika memurlarına karşı azgınca bir kampanyaya geçmişlerdir. Savaşın bütün sendika memurları sert bir mücadele yürütmek zorunda kalmaktadırlar.

Sendikalar içinde Sosyal Demokrat Partisinden daha sol bir politika savunan sosyal-demokrat memurlar, anti-komünist ön yargılardan kurtul-

muş değillerdir, ve örneğin Alman Demokratik Cumhuriyeti işçi örgütleri ile bağlar kurmayı kabul etmezler. Bununla beraber sendikalar içinde Almanyadaki gerçek durumu kabul etmeyi teklif eden ve iki Alman devleti ve sendika örgütleri arasında konuşmaların başlamasını isteyen sesler çoğalmaktadır.

Komünistler ve sendikalar. Komünistler, sendikaların muhtar işçi politikası için savaş örgütü olma gayretlerini desteklemektedirler. Ve onların sosyal hayat üzerindeki etkilerini arttırmaya çalışmaktadırlar. Alman Komünist Partisi 1963 Kongresinde kabul ettiği program bildirisinde sendikaların rolü hakkında şunları kaydetmektedir:

«Sendikalar yolu ile işçi sınıfının savaş birliğinin geliştirilmesinin önemi gittikçe artmaktadır. Sendikalar işçi sınıfının geniş örgütleridir. Ve bunlar işçi sınıfı üzerinde büyük bir etki yapmaktadırlar. Bu devirde sendikalar ve bütün üyeleri millet hayatındaki önemleri dolayısıyla çok büyük bir sorumluluk taşımaktadırlar. Sendika hareketi işçi sınıfına ekonomide, politikada ve devlette gerçek bir etki sağlamalıdır.»

Tekel idarecilerinin silâhlanma ve harb politikasının demokratik ve sosyal hakları, hattâ halkımızın fiziki varlığını tehdit ettiği göz önünde tutulacak olursa, bu etkinin önemi daha iyi anlaşılır. Bu şartlar içinde sendika savaşı ve sendika hareketi gittikçe artan bir politik karakter kazanmaktadır. Sendikaların kendilerine öz tecrübeleri, özellikle şu son aylar içinde olağanüstü kanunlara karşı savaşta elde edilen tecrübeler, sayısı gittikçe artan bir işçi yığınının şunları anlamalarına yardım etmektedir: Sosyal menfaatlerinin savunulması, atomla silâhlanmaya ve demokrasinin çiğnenmesine karşı bir savaş gerektirmektedir.

Geniş sendikacı çevrelerinde şu inanç yerleşmiştir: Sosyal Demokrat Partisi sağcı idarecilerinin «ortaklık» politikası sendikaların parlâmentoda temsil edilmelerini engellemektedir. Metal işçileri sendikasının başkanı Otto Brenner bu durumun sonuçlarını şöyle karakterize etmiştir:

«Alman Sosyal Demokrat Partisinin milli bir parti olarak hüviyet değiştirmesi, onun bundan böyle yalnız işçi menfaatlerini temsil etmediğini gösterir. Bu durum sendikaları daha fazla politika ile uğraşmaya zorlamaktadır. Çünkü, Sosyal Demokrat Partisinin gündelikçilerden yana olduğu devirlerdeki gibi bu gün artık açık seçik sendikaların politik ve parlâmenter temsilciliği yoktur.»

Alman Komünist Partisi aynı program bildirisinde şu noktaları da kaydediyor: Sosyal Demokrat Partisinin «ortaklaşma» politikasının sonucu olarak sendikalar muhtar bir şekilde, örgütlerinin bütün kuvveti ile fikirleri ve kararları için politik alanda savaşmalıdırlar. Batı Almanyanın 215 namılı proföserinin sendikalara baş vurup onlardan, olağanüstü kanunlara karşı demokrasiyi savunmak için bütün güçlerini ve tecrübelerini kullanmalarını istemeleri ilgi çekici bir olaydır. Bu hedeflere varmak için sendikaların seçim sonuçlarını etkilemeleri ve parlâmentoda isteklerinin desteklenmesi ile ilgilenmeleri gerekmektedir. Tekellerin devletin yardımı ile her

şeyi kararlaştırdıkları, bütün meseleleri kendi menfaat açısından çözmeye çalıştıkları, yani en çok kâr sağlamak peşinde oldukları ve harb hazırlıklarına hız verdikleri bir devirde sendikalar, politika ve yasalar üzerine etki yürütmek zorundadırlar. Geniş ekonomik ve sosyal istekleri yerine getirmek, demokratik haklar için başarılı bir savaş yürütebilmek ve kazanılmış hakları savunabilmek için bu yola gitmek gerekmektedir.

İşçi hareketini hemen bekleyen işler. Şimdiki halde en önemli işler şunlardır: Olağanüstü kanunları başarısızlığa uğratmak. Idareye katılmak hakkının savunulması ve genişletilmesi için savaş yürütmek. Idareye gerçek bir şekilde katılabilmek için, sendikaların faaliyet özgürlüğü, işçi ve memurların politik ve sosyal hakları için işletmelerde ve idare organlarında savaş gerekmektedir. Böylece işçilerin işletme idarelerine katılma hakları bütün üretim, gündelik, çalışma müddeti, sosyal servisler ve tatiller meselelerini, yatırım, aksiyonere dağıtılocak kâr hissesi, amortisman payı problemlerini ve nihayet genel ekonomi politikası sorularını kapsayacak derecede genişletilebilir.

Alman Komünist Partisinin dördüncü toplantısı, idareye katılmanın ve ücret tarifelerinin münakaşalarına katılma haklarının genişletilmesini istedi. Ancak bu savaş sırasında, işçi sınıfının ve sendikaların etkisi artacaktır. Böylece idareye katılma alanında kanunları genişletmek mümkün olacaktır.

Şimdiki halde savaş, işletmelerdeki durumu tesbit eden kanunların tom uygulanmasında, idarelerde emekçilerin temsil edilmesinde ve olağanüstü konunların tehdidine karşı işçi haklarının savunulmasında toplanıyor. Mesele bu kanunlarda emekçi ve sendika temsilcilerini sınıf iş birliğine ve gözleme komisyonlarında susmaya zorlayan hükümlerin kaldırılmasındadır. Biz komünistler bazı sendikaların, gözetleme komisyonlarında ve bütün idareye iştirak anlamına gelen öteki organlarda bulunan temsilcilerinin sendikalar ve kollektifler önünde hesap verme tekliflerini destekliyoruz. Böylelikle bilançoları, kârları, konserlerin ve bankaların pratik işlerinin yönetimini iyice öğrenmek mümkün olur. Ve işçiler kâr ve gündelik ilişkilerini, tekel idarecilerinin gücünü ve bu gücün kötüye kullanılışını açıkca anlamak imkânını bulurlar.

Idareye gerçek katılma, sözüm ona «sosyal iş birliği» anlayışı ile bağdaşamaz. Aksine, idareye gerçek katılma, işçi sınıfı ve sendikaların konsernlere ve devlet tekelciliğine karşı devamlı ve değişmez bir kuvvet kaynağıdır.

Sendikalar programlarında esas sanayi kollarının millileştirilmesini istemektedirler. Eğer sendikalar, büyük silâhlanma işletmelerinin, atom komür, enerji sanayilerinin ve bunun gibi büyük bankaların millileştirilmesi hakkında belirli bir plân kabul etselerdi, bu istek demokrasi savaşında hızla pratik bir anlam kazanırdı. Bu savaşta bütün işçi sınıfını seferber etmek söz konusudur. Bu, milli ekonominin plânlaştırılması hakkında sendika teklifleri hakkında da söylenebilir.

Metal ve kimya işçileri sendikaları gibi öncü sendikaların teknik devrim zorladığı yeni meselelerin tartışılmasına kendi öz istekleri ile katılmaları da çok önemlidir. Bu teknik devrim geniş sosyal ve ekonomik reformları kaçınılmaz kılmaktadır. Gerçekten de bu gün, otomasyon her yıl 1.500.000 işçiyi işsiz bırakmaktadır. Bunlar elverişli konjonktür sebebi ile şimdilik yeni işler bulabilmektedirler.

Batı Alman işçisinin sayı ve örgüt kuvveti, politik ve sosyal durumundan tam olarak fadalanması, ona tekelci sermayenin saldırılarını geri atma, sosyal ve politik durumunu iyileştirmeye imkân verecektir. Sendikalar savaşlarında sosyalist memleketler işçi sınıfının elde ettikleri başarıları daha bilinçli bir şekilde kullandıkları takdirde, işçi sınıfının etkisi daha fazla artacaktır. Öteyandan, sınıf ilişkileri bilincine ermiş sendika üyeleri, devlet tekelci kapitalizmi kadrosu içinde işçi sınıfının sosyal sorununu çözebileceği hayali ile savaşmak zorundadırlar. Bunun içindir ki, işçi savaşının durumu ve geleceği hakkındaki tartışmalar kesin bir önem taşımaktadırlar. Bununla beraber, şimdiye kadar elde edilen ekonomik başarıların, işçi hareketinin politik bakımdan kısmen geri kalışı sebebi ile kaybedilmesi tehlikesi vardır. İşçi hareketinin başlıca ödevi, hükümet çevrelerinin harpçi akımına karşı bütün kuvvetlerini birleştirmede ve böylece Federal Almanyanın barışçı ve demokratik gelişmesinin ilk şartlarını hazırlamakta toplanıyor. Esaslı maddi bir iyileşme, ve temelli reformlar ortak bir savaşla, işçi sınıfının bütün politik güçlerinin kullanılması ve bütün kollarının iş birliği ile elde edilebilir. Bu birliğin kurulması, işçi sınıfının etkisinin ekonomik hayatta, iktidar çevrelerinde, toplumda daha fazla hissedilmesinin ilk şartıdır.

İşçi sınıfı daha büyük bir politik etki yürütebilmek için sendikaların kuvvetli durumundan daha iyi istifade etmelidir. Alman Sosyal Demokrat Partisinde politik bakımdan örgütlenmiş işçilerin başlıca yığınının ödevi, bu parti içinde durumu yavaş yavaş değiştirmek, onu, bir alternatif politikasının sosyal ve demokratik isteklerini daha aktif bir şekilde ortaya atmak durumuna getirmektir. Bu işde de sendikaların etkisi büyük bir önem taşımaktadır. Sendikalar programlarında ve faaliyetlerinde demokratik bir alternatif politikanın temel fikirlerini açığa vurmaktadırlar.

Biz komünistler, anti-emperyalist, demokratik ve sosyal savaşta, işçi sınıfının bütün kuvvetlerinin birliğine kayıtsız şartsız yardım etmekteyiz. Bu savaşta işçi hareketinin imkânları ve gücü artacaktır. Bütün sosyal hayat üzerindeki politik etkisi artacaktır. Ortak savaş aynı zamanda ideolojik anlaşmazlıkları açıklığa kavuşturan bir araçtır. Şüphesiz bu savaş anti-komünizm duvarlarını birçok sosyal-demokratın bilincinde ortadan kaldıracak ve reformcu görüşleri yenmeyi kolaylaştıracaktır. Alman Komünist Partisi, işçi dâvasının fedakâr bir savaşçısı yahut örnek bir sendika üyesi olan komünistlerden, kendilerini tamamen emekçilerin sosyal ve demokratik isteklerinin yerine getirilmesi ve işçi sınıfının muhtar bir kuvvet olarak örgütlerinin kuvvetlendirilmesi savaşına vermelerini istemektedir.

İÇİNDEKİLER

Fransisko Anton, Alberto Ferrari, Vatslav Slavik

Hareket Birliği hayatın yüklediği bir zorunluluktur 81

M. Reimann

Batı Almanya seçimlerden sonra 90

Santago Karillo

İspanyada Franko diktatoryasına karşı muhalefet artıyor 103

J. Gibbons

İngiltere Komünist Partisinin Kongresi 108

MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİ BUGÜN

Andreas Fantis

Emperyalistlerin Kıbrıs entrikaları 111

Fuat Nasır

Ürdünün tam kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm yolu 115

AKTÜEL KONULAR KÖŞESİ

Anuar Ramzi

Üçüncü Dünya Ülkelerinde: küçük burjuva kitleleri ve devrimci hareketler 125

ÖNEMLİ OLAYLAR

Yan Prajski

Emperyalistlerin hücumları ve ilerici güçler 139

Tina Peres de Bayon

Komünizm savaşı kahramanları: Konstantina Peres 146

BATI ALMANYADA İŞÇİ SINIFININ DURUMU

Batı Almanyada işçi sınıfını sömürme metadları üstüne 149

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira